

STRATEGIJA RAZVOJA GRADA LIPIKA DO 2030. GODINE

SADRŽAJ

1.	UVOD	2
2.	METODOLOGIJA IZRADE	3
2.1.	Autori	3
2.2.	Struktura strateškog dokumenta	4
2.3.	Metodologija	5
3.	ANALIZA STANJA	7
3.1.	Opći podaci	7
3.2.	Gospodarstvo	14
3.2.1.	Opće stanje gospodarstva	15
3.2.2.	Poduzetništvo	17
3.2.3.	Turizam i ugostiteljstvo	27
3.2.4.	Poljoprivreda	35
3.2.5.	Tržište radne snage	46
3.2.6.	SWOT analiza – gospodarstvo	58
3.3.	Društvene djelatnosti	61
3.3.1.	Društvene značajke	61
3.3.2.	Obrazovanje	62
3.3.3.	Kulturna i prirodna baština	66
3.3.4.	Zdravstvo i socijalna skrb	69
3.3.5.	Sport i rekreacija	72
3.3.6.	Vatrogasna zaštita	74
3.3.7.	Ostale udruge	75
3.3.8.	SWOT analiza – društvene djelatnosti	77
3.4.	Zelena tranzicija	79
3.4.1.	Opće informacije o okolišu	79
3.4.2.	Ekološka mreža	80
3.4.3.	Gospodarenje otpadom	81
3.4.4.	Energetska učinkovitost i obnovljivi izvori energije	85
3.4.5.	SWOT analiza – zelena tranzicija	87
3.5.	Javna infrastruktura i digitalna transformacija	88
3.5.1.	Prometna infrastruktura	88
3.5.2.	Groblja	91
3.5.3.	Sustav vodoopskrbe i odvodnje	92
3.5.4.	Energetska, informacijska i komunikacijska infrastruktura	94

3.5.5. SWOT analiza – javna infrastruktura i digitalna transformacija.....	96
4. RAZVOJNE POTREBE GRADA	98
5. STRATEGIJA RAZVOJA GRADA	100
5.1. Razvojni ciljevi, prioriteti i mjere	100
5.2. Opis mjera	105
6. USKLAĐENOST SA STRATEŠKIM OKVIROM.....	114
6.1. Usklađenost s Europskim zelenim planom.....	114
6.2. Usklađenost sa Nacionalnom razvojnom strategijom Republike Hrvatske do 2030. godine	115
6.3. Nacionalni plan oporavka i otpornosti Republike Hrvatske 2021. – 2026. (Nacrt).....	117
7. AKCIJSKI PLAN PROVEDBE	119
8. PRAĆENJE PROVEDBE I VREDNOVANJE POSTIGNUĆA	121
9. ZAKLJUČAK.....	126
POPIS TABLICA.....	127
POPIS SLIKA	129
POPIS KRATICA	130

UVODNA RIJEČ GRADONAČELNIKA

Strategija razvoja donosi jasnu sliku budućnosti našeg Grada i naše zajednice kroz političko i društveno djelovanje. Prema Strategiji razvoja Grada Lipika do 2030. godine vizija predstavlja Lipik kao razvijen, konkurentan, inovativan grad koji kroz bogatu turističku ponudu, održivo gospodarstvo i brigu o okolišu nudi građanima kvalitetan i ugodan život.

Kao gradonačelnik Lipika uložio sam velike napore u održivi razvoj našeg Grada. Sve planove vezane za naš Lipik uobličili smo kroz ovaj strateški dokument gdje smo definirali strukturu ciljeva za dugoročni razvoj.

Kao i do sada razvoj našeg Grada biti će povezan sa razvojem turizma. Stvaranjem novih turističkih ponuda kroz godine pružamo Lipiku da se probije te da bude jedan od vodećih gradova kontinentalnog turizma. Povlačenjem sredstava iz Europske unije dobivamo puno veće mogućnosti za ostvarivanje naših ciljeva. Veliku važnost za Lipik pridonose mali i srednji poduzetnici koji konstantno unapređuju svoja poslovanja, pružaju mogućnosti novih zaposlenja te u suradnji sa gradskom upravom pružaju bolje uvjete života građana Lipika. Kroz protekle godine puno smo uložili u poboljšanje Poduzetničkih zona Grada Lipika kako bi našim poduzetnicima osigurali što bolje uvjete za rad.

Važna grana za Lipik je i poljoprivreda koja također predstavlja veliki potencijal razvoja gospodarstva Grada Lipika budući da imamo povoljnu klimu te velika poljoprivredna zemljišta. Iako je veliki dio našega grada obnovljen i dalje radimo na tome da obnovimo i izgradimo potrebnu infrastrukturu koja će olakšati život naših građana što je i cilj ove naše strategije.

Pred nas su postavljeni zahtjevi da budemo napredni u korištenju obnovljivih izvora energije kao i energetske učinkoviti. Provedbom velikog broja projekata Lipik se uklopio u te zahtjeve. Grad Lipik brine i o očuvanju okoliša s ciljem ostvarivanja zelene tranzicije. Zelena tranzicija ostvarit će se prelaskom na čistu energiju, razvojem bio gospodarstva.

Osim što je turističko i lječilišno središte Grad Lipik prati trendove te se okreće suvremenom razvoju i ima tendenciju razvoja i ulaganja u području računalne znanosti koja se bavi razvojem inteligentnih alata (strojeva, aparata, aplikacija) koje reagiraju i uče kao ljudi, poznatije još kao umjetna inteligencija. Grad Lipik razvija projekt kojim planira postati središte razvoja umjetne inteligencije u Hrvatskoj izgradnjom centra umjetne inteligencije i izgradnjom poduzetničkog naselja. Projekt je od nacionalnog interesa i u samu provedbu će biti uključeni fakulteti, sveučilišta kao i ministarstva.

Naglašavam da je Strategija razvoja Grada Lipika zajednički dokument svih građana jer su nam važni ljudi koji čine ovaj grad, oni su njegova najveća vrijednost. Zahvaljujući građanima grada Lipika, Lipik je danas uređen gradić pun događanja i manifestacija koji privlači veliki broj posjetitelja koji nakon posjeta odlaze iz Lipika ispunjeni pozitivnom energijom te se radi toga ponovo vraćaju. Osobno, u budućnosti, vidim naš Lipik kao mali turistički grad pun novih turističkih ponuda, zadovoljnih i sretnih građana te ispunjenih i sretnih posjetitelja. Stvarajmo zajedno budućnost jer samo zajedničkim snagama možemo ostvariti zacrtane ciljeve, a to je da naš Lipik bude obnovljen, konkurentan i grad pun mogućnosti za kvalitetan život.

Vaš gradonačelnik:

Vinko Kasana, bacc.ing.agr.

1. UVOD

Strategija razvoja Grada Lipika do 2030. godine je temeljni strateški dokument kojim se planira razvoj lokalne zajednice. Temelj za razvoj Strategije razvoja predstavljali su postojeći strateški i drugi dokumenti, posebice Strategija razvoja Grada Lipika do 2020. godine koja je vrednovana od strane izrađivača nove strategije kako bi daljnja promišljanja o razvoju Grada bila utemeljena na jasnim, mjerljivim i vrednovanim postignućima iz prethodnog razdoblja. Cilj izrade Strategije razvoja jest doprinos kvalitetnom formiranju strategije razvoja Grada, detaljnom analizom stanja i potreba lokalne zajednice i samouprave s ciljem određivanja jasnih prioriteta i oblikovanja potrebnih mjera za realizaciju postavljenih ciljeva. Održivi lokalni razvoj je nit vodilja pri formiranju strategije razvoja, a temelji se na jačanju komunalne, gospodarske i društvene infrastrukture, odnosno podizanju kvalitete života lokalnog stanovništva. Cijelo područje ima velike potencijale koji se mogu iskoristiti članstvom Republike Hrvatske u Europskoj uniji, a upravo je Strategija razvoja važan dokument koji će Grad Lipik i njegove ustanove, udruge te tvrtke koristiti prilikom povlačenja sredstava iz fondova Europske unije.

Pored toga što služi kao vodič i okvir lokalnoj samoupravi u procesu razvoja, ovakav dokument daje potencijalnim investitorima uvid u strategiju zajednice u koju žele ulagati, dok je za donatore osnovni dokument na temelju kojega odlučuju o raspodjeli bespovratnih sredstava. Strategijom razvoja Grada Lipika se želi postići sveobuhvatni održivi razvoj zajednice, optimalno korištenje resursa, postizanje zadanih ciljeva razvoja te u konačnici bolji život stanovnika Grada.

Kako bi se postigao željeni efekt, u izradu Strategije razvoja Grada Lipika uključeni su predstavnici svih struktura zajednice formiranih u radne skupine. Na taj način se doprinijelo sveobuhvatnosti Strategije razvoja. Članovi radne skupine su raspravom o trenutačnom stanju, problemima i prioritetima zajednice formirali sliku realnoga stanja Grada. Važno je naglasiti kako je Strategija razvoja u vlasništvu lokalnih dionika koji su je izradili i usvojili te kao takva predstavlja konsenzus u utvrđivanju željenog smjera gospodarskog i društvenog razvoja. Njezino provođenje ili neprovođenje direktno će ovisiti o poduzetim naporima i zajedničkom zalaganju dionika javnog, privatnog i civilnog sektora.

Prilikom donošenja odluke o sadržaju dokumenta, vodilo se računa o tome da njegov sadržaj i struktura budu čitljivi, jasni i razumljivi kako bi se osigurala jednostavnija provedba, praćenje i vrednovanje. Projekti su redefinirani i osmišljeni tako da odgovaraju potrebama lokalne zajednice, a uključeni su i izvori financiranja, pri čemu je dodatni oslonac moguće osigurati korištenjem EU fondova, čemu će se Grad više posvetiti u ovom programskom razdoblju, razumijevajući pritom koje je potrebe zaista moguće zadovoljiti na ovaj način.

Slijedom navedenog, očekuje se da će ovako kreirana Strategija razvoja Grada Lipika dodatno doprinijeti jačanju kapaciteta svih dionika u Gradu te da će njegova implementacija biti kvalitetna i potpuna, a postignuća jasno mjerljiva i vidljiva na razini svake godine na zadovoljstvo lokalne zajednice i za potrebe poboljšanja kvalitete života lokalnog stanovništva na cjelokupnom području.

2. METODOLOGIJA IZRADE

2.1. Autori

Autori Strategije razvoja Grada Lipika: Izradu Strategije razvoja Grada Lipika do 2030. godine vodili su konzultanti uz pomoć i podršku radne skupine. Svi dionici navedeni su u nastavku.

Konzultanti: AVELANT d.o.o. za poslovno i strateško savjetovanje (Ariana Vela, Ivana Rukavina Halilagić, Sandra Radaković, Vitomir Vela)

Radna skupina: Članovi radne skupine dolaze iz različitih sektora te predstavljaju skupine zainteresiranih dionika koji su, svojim znanjem, poznavanjem prilika i potreba područja, pružili veliku pomoć u kreiranju ovog strateškog dokumenta te sami postali dijelom identificiranih rješenja.

IME I PREZIME	ORGANIZACIJA	FUNKCIJA
GOSPODARSTVO		
Daria Adžijević	Grad Lipik, Jedinstveni upravni odjel Grada Lipika	Viša stručna suradnica za provedbu projekata
Hrvoje Kovačić	Turistička zajednica Grada Lipika	Voditelj
Darian Husko	Lipička razvojna i turistička agencija	Voditelj razvojnog odjela Lipika
Branka Tomić	BM Herba d.o.o.	Direktorica
Darko Kelemen	Toplice Lipik	Ravnatelj
Aleksandar Šubert	Vrata Slavonije	Vlasnik
Dorian Knapić	Lipik Glas d.o.o.	Direktor
DRUŠTVENE DJELATNOSTI		
Gordana Horvat	Grad Lipik, Jedinstveni upravni odjel Grada Lipika	Voditeljica financijskog odjela
Jasna Molnar Kukić	Gradska knjižnica Lipik	Ravnateljica
Tatjana Benković	Dječji vrtići Kockica	Ravnateljica
Klaudija Kovač	Osnovna škola Lipik	Ravnateljica
Stjepan Benković	Povijesno društvo Pakrac-Lipik	Predstavnik
Miroslav Prhal	KUD Lipik	Predsjednik
Dejan Iličić	NK Lipik	Predsjednik

Josip Lucić	Veteranski centar	Predstavnik
ZELENA TRANZICIJA		
Sanela Ždralović	Grad Lipik, Jedinostveni upravni odjel Grada Lipika	Stručni suradnik za infrastrukturu
Marijan Strganac	Lipikom d.o.o.	Direktor
Jadranka Šimunović Katunar	Udruga Lijepa naša-slavonska grana	Predsjednica
Josip Biščanin	Komunalac d.o.o.	Direktor
JAVNA INFRASTRUKTURA I DIGITALNA TRANSFORMACIJA		
Marijan Strganac	Grad Lipik, Jedinostveni upravni odjel Grada Lipika	Stručni suradnik za graditeljstvo
Darian Husko	Lipička razvojna i turistička agencija	Voditelj razvojnog odjela Lira
Vlatka Vodička Losso	Lipikom d.o.o.	Zaposlenik
Johann Vranić	Data-mir	Zastupnik

Koordinatorica: Veronika Prhal, pročelnica Jedinostvenog upravnog odjela Grada Lipika

Period izrade: lipanj 2021. godine – srpanj 2021. godine

2.2. Struktura strateškog dokumenta

Osim uvodnih, Strategija razvoja Grada Lipika do 2030. godine podijeljena je na 7 sadržajnih poglavlja kako slijedi:

1. **Metodologija izrade** – objašnjava korištenu metodologiju izrade strateškog dokumenta i načine uključivanja zainteresiranih dionika;
2. **Analiza stanja** – sadrži detaljan opis postojeće situacije na području Grada po sektorima te SWOT analizu po sektorima;
3. **Analiza razvojnih potreba Grada** – identificira razvojne potrebe Grada na temelju izrađene analize stanja;
4. **Strategija razvoja Grada** – opisuje ciljano stanje na kraju promatranog razdoblja te metodologiju dostizanja istoga;
5. **Opis usklađenosti sa strateškim dokumentima** – pokazuje da je dokument usklađen s EU i nacionalnim strateškim dokumentima;

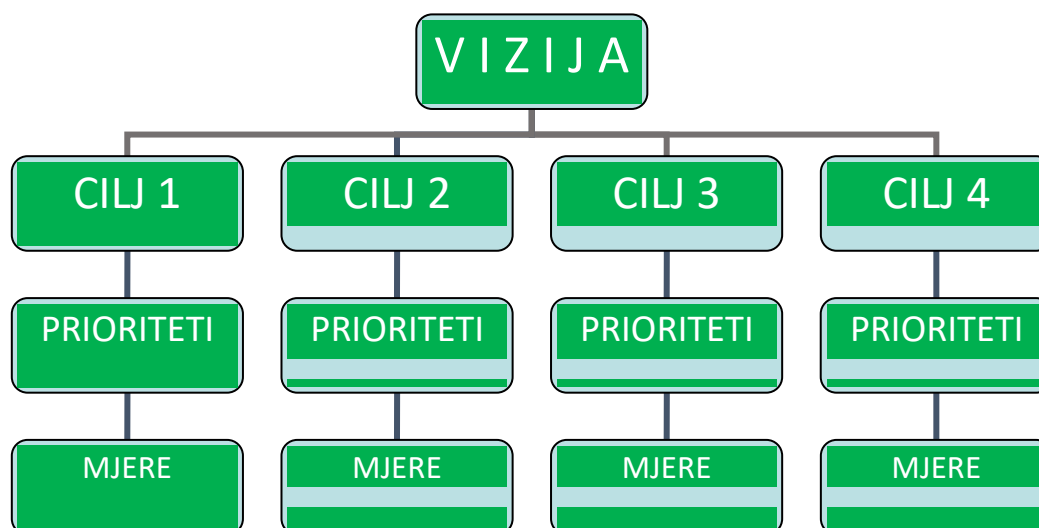
6. **Akcijski plan provedbe** – identificira ključne projekte Grada i daje osnovne smjernice provedbe strateškog dokumenta; te
7. **Praćenje provedbe i vrednovanje postignuća** – uvodi i opisuje metodologiju praćenja provedbe i vrednovanja postignuća u periodu provedbe strateškog dokumenta.

2.3. Metodologija

Metodologija izrade Strategije razvoja Grada Lipika za razdoblje 2030. godine utemeljena je na tzv. „bottom-up“ pristupu, polazeći od analize stanja područja Grada Lipika koja je poslužila kao temelj za izradu SWOT analize i identifikaciju konkretnih potreba. Analiza stanja izrađena je za četiri temeljna područja i to: gospodarstvo, društvene djelatnosti, zelena tranzicija te javna infrastruktura i digitalna transformacija, a dobiveni rezultati grupirani su u četiri SWOT analize temeljem kojih je izrađena analiza razvojnih potreba Grada.

Metodom zrcaljenja problema u zrcalnu pozitivnu sliku dobiveni su željeni ciljevi i rezultati koje će se realizirati provedbom ove Strategije razvoja. Metodologija prikaza Strategije razvoja obuhvaćala je identifikaciju vizije za naredno razdoblje, odnosno opće slike Grada kojoj će doprinijeti provedba niže rangiranih ciljeva, prioriteta i mjera.

Ciljevi su mjerljivi, razvojni efekti koji će biti realizirani u programskom razdoblju provedbe ovog strateškog dokumenta, a sadrže konkretne prioritete, odnosno smjernice daljnjeg razvoja koji će se postići kroz implementaciju i realizaciju konkretnih mjera. Važnost ovako postavljene strategije jest u vertikalnom pristupu u kojemu se, provedbom konkretnih mjera i njihovim pravilnim grupiranjem, postižu prioritete koji osiguravaju postizanje strateških ciljeva Strategije razvoja.

Tijek provedbe Strategije razvoja izrađuje se za svaku godinu, a najvažniji novi alati koji su uvedeni odnose se na metodologiju praćenja provedbe i vrednovanja Strategije razvoja koja će se

primjenjivati na razini svake dvije godine i služiti kao temelj za analizu postignuća i eventualne izmjene i dopune dokumenta.

Ključni alati koji su korišteni prilikom izrade dokumenta jesu sastanci s članovima/icama radne skupine, korespondencija putem e-pošte za potrebe razmjene podataka, informacija i dokumenata, izrada pisanih materijala i dostava komentara u svakoj fazi pripreme dokumenta te predstavljanje nacrta dokumenta i njegova objava na internetskim stranicama Grada za potrebe e-savjetovanja.

3. ANALIZA STANJA

3.1. Opći podaci

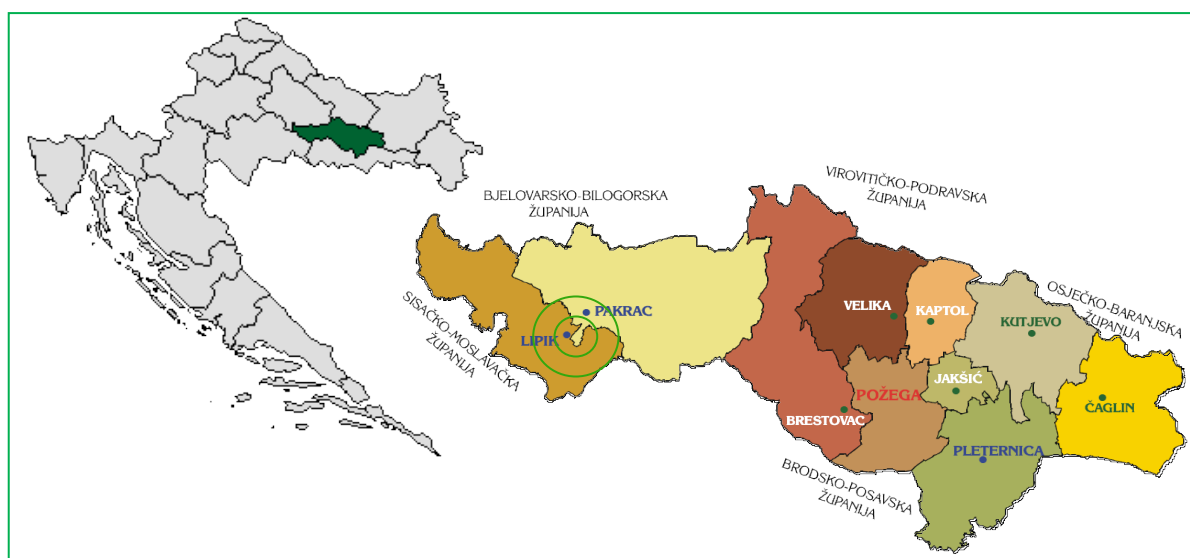
Požeško-slavonska županija nalazi se u kontinentalnoj Hrvatskoj, na sjeveroistočnom dijelu Republike Hrvatske. Na sjeveru graniči s Virovitičko-podravskom županijom, na zapadu graniči sa Sisačko-moslavačkom županijom, na sjeverozapadu s Bjelovarsko-bilogorskom županijom, na istoku s Osječko-baranjskom županijom te na jugu s Brodsko-posavskom županijom.

Prostor Požeško-slavonske županije obuhvaća površinu od 1 815,23 km² što čini 3,21% ukupne kopnene površine Republike Hrvatske.

Županija je ustrojena kao jedinica područne (regionalne) samouprave. Na području Požeško-slavonske županije smješteno je pet gradova i pet općina. Gradovi su: Kutjevo, Lipik, Pakrac, Pleternica i Požega, a općine: Brestovac, Čaglin, Jakšić, Kaptol i Velika. Sjedište županije nalazi se u Požegi. U obuhvatu 5 gradova nalazi se 154 naselja, dok se preostalih 123 naselja nalaze unutar 5 općina. Najveći grad i administrativno sjedište je Grad Požega koji je dvadesetdrugi po veličini grad u Republici Hrvatskoj.

Grad Lipik obuhvaća površinu od 208,54 km², odnosno 11,49% površine Požeško-slavonske županije i po površini je treća jedinica lokalne samouprave u Županiji.

Slika 1. Položaj Grada Lipika u Požeško-slavonskoj županiji

Izvor: www.zpu-psz.hr, preuzeto 2. lipnja 2021. godine

Grad Lipik graniči na zapadu sa Sisačko - moslavačkom županijom (Gradovi Kutina i Novska), na sjeveru s Bjelovarsko - bilogorskom županijom (Grad Garešnica i općina Dežanovac), na jugu s Brodsko - posavskom županijom (Općina Okučani) te na istoku s područjem Grada Pakraca.

Područje Grada Lipika se zemljopisno zapadnim dijelom nalazi u zavali sjeverozapadne Hrvatske te istočnim dijelom u panonskoj mega regiji i slavonskom gromadnom gorju. Područje Grada Lipika smješteno je na dijelu aluvijalne ravni rijeka Pakre i Bijele te dijelu prigorsko – goranskog masiva Psunja.

Geoprometni položaj Grada Lipika je u pogledu prometne povezanosti otvoren prema sjeveru i zapadu. Prema istoku i jugu je relativno izoliran prirodnim karakteristikama (Psunj). Područje grada Lipika isprepletено je prometnim koridorima državnih, županijskih i lokalnih cesta te željezničkom prugom II reda Zagreb – Lipik. Lipik je povezan državnom cestom D47 s autocestom A3 Bregana - Zagreb – Lipovac, na izlaz Novska (oko 23 km). Izlaz Kutina udaljen je 48 km, a izlaz Okučani 23 km. Lipik je udaljen od Pakraca svega 4,5 km te s njim čini jedinstvenu prostornu cjelinu. Lipik je od Požege kao centra županije udaljen 54 km, a od Zagreba 124 km, od čega na autocestu otpada 84 km. Granični prijelaz Terezino Polje (Mađarska) udaljen je od Lipika 81 km, GP Stara Gradiška (BIH) 34 km te GP Bajakovo (Srbija) oko 185 km.

Grad Lipik sa prosječnom godišnjom temperaturom od 10,6 °C i prosječnom godišnjom količinom padalina od 925 mm spada u područje umjerene kontinentalne klime sa povoljnim klimatskim uvjetima koji osiguravaju kvalitetnu osnovu za život stanovnika te uzgoj različitih poljoprivrednih kultura.

Područje Grada Lipika bogato je geotermalnim i mineralnim izvorima vode što predstavlja važnu turističku resursnu osnovu za razvitak zdravstveno–rekreativnog turizma. Mineralni izvori vode važna su osnova za tvornicu punionice vode. Na ovom području nalaze se velike površine ribnjaka za gospodarski uzgoj riba Poljana (stogodišnja tradicija od 1902.) danas površina 930 ha (čak i teško uzgojivih jegulja). Na području grada nalaze se i jezera Raminac i Pjeskara koja su umjetno poribljena jezera o kojima brigu vode ribiči. Jezera služe prvenstveno lokalnom stanovništvu, a također ih koriste punionica „Studenac“ d.o.o. te obližnji staklenici za navodnjavanje. Područje grada bogato je i mineralnim sirovinama, kamenom i kvarcnim pijeskom koji se koristi u proizvodnji stakla. Šume su također prirodna resursna osnova za razvitak turizma (odmor i rekreacija) i lovstva te je sa njima potrebno vrlo racionalno gospodariti. Uz druge općekorisne funkcije (zaštita zemljišta, utjecaj na vodni režim, klimu) vrlo je važan i ekološki utjecaj šuma. U dolini rijeke Pakre nalaze se veće meliorirane poljoprivredne površine.

U sastavu Grada nalazi se 26 statističkih naselja: Antunovac, Bjelanovac, Brekinska, Brezine, Bujavica, Bukovčani, Dobrovac, Donji Čaglić, Filipovac, Gaj, Gornji Čaglić, Jagma, Japaga, Klisa, Korita, Kovačevac, Kukunjevac, Lipik, Livađani, Marino Selo, Poljana, Ribnjaci, Skenderovci, Stričičevac, Subocka i Šeovica. Administrativno središte je Lipik.

Lipik je grad s bogatom poviješću te je poznat kao lječilišni grad zbog ljekovite vode koja u njemu izvire a koja je jedinstvena po svojim svojstvima; pitka i temperature pri izvoru 65°C Prvi pisani tragovi o lječilištu Lipik potječu iz 18. stoljeća. Prema povijesnim navodima, terme u spominju se još u Rimsko doba i postoje brojni arheološki dokazi da je Lipik već u to doba bio naseljen. Zapis Ivana Kapistranina iz 1517. godine spominje ljekovitost “Lipičkih toplica”, a kasniji putopisci pišu o ljekovitom vrelu gdje se liječi okolno stanovništvo. Lipik je često mijenjao vlasnike te su u njemu uživali mnogi vladari, uključujući Matijaša Korvina i Nikolu Šubića Zrinskog. Od godine 1671. Lipikom je upravljala Carska komora. Pravi “procvat” lječilišta počinje u prvoj polovini 19. stoljeća. Grof Izidor Janković tada gradi novu kupališnu zgradu u kojoj se nalaze tri kupelji. Istovremeno je ograđeno 25 ha zemljišta za perivoj, gradi se prvi drvored te poznata Ergela Lipicanaca. Lipik počinje poprimati urbani izgled od 1867 godine. U doba gospodina Antuna Knolla kupalište je prošireno, uređen je novi

veliki perivoj, sagrađen veliki broj ljetnikovaca, a kupalište je dobilo mogućnost i ljetnog i zimskog kupanja. Prema projektu budimpeštanskog arhitekta Gustava Ratha 1893. godine se gradi "Kursalon" koji je sadržavao svečanu dvoranu, restoran, kavanu, sobu za biljar, kasino i damski glazbeni salon. Kursalon je i danas najveći i najreprezentativniji objekt u Lipiku. Drugi prepoznatljivi objekti Lipika: Mramorne, Salonske i Rimske kupke i Wandelbahn – natkriveno šetalište, gradili su se se od 1886. do 1893. U tom razdoblju Lipički perivoj je u Budimpešti proglašen najuređenijim lječilišnim perivojem u Austro-Ugarskoj monarhiji. Lipik godinu dana nakon toga dobiva električnu energiju, a tri godine potom u Lipik dolazi i željeznica. Flaširana mineralna voda se izvozi na šire tržište, a brojni svjetski gosti i stručnjaci dolaze u Lipik i proučavaju svojstva ljekovite vode. Na prijelazu stoljeća, Lipik je bio jedno od najpoznatijih europskih lječilišta, uz bok Baden-Badenu i Karlovym Varyma. To razdoblje naziva se i „Zlatno doba“ Lipika. Poslije Prvog svjetskog rata Lipik je bio najjače turističko središte kontinenta pa je godine 1938. ubilježen kao drugi grad po broju noćenja u tadašnjoj Kraljevini Jugoslaviji. Lječilište Lipik postaje 1971. godine Bolnica za neurološke bolesti i rehabilitaciju "Božidar Maslarić". Sljedećih dvadesetak godina bolnica sve više prerasta u suvremenu medicinsku ustanovu. Tijekom 80-ih godina 20. stoljeća turistička ponuda grada Lipika raspolagala je dodatnim sportskim i zabavnim sadržajem i kvalitetnim hotelskim smještajem što je predstavljalo uravnotežen spoj tradicionalnog i modernog. U turističkoj ponudi grada su Kursalon, Wandelbahn, bazeni, Ergela, hoteli, park, vile, fontane i perivoji kao neke od znamenitosti koje Lipik posjeduje. Istodobno s lječilišnim kompleksom Lipik se razvijao i rastao te u to doba opravdano nosio epitet turističkog grada.

Slika 2. Wandelbahn potkraj 19. st.

Izvor: www.matica.hr, preuzeto 2. lipnja 2021. godine

Prirodno-geografske i klimatske karakteristike

Područje Grada Lipika pripada širem području prirodno-geografske cjeline zapadne Slavonije kao zapadnom dijelu Požeško-slavonske županije, okružen je obroncima gorskog masiva Papuka sa sjeverne strane te obroncima Psunja s južne i istočne strane. Lipik je smješten u dolini rijeke Pakre na 153 m nadmorske visine. U reljefnom smislu raznovrsna geološka građa terena uvjetovala je područja dolina, terasa i brežuljaka do 200 m nadmorske visine te brda iznad 200 m nadmorske visine. Grad

Lipik, s obzirom na zemljopisni položaj (153 m n. v.; 45,25 ° sjeverne zemljopisne širine i 17,10 ° istočne zemljopisne dužine) ima umjerenu kontinentalnu klimu s veoma jakim maritimnim utjecajem, koju karakteriziraju umjerene hladne zime, topla ljeta i povoljan godišnji raspored oborina uočljivim mikroklimatskim razlikama između planinskih i nizinskih predjela. Prosječna godišnja temperatura iznosi 10,6 °C, najviša izmjerena temperatura iznosi 37,5 °C dok je najniža izmjerena temperatura iznosila -30 °C. U vegetacijskom periodu (IV.-XI. mjeseca) prosječna temperatura iznosi 16 °C. Najtopliji je mjesec srpanj s prosječnom temperaturom od 28 °C, a najhladniji je mjesec siječanj s prosječnom temperaturom od 0,5 °C. Područje Grada Lipika karakterizira nepovoljan godišnji raspored oborina koje su raspoređene u dva godišnja maksimuma i dva godišnja minimuma što uzrokuje izmjenu sušno - vlažnih razdoblja te manjak oborina u vrijeme kad je ujedno i temperaturni maksimum. U mjesecima vegetacije (svibanj, lipanj, srpanj) padne najviše oborina. Prosječan broj kišnih dana u godini iznosi 88, dok je prosječna godišnja količina oborina 910 mm. Prekriveno je snijegom u prosjeku 32 dana godišnje. Vjetrovitost je promjenjiva, uglavnom su zastupljeni slabi vjetrovi, dok su jaki vjetrovi rijetkost. U godišnjoj ruži vjetra najučestaliji su vjetrovi s istoka, sjeverozapada i zapada, a na prigorskom i podgorskom području vjetrovi su općenito intenzivniji negoli na nižim područjima. U svim sezonama sjeverni je vjetar najjači. U proljeće jednakom jačinom pušu sjeveroistočni i istočni vjetar. Zimi je najslabiji istočnjak, a u ostalim sezonama jugozapadnjak. Prema prosječnim godišnjim vrijednostima relativne vlage zraka može se zaključiti da cijelo područje ima srednju do visoku vlažnost zraka. Zahvaljujući građi planina Papuka, Psunja i Pakračke gore, hidrografska mreža je dobro razvijena. Specifičnost ovog područja čini relativno velik postotak ribnjačarskih površina i čistih rječica pogodnih za ribolov, a posebni vodni resurs čine mineralne i termalne vode.

Demografska obilježja

Prema podacima Državnog zavoda za statistiku o broju stanovnika, temeljem popisa stanovništva iz 2011. godine, na području Grada Lipika živi 6.170 stanovnika. Po broju stanovnika, Grad Lipik zauzima 5. mjesto u Požeško-slavonskoj županiji sa 7,9 % ukupnog stanovništva Požeško - slavonske županije.

Gustoća naseljenosti kreće na razini od 29,6 stan/km² i nešto je niža od županijskog prosjeka, koji iznosi 42,8 stan/km².

Grad Lipik je u razdoblju od 1900. do 1961. godine imao više od 12.000 stanovnika. Od 1953. godine nadalje broj stanovnika je u stalnom padu. Zbog ratnih razaranja od 1991. do 2001. godine broj stanovnika smanjio se za 40 %. Iz usporedbe popisa stanovnika iz 2001. i 2011. godine vidljivo je da je broj stanovnika lagano padao i smanjio se za 504 osobe (7,5 %).

Iz podataka o broju stanovnika prema naseljima, na području Grada Lipika najviše stanovnika ima naselje Lipik (2.258 osoba ili 36,60%) koje je i administrativno središte grada, a zatim naselje Poljana (547 osoba ili 8,87%). Najmanje stanovnika imaju naselja Livađani i Skenderovci, ukupno 11 osoba ili 0,18% ukupnog broja stanovnika Grada.

Tablica u nastavku prikazuje usporedbu podataka broja stanovnika u Gradu Lipiku po naseljima iz 2001. godine i 2011. godine.

Tablica 1. Usporedba broja stanovnika Grada Lipika i naseljenih mjesta unutar Grada iz 2001. i 2011. godine

	2001.	2011.
Grad Lipik	6.674	6.170
Naselja		
Antunovac	422	363
Bjelanovac	33	12
Brekinska	156	126
Brezine	261	221
Bujavica	2	33
Bukovčani	36	17
Dobrovac	446	358
Donji Čaglić	257	266
Filipovac	418	373
Gaj	352	324
Gornji Čaglić	25	19
Jagma	27	41
Japaga	162	174
Klisa	57	73
Korita	3	9
Kovačevac	31	29
Kukunjevac	233	233
Lipik	2.300	2.258
Livađani	19	7
Marino Selo	371	312
Poljana	626	547
Ribnjaci	51	34
Skenderovci	15	4
Strižičevac	27	18
Subocka	35	12
Šeovica	309	307

Izvor: www.dzs.hr, Popis stanovništva 2001. godine i 2011. godine, preuzeto 2. lipnja 2021. godine

Popis stanovništva izrađen je 2011. godine, no uvažavajući procjenu Državnog zavoda za statistiku, broj stanovnika u Gradu Lipiku opadao bi za znakovitih 18,45%, odnosno u 2019. godini iznosio bi 5.038 stanovnika što je 1.132 osoba manje u odnosu na 2011. godinu, što govori o evidentno velikoj depopulaciji stanovništva u promatranom razdoblju.

Prema zadnjem popisu stanovništva iz 2011. godine, na području Grada Lipika živjelo je ukupno 6.170 stanovnika od čega 47,80% (2.949) muških osoba i 52,20% (3.221) ženskih osoba.

Analizirajući dobnu skupinu, zaključeno je kako najviše stanovnika pripada dobnoj skupini od 50-69 godina (1.604), a zatim slijedi dobna skupina 30-49 godina (1.473).

Tablica u nastavku detaljno prikazuje stanovništvo prema starosti i spolu u Gradu Lipiku.

Tablica 2. Stanovništvo prema starosti i spolu u Gradu Lipiku, Popis 2011. godine

	Spol	Ukupno	0-14	15-29	30-49	50-69	70-94	95 i više
Grad Lipik	svi	6.170	955	1.121	1.473	1.604	1.015	2
	m	2.949	471	591	779	758	349	1
	ž	3.221	484	530	694	846	666	1

Izvor: *www.dzs.hr, Popis stanovništva 2011. godine, preuzeto 2. lipnja 2021. godine*

Starosna struktura je zabrinjavajuća jer indeks starenja za područje Grada iznosi 130,4, a koeficijent starenja 28,1 što su vrijednosti koje ukazuju da je Grad Lipik stanovništvo zašlo u snažan proces starenja¹. Dobni sastav stanovništva i podaci za Grad su nepovoljniji u odnosu na podatke za Požeško-slavonsku županiju, gdje indeks starenja iznosi 99,2, a koeficijent starenja 23,6.

Prosječna starost stanovništva u Gradu Lipiku je 2011. godine iznosila 43,2 godine, što je u odnosu na prosječnu starost stanovništva u Požeško-slavonskoj županiji (40,9 godina) nepovoljnije. Isto je vidljivo iz prikaza prosječne starosti te indeksa i koeficijenta starenja u Požeško-slavonskoj županiji i Gradu Lipiku.

Tablica 3. Starosna struktura Požeško-slavonske županije i Grada Lipika, Popis 2011. godine

Spol	Prosječna starost	Indeks starenja	Koeficijent starenja
Požeško-slavonska županija			
sv.	40,9	99,2	23,6
m	38,7	76,1	19,2
ž	42,9	123,8	27,7
Grad Lipik			
sv.	43,2	130,4	28,1
m	40,7	98,2	22,6
ž	45,5	163,8	33,2

Izvor: *www.dzs.hr, Popis stanovništva 2011. godine, preuzeto 2. lipnja 2021. godine*

Prema nacionalnom sastavu, većinu stanovništva čine Hrvati. Na popisu stanovništva iz 2011. godine, u Gradu Lipiku se 75,48% stanovništva izjasnilo Hrvatima. Na drugom su mjestu pripadnici srpske nacionalne manjine (13,94%), a slijede Česi (2,93%), Talijani (2,85%) te druge nacionalnosti.

U nastavku je tablica u kojoj je prikazano stanovništvo prema nacionalnoj pripadnosti.

¹ Prosječna starost označuje srednje godine života cjelokupnog stanovništva određenog prostora. Indeks starenja jest postotni udio osoba starih 60 i više godina u odnosu na broj osoba starih 0-19 godina. Indeks veći od 40 kazuje da je stanovništvo određenog područja zašlo u proces starenja. Koeficijent starosti jest postotni udio osoba starih 60 i više godina u ukupnom stanovništvu. Osnovni je pokazatelj razine starenja, a kad prijeđe vrijednost 12%, smatra se da je stanovništvo određenog područja zašlo u proces starenja.

Tablica 4. Stanovništvo prema narodnosti u Gradu Lipiku, Popis 2011. godine

Narod	Broj stanovnika	%
Hrvati	4.657	75,48
Albanci	10	0,16
Bošnjaci	10	0,16
Bugari	3	0,05
Česi	181	2,93
Mađari	69	1,12
Nijemci	6	0,10
Romi	3	0,05
Rumunji	2	0,03
Slovaci	53	0,86
Slovenci	1	0,02
Srbi	860	13,94
Talijani	176	2,85
Ukrajinci	7	0,11
Ostali	4	0,06
Regionalna pripadnost	0	0,00
Izjasnili se u smislu vjerske pripadnosti	28	0,45
Neraspoređeno	1	0,02
Ne izjašnjavaju se	78	1,26
Nepoznato	21	0,34
Ukupno	6.170	100

Izvor: *www.dzs.hr, Popis stanovništva 2011. godine, preuzeto 2. lipnja 2021. godine*

Prirodno kretanje stanovništva u Republici Hrvatskoj, Požeško-slavonskoj županiji i Gradu Lipiku je negativne vrijednosti. Negativan prirodni prirast u Gradu Lipiku bilježio se svake promatrane godine, a najviša negativna vrijednost zabilježena je 2017. godine. Broj umrlih u Gradu je u promatranom razdoblju varirao u rasponu od 96-100, osim u 2019. godini kada je bilo manje umrlih (86). Broj rođenih je od 2015.-2019. godine varirao u rasponu od 44-56. Najmanji prirodni prirast zabilježen je u 2017. te zatim u 2018. godini. Najmanja negativna vrijednost u promatranom razdoblju zabilježena je u 2015. godini i ponovno u 2019. godini (kao rezultat manjeg broja rođenih ali i umrlih osoba).

U nastavku je tablica koja prikazuje prirodno kretanje stanovništva RH, PSŽ-a i Grada Lipika od 2015. godine do 2019. godine.

Tablica 5. Prirodno kretanje stanovništva u Republici Hrvatskoj, Požeško-slavonskoj županiji i Gradu Lipiku u razdoblju od 2015. godine do 2019. godine

	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.
Republika Hrvatska					
Rođeni	37.503	37.537	36.556	36.945	36.135
Umrli	54.205	51.542	53.477	52.706	51.794
Prirodni prirast	-16.702	-14.005	-16.921	-15.761	-15.659
Sklopljeni brakovi	19.834	20.467	20.310	19.921	19.761
Razvedeni	6.010	7.036	6.265	6.125	5.936

Vitalni indeks ²	69,2	72,8	68,4	70,1	69,8
Požeško-slavonska županija					
Rođeni	636	617	611	600	603
Umrli	1076	987	1005	1016	1045
Prirodni prirast	-440	-370	-394	-416	-442
Sklopljeni brakovi	419	447	429	417	421
Razvedeni	88	105	90	130	107
Vitalni indeks	59,1	62,5	60,8	59,1	57,7
Grad Lipik					
Rođeni	56	52	44	50	44
Umrli	98	99	96	101	86
Prirodni prirast	-42	-47	-52	-51	-42
Sklopljeni brakovi	32	23	20	25	26
Razvedeni	6	9	8	14	11
Vitalni indeks	57,1%	52,5%	45,8%	49,5%	51,2%

Izvor: *www.dzs.hr, Popis stanovništva 2011. godine., preuzeto 2. lipnja 2021. godine*

Depopulacija na području Grada Lipika posljedica je prvenstveno sporog oporavka nakon Domovinskog rata, gospodarskih problema, negativnog prirasta stanovništva te sve izraženijeg iseljavanja lokalnog stanovništva u druga središta naseljenosti, gradove u istoj ili susjednim županijama, Grad Zagreb ili inozemstvo zbog lakšeg zapošljavanja.

Zemljopisni položaj, bogatstvo prirodnih resursa, kulturno-povijesne i prirodne baštine, tradicija korištenja termomineralne vode, zdravstveno-lječilišnog turizma i uzgoja lipicanaca odredili su razvoj Grada Lipika u kontinentalnom turizmu i drugim gospodarskim granama na tom području - prerađivačkoj industriji, prijevozu, trgovini, uslugama. Povoljan geoprometni položaj Grada Lipika u blizini većih gradova i važnijih cestovnih koridora međunarodnog, državnog i županijskog značaja, korištenje i unaprjeđenje navedenih resursa i infrastrukture ključni su za daljnji razvoj gospodarstva na ovom području. S obzirom na prirodno kretanje stanovništva, trend starenja i depopulaciju stanovništva za budući razvoj grada ključno je zadržavanje postojećih i privlačenje novih stanovnika te njihovo veće sudjelovanje u radnoj snazi. Grad Lipik treba provoditi aktivne obiteljske i socijalne politike te planirati ulaganja kojima će se poticati ostanak stanovništva, posebice mladih ljudi i obitelji s djecom.

3.2. Gospodarstvo

U okviru ovog poglavlja prikazano je opće stanje gospodarstva Grada Lipika. Razmatraju se pokazatelji relevantni za identifikaciju ključnih gospodarskih trendova i resursa. Sagledavaju se poslovni subjekti koji su aktivni na području Grada Lipika, stanje u turizmu i poljoprivredi te se analiziraju faktori relevantni za tržište rada koje u konačnici pokreće gospodarstvo.

² Vitalni indeks je broj živorođenih na 100 umrlih

3.2.1. Opće stanje gospodarstva

Gospodarski razvitak Lipika usko je povezan uz prostorne i prirodne potencijale kojima raspolaže ovo područje. Grad Lipik je bio prepoznatljiva destinacija zdravstveno – rekreativnog turizma šireg dijela Europe, koji je svoj održivi razvoj temeljio na korištenju i finalizaciji prirodnih resursa (termomineralni izvori, kvarcni pijesak, poljoprivredna proizvodnja) te tradiciji malog i srednjeg poduzetništva.

Prema podacima Hrvatske gospodarske komore, najznačajnije djelatnosti na području grada Lipika po ukupnim prihodima u 2019. godini su prerađivačka industrija (62,22%), prijevoz i skladištenje (16,51%), poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo (15,03%) te trgovina na veliko i malo, popravak motornih vozila i motocikala (4,21%). Ostale djelatnosti su razne uslužne djelatnosti i djelatnost zdravstvene zaštite i socijalne skrbi.

Najveći broj ukupno zaposlenih slijedi strukturu vodećih gospodarskih djelatnosti i zabilježen je kako slijedi: prerađivačka industrija (62,47%), prijevoz i skladištenje (17,44%), poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo (9,20%), trgovine na veliko i malo, popravka motornih vozila i motocikala (5,07%).

Toplice Lipik i Ergela Lipik su subjekti od posebnog značaja za Grad Lipik. Toplice Lipik - Specijalna bolnica za medicinsku rehabilitaciju u kojoj se provode liječenja neuroloških stanja i bolesti, reumatskih bolesti, posttraumatskih stanja, ortopedskih oboljenja, oboljenja krvnih žila te se provodi preventivno liječenje i prakticira zdravstveni turizam. Državna Ergela Lipik doprinosi značaju turističke ponude grada.

Najznačajniji gospodarski subjekti na području Lipika su tvrtke Lipik Glas d.o.o., Studenac d.o.o., Straga trans d.o.o., Poljoprivredni obrt Babojelić, vl. Antun Babojelić, Poljoprivreda Lipik d.d., IRIS MBM d.o.o., Gamauf d.o.o. Poljana, Poljo-Gaj d.o.o., Ljekarne Ciglenečki, Obrt Vios, Trim projekt d.o.o., Ribnjačarstvo Poljana d.d..

U skladu sa Zakonom o regionalnom razvoju Republike Hrvatske (Narodne novine, br. 147/14, 123/17 i 118/18), Ministarstvo regionalnoga razvoja i fondova Europske unije provodi postupak ocjenjivanja i razvrstavanja svih jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave (JLP(R)S) u Republici Hrvatskoj prema indeksu razvijenosti. Izmjenama i dopunama Zakona koje su stupile na snagu 13. prosinca 2017. godine unaprijeđen je pravni okvir koji se odnosi na postupak ocjenjivanja i razvrstavanja JLP(R)S-a prema stupnju razvijenosti te način utvrđivanja potpomognutih područja utvrđen Zakonom iz 2009. godine, potvrđen Zakonom iz 2014. godine. Po donošenju izmjena i dopuna Zakona, a slijedom izrađenoga novoga modela izračuna indeksa razvijenosti, donesena je nova Uredba o indeksu razvijenosti (Narodne novine, br. 131/17). Uredba utvrđuje pokazatelje za izračun indeksa razvijenosti, njihov izračun i izvore podataka te način izračuna indeksa razvijenosti.

U skladu s Uredbom, za izračun indeksa razvijenosti koriste se slijedeći pokazatelji:

- prosječni dohodak po stanovniku
- prosječni izvorni prihodi po stanovniku
- prosječna stopa nezaposlenosti
- opće kretanje stanovništva (2016./2006.)
- stupanj obrazovanosti stanovništva (VSS, 20-65, 2011.)
- indeks starenja (2011.)

Indeks razvijenosti omogućava mjerenje stupnja razvijenosti JLP(R)S-a u Republici Hrvatskoj. Razvrstavanje odnosno kategoriziranje svih teritorijalnih jedinica prema razvijenosti temelji se na

suvremenom shvaćanju regionalne politike koja, premda koncentrirana na najmanje razvijena područja, potiče razvoj cjelokupnog državnog teritorija. Kategorizacija svih teritorijalnih jedinica omogućuje kvalitetnije uređenje ključnog pitanja razine regionalnih razvojnih poticaja. Izravnim povezivanjem razine regionalnih razvojnih poticaja s razinom razvijenosti, dobiva se kvalitetni okvir poticanja razvoja svih lokalnih i županijskih jedinica u skladu sa stupnjem razvijenosti pojedine jedinice. Također, ovaj pristup omogućuje uključivanje i isključivanje jedinica iz sustava potpomognutih područja sukladno promjenama stupnja razvijenosti.

Jedinice područne (regionalne) samouprave razvrstavaju se u četiri skupine:

- u I. skupinu jedinica područne (regionalne) samouprave koje se prema vrijednosti indeksa nalaze u drugoj polovini ispodprosječno rangiranih jedinica područne (regionalne) samouprave
- u II. skupinu jedinica područne (regionalne) samouprave koje se prema vrijednosti indeksa nalaze u prvoj polovini ispodprosječno rangiranih jedinica područne (regionalne) samouprave
- u III. skupinu jedinica područne (regionalne) samouprave koje se prema vrijednosti indeksa nalaze u drugoj polovini iznadprosječno rangiranih jedinica područne (regionalne) samouprave
- u IV. skupinu jedinica područne (regionalne) samouprave koje se prema vrijednosti indeksa nalaze u prvoj polovini iznadprosječno rangiranih jedinica područne (regionalne) samouprave.

Požeško-slavonska županija pripada u II. skupinu koja se prema vrijednosti indeksa razvijenosti nalazi u prvoj polovini ispodprosječno rangiranih jedinica područne (regionalne) samouprave.

Jedinice lokalne samouprave razvrstavaju se u osam skupina:

- u I. skupinu jedinica lokalne samouprave koje se prema vrijednosti indeksa nalaze u zadnjoj četvrtini ispodprosječno rangiranih jedinica lokalne samouprave
- u II. skupinu jedinica lokalne samouprave koje se prema vrijednosti indeksa nalaze u trećoj četvrtini ispodprosječno rangiranih jedinica lokalne samouprave
- u III. skupinu jedinica lokalne samouprave koje se prema vrijednosti indeksa nalaze u drugoj četvrtini ispodprosječno rangiranih jedinica lokalne samouprave
- u IV. skupinu jedinica lokalne samouprave koje se prema vrijednosti indeksa nalaze u prvoj četvrtini ispodprosječno rangiranih jedinica lokalne samouprave
- u V. skupinu jedinica lokalne samouprave koje se prema vrijednosti indeksa nalaze u zadnjoj četvrtini iznadprosječno rangiranih jedinica lokalne samouprave
- u VI. skupinu jedinica lokalne samouprave koje se prema vrijednosti indeksa nalaze u trećoj četvrtini iznadprosječno rangiranih jedinica lokalne samouprave
- u VII. skupinu jedinica lokalne samouprave koje se prema vrijednosti indeksa nalaze u drugoj četvrtini iznadprosječno rangiranih jedinica lokalne samouprave
- u VIII. skupinu jedinica lokalne samouprave koje se prema vrijednosti indeksa nalaze u prvoj četvrtini iznadprosječno rangiranih jedinica lokalne samouprave.

U sljedećoj tablici detaljno su prikazani osnovni pokazatelji indeksa razvijenosti za Grad Lipik.

Tablica 6. Vrijednost osnovnih pokazatelja indeksa razvijenosti za Grad Lipik

Vrijednost osnovnih pokazatelja								
Jedinica lokalne samouprave	Prosječni dohodak po stanovniku	Prosječni izvorni prihodi po stanovniku	Prosječna stopa nezaposlenosti (%)	Opće kretanje stanovništva (2016./2006.)	Indeks starenja (2011.)	Stupanj obrazovanja (VSS, 20-65) (2011.)	Razvojna skupina	Indeks razvijenosti
Grad Lipik	24.294,04	1.734,64	0,19	84,70	130,40	0,11	III	93,95

Izvor: www.razvoj.gov.hr, Vrijednost indeksa razvijenosti i pokazatelja za izračun indeksa razvijenosti-jedinice lokalne samouprave, 2018. godine, preuzeto 02. lipnja 2021. godine

Grad Lipik pripada III. skupini jedinica lokalne samouprave koje se prema vrijednosti indeksa razvijenosti nalaze u drugoj četvrtini ispodprosječno rangiranih jedinica lokalne samouprave. Navedeno znači da postoje očite potrebe za daljnjim značajnim ulaganjima u infrastrukturu i projekte od gospodarskog značaja, a razvijenost prema aktualnom indeksu razvijenosti iz 2018. godine Gradu će olakšati pristup EU sredstvima i realizaciju nužnih projekata u različitim sektorima.

3.2.2. Poduzetništvo

Grad Lipik, svojom veličinom i brojem stanovnika nije velik, no ima dugoročno vrlo dobru perspektivu daljnjeg gospodarskog razvoja koja se temelji se na prirodnim resursima, ulaganjima u daljnji razvoj poduzetničke infrastrukture i ljudske resurse, turizam i obnovu kulturnih objekata, djelatnosti malih i srednjih poduzeća i obrta i trgovine te transportnih usluga uz kontinuirana ulaganja u gospodarsku, prometnu i komunalnu infrastrukturu.

Grad Lipik je vrlo zanimljiv i investitorima koji ovdje mogu graditi svoje proizvodne pogone s obzirom na postojanje poduzetničke infrastrukture i ostale pogodnosti te se obrazovati i poslovati u IT sektoru vezanom uz razvoj umjetne inteligencije za što je 2020. godine utemeljen poseban centar u okviru Lipičke razvojne i turističke agencije LIRA d.o.o. kao prvi ovakve vrste u Republici Hrvatskoj.

Prema podacima Financijske agencije, u 2019. godini u Gradu Lipiku je bilo ukupno 59 poduzeća, od čega ih je 46 mikro, 10 malih, 2 srednja i 1 veliko poduzeće. U 2019. godini zapošljavali su ukupno 889 zaposlenih. Od ukupno navedenog broja poduzeća 42 su dobitaši dok je 17 gubitaša. U nastavku je prikazana tablica s osnovnim financijskim rezultatima poduzetnika u 2018. godini i 2019. godini.

Tablica 7. Osnovni financijski rezultati poduzetnika Grada Lipika u 2018. godini i 2019. godini

Mikro, mali, srednji i veliki poduzetnici		
	2018	2019
Broj poduzetnika	57	59
Broj zaposlenih	868	889
Broj dobitaša	40	42
Broj gubitaša	16	17
Broj investitora	10	11
Broj uvoznika	7	12

Broj izvoznika	9	8
Trgovinski saldo	82.002	82.409
Broj poduzetnika bez investicija	46	48
Prosječna mjesečna neto plaća po zaposlenom	4.999	5.375
A. Potraživanja za upisani a neuplaćeni kapital	0	0
B. DUGOTRAJNA IMOVINA	294.695	334.343
C. KRATKOTRAJNA IMOVINA	265.839	282.372
D. Plaćeni troškovi budućeg razdoblja i obračunati prihodi	1.724	2.003
UKUPNO AKTIVA = UKUPNA PASIVA	562.258	618.718
A. KAPITAL I REZERVE	251.309	334.100
B. Rezerviranja	1.791	1.430
C. DUGOROČNE OBVEZE	112.339	119.930
D. KRATKOROČNE OBVEZE	184.245	151.390
E. Odgođeno plaćanje troškova i prihod budućeg razdoblja	12.573	11.859
Neto plaće i nadnice	52.065	57.338
UKUPNI PRIHODI	528.990	573.813
UKUPNI RASHODI	496.092	537.976
Dobit prije oporezivanja	54.612	57.342
Gubitak prije oporezivanja	21.713	21.506
POREZ NA DOBIT	10.028	10.392
DOBIT ILI GUBITAK RAZDOBLJA	22.870	25.445
Dobit razdoblja	44.584	46.951
Gubitak razdoblja	21.713	21.506
Izvoz	227.473	252.258
Uvoz	145.471	169.849
Investicije u novu dugotrajnu imovinu	29.431	56.508

Izvor: www.fina.hr, preuzeto 11. lipnja 2021. godine

Prema podacima FINA-e prema kriteriju ukupnog prihoda poduzetnika za 2019. godinu, Grad Lipik nalazi se na drugom mjestu u Požeško-slavonskoj županiji, iza Požege, s 13,15% ukupnog prihoda županije. Zatim slijede Kutjevo, Pleternica i Pakrac. Na rang listi gradova u Republici Hrvatskoj po ukupnim приходima Grad Lipik zauzima 113. mjesto. Sustavni naponi koje Grad ulaže kako bi privukao investitore te posljedično pomogao otvoriti brojna radna mjesta donose brojne uspješne rezultate.

Gledajući po najvećim poslovnim приходima, najviše se ističe tvrtka **Lipik Glas d.o.o.** Duga tradicija proizvodnje stakla u Lipiku postoji još od 19.st., a tvornica Lipik Glas je izgrađena u periodu od 1963. godine do 1966. godine. Od 2001. godine nalazi se u većinskom vlasništvu talijanske grupacije „Isoclima Group“. Nakon dvije godine restrukturiranja i ulaganja 2003. godine započinje serijska proizvodnja automobilskih stakala visokih performansi za niskoserijska, visokobudžetna vozila (Lamborghini, McLaren, Rolls Royce, Bentley, Aston Martin, Rimac, Lotus, Gordon Murray, Pininfarina itd.); proizvodnja stakala za željezničku industriju te proizvodnja protuprovalnih i neprobojnih stakala za automobilsku industriju. Od 2017. godine grupacija Isoclima Group postala je dio portfelja tvrtke Stirling Square Capital Partners. Lipik Glas d.o.o. je u proteklim godinama dobio niz prestižnih

priznanja od kojih se izdvajaju: Zlatna kuna za 2016., 2018. i 2020. godinu u PSŽ, a 2018. i 2020. godine je nominiran za Zlatnu kunu u kategoriji najuspješnijeg srednjeg trgovačkog društva u RH (među 5 najuspješnijih). U 2018. godini su bili dobitnici godišnje nagrade Požeško-slavonske županije.

Sljedeća je tvrtka **Studenac d.o.o.** koja posluje u industriji pića i zapošljava 138 radnika. U tvornici Studenac proizvodi se poznata mineralna i izvorska voda (danas pod imenima "Lipički studenac" i "Studena") kao i bezalkoholnih napitci. Kako Lipik leži na izvorima prirodne mineralne vode, ista se samo gazira i puni u tvornici te distribuira na hrvatsko i svjetsko tržište.

Tu je i društvo **Straga trans d.o.o.** koje se još od 1980. godine bavi djelatnošću cestovnog prijevoza tereta u domaćem i međunarodnom prometu. Tvrtka zapošljava 165 radnika te raspolaže i građevinskom operativom opremljenom za izvođenje građevinskih zahvata u području niskogradnje.

Zatim se ističu Poljoprivredni obrt Babojelić, vl. Antun Babojelić, Poljoprivreda Lipik d.d., IRIS MBM d.o.o., Gamauf d.o.o., Poljana Poljo-Gaj d.o.o., Ljekarne Ciglenečki i Obrt Vios.

Detaljnije podatke o deset najvećih poduzetnika u Gardu Lipiku po poslovnim prihodima, rashodima i broju zaposlenih u 2019. godini možete vidjeti u sljedećoj tablici.

Tablica 8. Deset poduzetnika po najvećim poslovnim prihodima u 2019. godini u Gradu Lipiku

	Ukupni prihod 2019 (HRK)	Ukupni rashod 2019 (HRK)	Broj zaposlenih
Lipik Glas d.o.o.	192.820.100	147.853.900	265
Studenac d.o.o.	129.450.200	148.538.000	138
Straga trans d.o.o.	94.750.500	93.399.500	165
Poljoprivredni obrt Babojelić, vl. Antun Babojelić	40.310.900	36.049.800	5
Poljoprivreda Lipik d.d.	23.328.700	20.989.900	25
IRIS MBM d.o.o.	20.729.800	20.226.500	63
Gamauf d.o.o. Poljana	16.765.100	16.450.700	46
Poljo-Gaj d.o.o.	14.422.900	13.962.200	9
Ljekarne Ciglenečki	10.771.000	10.252.000	11
Obrt Vios	8.437.500	7.042.700	34

Izvor: Podaci Grada Lipika, JO, preuzeto 18. lipnja 2021. godine

Prema podacima Hrvatske obrtničke komore, broj aktivnih obrta u Udruženju obrtnika Pakraca i Lipika na dan 31.12.2019. godine bio je 173.

Detalji su prikazani u narednoj tablici.

Tablica 9. Broj aktivnih obrta u Udruženju obrtnika Pakraca i Lipika na dan 31.12.2019. godine

Ceh u aktivnim obrtima prema oznaci glavne	Aktivni obrti
--	---------------

djelatnosti u sjedištu	
Proizvodno zanatstvo	18
Uslužno zanatstvo	81
Ugostiteljstvo i turizam	28
Trgovina	16
Prijevoz osoba i stvari	11
Ribarstvo, marikultura i poljodjelstvo	6
Frizeri, kozmetičari, njega tijela i fitness	13
UKUPNO AKTIVNI OBRTI	173

Izvor: Podaci Hrvatske obrtničke komore, preuzeto 21. lipnja 2021. godine

Grad Lipik potiče gospodarski rast planiranjem i izgradnjom poduzetničke infrastrukture u cilju bržeg rasta poduzetništva i povećanja investicija i zaposlenosti, što je i ostvareno osnivanjem i izgradnjom nekoliko poduzetničkih zona i inkubatora te osnivanjem razvojne agencije i Centra umjetne inteligencije Lipik.

Poduzetnička zona II Lipik

Poduzetnička zona Lipik II površine je 16,28 ha i smještena je uz glavnu prometnicu D5 na pravcu Virovitica – Okučani te je udaljena od autoceste 25 km. Udaljenost od autoceste na izlaz Novska 1 je 6 km, izlaz Kutina 31 km, izlaz Okučani 17 km, izlaz Nova Gradiška 24 km. Zona se nalazi na udaljenosti od većih urbanih središta - Zagreba 123 km, te Osijeka 186 km. Željeznička pruga prolazi kroz Lipik, a od same zone udaljena je 1km. Namjena zone je gospodarska, a zona je opremljena svom komunalnom infrastrukturom. Tvrtke koje posluju u različitim gospodarskim djelatnostima u zoni su Zdravo i kvalitetno Frutarija d.o.o., Obrt „Vios“, Trgovački obrt „Vladimir Olivier“, BM Strong d.o.o., T.G.M. Strong j.d.o.o., Data Mir d.o.o., OPG Marija Sigeti te VM ING j.d.o.o. U sklopu te zone nalazi se i Reciklažno dvorište te Poduzetnički inkubator namijenjen za one koji su se tek otisnuli u poduzetničke vode. U zoni je zaposlen 91 djelatnik. Slobodni prostor za investiranje (neizgrađeno) iznosi 958 m² (9 parcela od 7.121 m² do 11.937 m²).

Odlukom o raspolaganju građevinskim zemljištem u Poduzetničkoj zoni Lipik 2 (Službeni Glasnik Grada Lipika br. 1/21) utvrđeni su uvjeti cijena prava građenja, poticajne mjere, postupak osnivanja prava građenja i postupak prodaje građevinskog zemljišta u vlasništvu Grada Lipika na području Zone, sve u k.o. Lipik. Organizacija, korištenje i namjena prostora te ostali urbanistički uvjeti na području Zone određeni su Detaljnim planom uređenja Poduzetničke zone II u Lipiku (Službeni glasnik Grada Lipika br. 3/08).

Zona ima uređene prometne površine te svaki poduzetnik ima mogućnost priključka na sustav vodoopskrbe i odvodnje te mogućnost priključka na elektroenergetsku mrežu na rubu parcele. Natjecati se mogu pod jednakim uvjetima domaće i strane pravne i fizičke osobe registrirane za obavljanje djelatnosti koja dovodi do ostvarenja cilja raspolaganja zemljištem – povećanje gospodarske aktivnosti i zaposlenosti koje se želi ostvariti prodajom zemljišta i izgradnjom objekata kako bi se povećao fizički obujam proizvodnje i zaposlenost - koje ispunjavaju uvjete i kriterije utvrđene natječajnom dokumentacijom.

Početni iznos jednogodišnje naknade za osnovano pravo građenja na građevinskim česticama u vlasništvu Grada Lipika:

- 0,50 kn/m² do isteka roka od 36 mjeseci od sklapanja ugovora o pravu građenja
- 5 kn/m² nakon isteka roka od 36 mjeseci

Pravo građenja osniva se na određeno vrijeme koje može trajati najduže 60 mjeseci (5 godina).

Uvjeti gradnje:

- Maksimalni koeficijent izgrađenosti 0,4
- Minimalni koeficijent izgrađenosti 0,1
- Maksimalni nadzemna iskorištenost parcele 0,9
- Maksimalna katnost građevina je P+2
- Minimum 20% površine građevne čestice treba biti ozelenjeno i odgovarajuće hortikulturno uređeno

Kad je nositelj prava građenja sagradio gospodarski objekt na građevinskom zemljištu sukladno osnovanom pravu građenja kupit će građevinsko zemljište uz korištenje sljedećih mjera i poticaja:

- Nositelj prava građenja ima pravo prvokupa zemljišta opterećenog pravom građenja po tržišnoj vrijednosti u trenutku osnivanja prava građenja
- Kupoprodaja nakon osnivanja prava građenja uz umanjenje cijene građevinskog zemljišta ovisno o vremenu izgradnje gospodarskog objekta:
 - Umanjenje cijene građevinskog zemljišta za 100% ukoliko je gospodarski objekt sagrađen prije isteka roka od 24 mjeseca od sklapanja;
 - Umanjene cijene građevinskog zemljišta za 75% ukoliko je gospodarski objekt sagrađen prije isteka roka od 36 mjeseca od sklapanja ugovora o pravu građenja;
 - Umanjene cijene građevinskog zemljišta za 50% ukoliko je gospodarski objekt sagrađen prije isteka roka od 48 mjeseci od sklapanja ugovora o pravu građenja obrasci nadležne Porezne uprave o uplaćenim doprinosima za radnike te druga odgovarajuća dokumentacija definirana ugovorom.
- Zapošljavanje osoba s područja grada Lipika kroz dobivanje olakšice za opravdane troškove novih popunjenih radnih mjesta u Zoni kao umanjenje kupoprodajne cijene:
 - 20% prihvatljivih troškova novog radnog mjesta (bruto II godišnjih plaća) za otvaranje 1 – 4 radna mjesta;
 - 40% prihvatljivih troškova novog radnog mjesta (bruto II godišnjih plaća) za otvaranje 5 – 9 radnih mjesta;
 - 70% prihvatljivih troškova novog radnog mjesta (bruto II godišnjih plaća) za otvaranje 10 – 20 radnih mjesta;
 - 100% prihvatljivih troškova novog radnog mjesta (bruto II godišnjih plaća) za otvaranje ≥ 20 radnih mjesta.

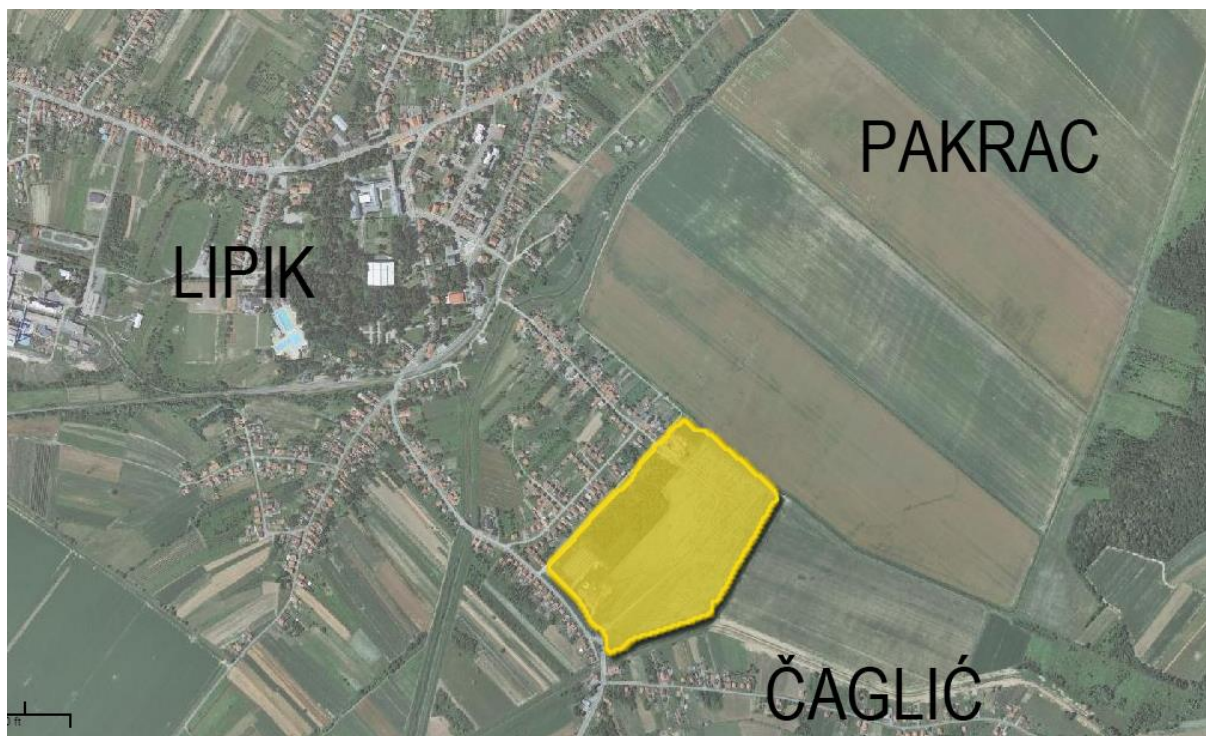
Subvencije i olakšice za investitore:

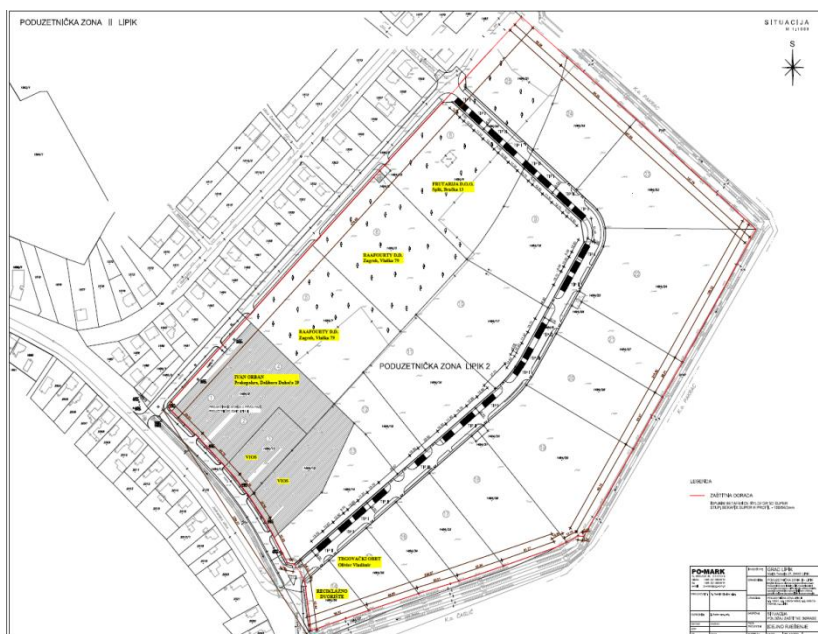
- Komunalna naknada –Korisnici se oslobađaju komunalne naknade kako slijedi:
 - U prvoj godini nakon izgradnje objekta oslobađaju se 100% komunalne naknade;
 - U drugoj godini nakon izgradnje objekta oslobađaju se 50% komunalne naknade;
 - U trećoj godini nakon izgradnje objekta oslobađaju se 25% komunalne naknade;
- Komunalni doprinos - Grad Lipik oslobađa 100% komunalnog doprinosa za sve korisnike.
- Električna energija - svaki poduzetnik se oslobađa plaćanja naknade za priključenje na sustav električne energije do 25 kW,
- Porez na tvrtku – poduzetnik se oslobađa plaćanja poreza na tvrtku prve tri godine od početka radova na izgradnji objekta.

Poduzetnici mogu ostvariti godišnje potpore:

- Do 50.000,00 kuna za gradnju poslovnih prostora na vlastitom zemljištu
- Do 12.000,00 kuna za sufinanciranje zakupnine
- Do 25.000,00 kuna za nabavu novih strojeva i opreme
- Do 12.000,00 kuna za zapošljavanje zaposlenika s područja Grada Lipika
- Do 35.000,00 kuna za pokretanje poslovanja u IT djelatnostima
- Do 25.000,00 kuna za razvoj turističkih proizvoda
- Do 30.000,00 kuna za pokretanje i razvoj tradicijskih i umjetničkih obrta

Slika 3. Poduzetnička zona II Lipik

Izvor: www.lipik.hr, preuzeto: 2. lipnja 2021.

Poduzetnička zona III Lipik

Poduzetnička zona III Lipik površine je 31,25 ha i smještena je u naselju Dobrovac uz glavnu prometnicu D5 na pravcu Virovitica – Okučani te je udaljena od autoceste 25 km. Udaljenost od autoceste na izlaz Novska 1 je 6 km, izlaz Kutina 31 km, izlaz Okučani 17 km, izlaz Nova Gradiška 24 km. Zona se nalazi na udaljenosti od većih urbanih središta - Zagreba 123 km, te Osijeka 186 km. Željeznička pruga prolazi kroz Lipik, a od same zone udaljena je 1km. Namjena zone je uslužna i proizvodna. Zona je opremljena svom komunalnom infrastrukturom. Tvrtke koje posluju u različitim gospodarskim djelatnostima u zoni su Stragatrans d.o.o., MBM d.o.o., Poljoprivreda Lipik. U zoni je zaposleno 200 djelatnika. Slobodni prostor za investiranje (neizgrađeno) iznosi 14,85 ha.

Poduzetnička zona IV Lipik

Poduzetnička zona IV Lipik površine je 2,9 ha i smještena je u naselju Gaj te je udaljena od autoceste na izlaz Novska 27 km, izlaz Kutina 24 km, izlaz Okučani 33 km, izlaz Nova Gradiška 50 km 25 km. Zona se nalazi na udaljenosti od većih urbanih središta – Zagreba 104 km, Osijek 199 km. Udaljenost od Banove Jaruge i Lipika je 13 km (željeznička pruga). Namjena zone je proizvodna te je opremljena svom komunalnom infrastrukturom. U zoni posluje tvrtka NTC Gaj d.o.o, a broj zaposlenih u zoni je 1. Slobodni prostor za investiranje (neizgrađeno) iznosi 0,00 ha.

Poduzetnički inkubator Lipik

Poduzetnički inkubator Lipik neto podne površine 1.936,99 m² smješten je u Poduzetničkoj zoni Lipik II i sastoji se od poslovnih prostora dostupnih za poduzetnike: 6 box ureda za pred-inkubaciju, inkubaciju te za poduzetnike u fazi rasta i razvoja za uredske i administrativne poslove u neproizvodnim djelatnostima, 5 poslovnih jedinica za kandidate za inkubaciju i poduzetnike u fazi rasta i razvoja koje se bave proizvodno – prerađivačkim djelatnostima, i informatičkom učionicom/salom za sastanke namijenjenoj poduzetnicima. Inkubator nudi olakšice za zakup box

ureda za neproizvodne djelatnosti (0-6 mjeseci - 100%, 6-12 mjeseci - 50%, 2. godina - 25%, 3. godina – 0), zatim olakšice za poduzetnike početnike u pogledu troškova zakup poslovnih jedinica za inkubaciju za proizvodne/prerađivačke djelatnosti (0-6 mjeseci - 100% za 6-12 mjeseci, 75% - 2. godina, 65 % - 3. godina, 50% - 4. godina, 25% - 5. godina – 0). Pravo na korištenje usluga imaju korisnici koji obavljaju djelatnost u inkubatoru te oni koji imaju potrebu za uslugama. Poduzetnički inkubator pruža različite usluge: korištenje računalne učionice, sale za sastanke, Pružanje administrativne usluge, konzultantske usluge, usluge pred-inkubacije i mentorstva, usluge off-inkubacije. Predinkubacija može trajati najduže 6 mjeseci s mogućnošću produženja za dodatna 3 mjeseca pod uvjetom dobivanja pozitivne ocjene napretka od potporne institucije, a odnosi se na znanstvenike i inovatore. U slučaju pozitivnog ishoda pred-inkubacije poduzetnik može koristiti usluge inkubacije ukoliko ima raspoloživog prostora. Usluga predinkubacije i mentorstva se odnosi na sudjelovanje i savjetovanje u definiranju komercijalnog potencijala ideje (potencijalna primjena i tržišta komercijalizacije, mogući korisnici partneri i konkurenti) i definiranju ključnih pretpostavki koje moraju biti ispunjene kako bi se stvorili preduvjeti za komercijalizaciju (što je očekivani predmet razvoja, njegovo trajanje, potrebni resursi i kompetencije). PPI će sudjelovati i savjetovati prilikom donošenja konačne odluke o razvoju ili odustajanju od daljnjeg razvoja te odabiru organizacijskog modela razvoja (obrt, vlastito poduzeće, razvoj kroz suradnju s postojećim poduzećem). Usluge pred-inkubacije i mentorstva će se pružati bez naknade u potpornim institucijama.

Poduzetnički inkubator Donji Čaglić

Poduzetnički inkubator u Donjem Čagliću nalazi se 2,5 kilometara od Lipika u zgradi bivše Osnovne škole koja je prenamijenjena u poslovne prostore. Poduzetnički inkubator Donji Čaglić obnovljen je kroz jedan od projekata Grada Lipika, odobren od strane Europske unije, a financiran iz INTERREG IPA CROSS- BORDER COOPERATION PROGRAMME CROATIA-BOSNIA AND HERZEGOVINA-MONTENEGRO 2014-2020, u sklopu provedbe projekta "INVEST IN LOG". Poslovni prostor Poduzetničkog inkubatora Donji Čaglić ukupne je neto podne površine 369,35 m² sastoji se od zajedničkog prostora i posebnih/zajedničkih dijelova.

Lipička razvojna i turistička agencija LIRA d.o.o.

Lipička razvojna i turistička agencija LIRA d.o.o. osnovana je 2013. godine od strane Grada Lipika radi unaprjeđenja gospodarskog i društvenog razvoja grada. Lira d.o.o. pruža besplatne savjetodavne usluge za investitore i poduzetnike te priprema dokumentaciju i projekte za EU fondove i nacionalne natječaje. Agencija pruža i usluge izrade poslovnih planova i investicijskih studija, marketinških i drugih strategija, organizira seminare i edukacije te nudi savjetodavnu pomoć startup-ovima pri otvaranju tvrtke, obrta i investitorima u ostvarivanju različitih oblika poticajnih mjera i projekata.

AI Center Lipik

Centar umjetne inteligencije Lipik (AI Center Lipik) osnovan je 2020. godine kao odjel u sklopu Lipičke razvojne i turističke agencije LIRA d.o.o. Unutar centra djeluju Edukacijski centar umjetne inteligencije koji provodi edukacije i osposobljavanja polaznika te Poduzetnički inkubator umjetne inteligencije koji pruža smještaj i podršku tvrtkama koje se bave programiranjem i umjetnom inteligencijom. U centru se provodi šestomjesečno osposobljavanje za programere, odnosno programerke umjetne inteligencije u suradnji s Hrvatskim zavodom za zapošljavanje i Ministarstvom rada, mirovinskoga sustava, obitelji i socijalne politike. Korisnici centra su nezaposlene osobe iz cijele Hrvatske prijavljene u evidenciju Hrvatskog zavoda za zapošljavanje (HZZ-a) kojima HZZ osigurava mjesečnu novčanu naknadu i putne troškove. Prijaviti se mogu i ostali zainteresirani iz cijele Hrvatske koji žele sudjelovati na edukaciji bez primanja novčane naknade. U 2021. godini upisana je prva generacija 22 polaznika centra.

Gradsko vijeće Grada Lipika je 18. veljače 2021. godine donijelo **Program mjera za poticanje malog i srednjeg poduzetništva na području Grada Lipika za razdoblje 2021.-2025.** („Službene novine Grada Lipika“, br. 1/21.). Svrha ovog Programa je stvaranje povoljnog poduzetničkog okruženja za pokretanje poduzetničkih pothvata, djelovanje poduzetnika, razvijanje poduzetničke klime i osiguranje preduvjeta za razvoj poduzetničkih sposobnosti na području Grada Lipika.

Ovim Programom obuhvaćena su sljedeća područja poticanja razvoja poduzetništva:

1. Poboljšanje uvjeta poslovanja malog gospodarstva
 - Mjera 1.1. Potpore za korisnike prilikom kupovine zemljišta u Poduzetničkim zonama na području Grada Lipika
 - Mjera 1.2. Potpora za korisnike koji će graditi poslovne prostore za obavljanje proizvodne i uslužne djelatnosti na vlastitom zemljištu
 - Mjera 1.3. Potpora za korisnike koji obavljaju poduzetničke djelatnosti u zakupljenom poslovnom prostoru na području Grada Lipika
2. Poboljšanje konkurentnosti i održivo poslovanje poduzetnika
 - Mjera 2.1. Potpore korisnicima za nabavu i ugradnju novih strojeva i opreme
 - Mjera 2.2. Potpore korisnicima za novo zapošljavanje
 - Mjera 2.3. Potpore korisnicima za certificiranje proizvoda
3. Poticanje otvaranja i razvoja startup-ova
 - Mjera 3.1. Potpora za pokretanje poslovanja u IT djelatnostima
4. Razvoj poduzetništva u turizmu
 - Mjera 4.1. Potpora korisnicima za razvoj turističkih proizvoda
 - Mjera 4.2. Potpora korisnicima za unaprjeđenje smještajnih kapaciteta
 - Mjera 4.3. Potpora za pokretanje i razvoj tradicijskih i umjetničkih obrta
5. Promidžba poduzetništva i obrta
 - Mjera 5.1. Potpora korisnicima za promidžbu proizvoda i poslovanja

Prethodni Program za poticanje mikro, malih i srednjih poduzetnika polučio je dobre rezultate. Stoga je Grad odlučio nastaviti s Programom.

Interes poduzetnika i detaljni podaci prikazani su u nastavku.

Tablica 10. Podaci o korištenju Programa za poticanje MSP-a za 2018., 2019. i 2020. godinu

GODINA	VELIK INTERES PODUZETNIKA za korištenje poticajnih mjera Grada Lipika DA/NE	UKUPAN BROJ PODUZETNIKA KOJI SU KORISTILI POTPORU	BROJ PODUZETNIKA (50% potpore)	BROJ PODUZETNIKA POČETNIKA koji su koristili potporu	BROJ MLADIH PODUZETNIKA koji su koristili potporu	BROJ ŽENA PODUZETNIKA koje su koristile potporu	UKUPAN IZNOS DODIJELJENIH POTPORA (HRK)
2018.	DA	14	5	0	6	3	275.274,00
2019.	DA	15	4	1	3	7	239.945,98
2020.	DA	8	2	2	1	3	136.202,32

Izvor: podaci Grada Lipika, preuzeto 29. lipnja 2021. godine

Grad Lipik u svom vlasništvu i suvlasništvu ima četiri trgovačka društva: LIRA d.o.o., Vode Lipik d.o.o., LIPKOM d.o.o. , Komunalac d.o.o..

Trgovačka društva u kojima Grad Lipik ima vlasnički udio prikazana su u donjoj tablici.

Tablica 11. Poduzeća u vlasništvu/suvlasništvu Grada Lipika

R. br.	Trgovačko društvo	Adresa	Udio vlasništva
1.	LIRA d.o.o.	Lipik (Grad Lipik), Marije Terezije 27	100%
2.	Vode Lipik d.o.o.	Pakrac (Grad Pakrac), Aleja Kestenova 35	50%
3.	LIPKOM d.o.o.	Lipik (Grad Lipik), Ulica Ivana Mažuranića 81	100%
4.	Komunalac d.o.o.	Pakrac (Grad Pakrac), Ulica križnog puta 18	50%

Izvor: Interni podaci Grada, preuzeto 11. lipnja 2021. godine

Iako veličinom i brojem stanovnika malen, Grad Lipik ima snažnu tradiciju poduzetništva. Očiti su značajni naponi grada u osiguravanju povoljnog okruženja za poslovanje kroz niz različitih mjera i olakšica za poslovanje. Grad osigurava potpore za osnivanje i razvoj poslovanja te rast konkurentnosti, osigurava povoljne uvjete poslovanja i jača vlastite infrastrukturne kapacitete za pomoć gospodarstvenicima. Poticajne mjere za investitore uključuju nisku početnu cijenu građevinskog zemljišta i druge pogodnosti. Osmišljene su posebne mjere poticanja malog i srednjeg

poduzetništva s ciljem poboljšanja poduzetničke klime, jačanja konkurentnosti i rasta zaposlenosti u svim djelatnostima, s naglaskom na turizam, IT industriju i potporu poduzetnicima početnicima te promidžbu poduzetništva i obrta. Poduzetnička infrastruktura je razvijena i dalje se unaprjeđuje uspješnim korištenjem EU fondova. Uz tri gospodarske zone, dva poslovna inkubatora osmišljen je i jedinstveni projekt Lipika, Centar umjetne inteligencije koji će u suradnji sa znanstvenim ustanovama i kroz nastavak izgradnje inkubatora značajno doprinijeti obrazovanju i zapošljavanju te razvoju inovacija. Očita je dobra dugoročna perspektiva razvoja kroz ulaganja u ljudske resurse i poduzetničku infrastrukturu. Dolaskom mladih ljudi i kadrova te startup-ova u modernim tehnologijama značajno se može potaknuti razvoj i rast zaposlenih. Na taj način Lipik se razvojno profilira u moderan mali grad koji može privući nove ljude i investicije što je značajan iskorak za daljnji razvoj gospodarstva.

3.2.3. Turizam i ugostiteljstvo

Iako je turizam, u Republici Hrvatskoj, djelatnost koja se smatra pokretačem gospodarstva i najstabilnijom gospodarskom granom, proteklog desetljeća se susretao s mnogim problemima. Turizam je jedan od glavnih djelatnosti u Gradu Lipiku, a čija su glavna obilježja bogatstvo prirodnim i kulturnim dobrima, izvori geotermalne vode, uzgoj konja lipicanaca te kao i brojne druge manifestacije i atrakcije koje su održavaju tijekom godine. Međutim, da bi privukli turiste ove prirodne blagodati nisu dovoljne već se kontinuirano mora ulagati u obogaćivanje popratnih turističkih sadržaja kako bi Grad Lipik kao turistička destinacija ostao interesantan turistima.

Okolo Grada Lipika postoje tri jezera. Jezero Raminac nudi dječje igralište „Lipicanac“ koji je tematski uređeno tako da ima edukativno zabavnu svrhu pri čemu djeca kroz igru i zabavu uče o ovim plemenitim životinjama i konjičkom sportu. Kao dio tematskog turističkog puta „Stazama lipicanca i kune“ jezero Raminac značajno je zbog svog položaja jer je prvi turistički sadržaj na koji posjetitelji nailaze pri dolasku u Lipik iz smjera zapada. Oko jezera je uređena turistička staza za šetnju, vožnju biciklom ili jahanje dužine 2 km. Na 6 natkrivenih odmorišta i 5 piknik mjesta postavljenih duž jezera može se pronaći mjesto za druženje i uživanje u ljepoti i mirnoći jezera. Na jezeru Raminac dozvoljen je ribolov sa tri štapa i dnevni ulov jedne plemenite ribe (smuđ, som, štika, šaran, amur).

Jezero Pjeskara je umjetno jezero u blizini Lipika, ispod obronaka Psunja. Ovo jezero također nudi mnoge mogućnosti za kvalitetno provođenje slobodnog vremena te ima odlične predispozicije za sportski ribolov.

Uz mnogobrojna izletišta, vidikovce te mogućnosti planinarenja, Grad Lipik se prvenstveno želi bazirati na zdravstveni turizam po kojem su i poznati. Naime, u Gradu Lipiku postoje izvori geotermalne vode koja je jako cijenjena i prvenstveno se koristi za terapije i liječenje, "banjanje" i kupanje, te aktivno plivanje. Toplice Lipik su okružene prirodnim izvorima ljekovite termalne vode i stoljetnim perivojem s bogatom povijesti. U Toplicama Lipik koje još uvijek imaju očuvanu izvornu arhitekturu, uživali su još i stari Rimljani. Višestoljetna tradicija u liječenju bazirana je prije svega, na ljekovitim svojstvima vode koja ima stalnu temperaturu izvorišta od 62°C, a zbog svog kemijskog sastava ima izvanredne balneološke karakteristike. Vjeruje se da su još stari Rimljani znali za blagodati lipičke termalne vode, no prvi pisani dokumenti datiraju iz 16.st. Lječilište u Lipiku se spominje već 1517.g. pod nazivom "Lipička vrela". U 18. stoljeću se provode prve analize vode koje potvrđuju posebnost lipičke vode među europskim toplicama, te dolaze prvi namjernici da provjere ljekovitost. Grade se natkrivena kupališta i bazeni. Nakon toga 19. stoljeće sa sobom nosi stručan i ozbiljan pristup korištenju lipičkih termalnih voda i počinje građenje prve bušotine, danas poznatog

Grofovog vrela. Mineralna voda iz Grofovog vrela izvire iz dubine od gotovo 300 m i temperature od 60°C. Kao takva ima jake balneološke karakteristike po temperaturi, količini fluorida te sadržaju dominantnih iona: natrija, hidrogenkarbonata i klorida koji čine balneološku karakteristiku vode. Osim što se koristi kao kupka, lipička voda se zbog svoje ljekovitosti uvelike upotrebljava i za piće. Toplice se počinju razvijati, grade se zgrade za boravak posjetitelja, te investira u stručan kadar i opremu. U Lipiku raste smještajna i ugostiteljska ponuda te uređenje perivoja. Lipik se razvija zajedno s toplicama, povećava se prometna dostupnost i dolaze turisti iz Europe. Lipik prvi počinje razvijati zdravstveni turizam u Slavoniji. Danas su Toplice Lipik brend, sinonim za zdravstveni turizam na kontinentu Hrvatske i u tom smjeru treba i nastaviti. Bogatu tradiciju odmorišta i lječilišta možda još jedino posjeduje Opatija na Jadranskoj obali, ali specifičnost ovih geotermalnih izvorišta su posjetioci. U kupkama su se kupali barun Franjo Trenk, grofovi Jankovići i njihovi gosti, crkveni velikodostojnici, austrijski i mađarski plemići, oficiri i industrijalci, bosanski begovi i spahije, vojvođanski veleposjednik Dunderski, hrvatski književnici Jurković Janko i Milan Šenoa, slovački književnik Jure Franko i Martin Kukčín, mađarski premijer Ištvan Tisza. Prostorije u lječilištu u ponudi imaju „Grofov u Grofičinu kupku“. Osobitost ovih kupki u Toplicama Lipik je činjenica da su to jedinstvene podne kade na području regije. Podne kade su obložene mramorom, ispunjene termalnom mineralnom vodom, koja je također pitka mineralna voda, a na dnu kade stavljene su podloške iz kojih izlaze mjehurići toplog zraka oplemenjeni ozonom. Time se zapravo potječe mikro cirkulacija tkiva, poboljšava krvotok i postiže učinak detoksikacije organizma. Nakon toga slijedi faza znojenja na ležaljci koja se nalazi u istoj prostoriji, a sveukupno se potiče ugoda i stanje dobrog raspoloženja samim ambijentom koji je povijestan. Zgrada Mramornih kupki datira iz 1886. godine kada je tu bilo 26 kada s porculanom i mramorom, a sada takvih kada ima samo 5, od čega su dvije osuvremenjene standardom koji zapravo traže jedne toplice u smislu pružanja usluga na privatnom tržištu, odnosno wellnessa.

U skladu sa zakonskim mogućnostima koje je omogućio Zakon o zdravstvenoj zaštiti iz 2018. godine, Toplice Lipik su 2021. godine registrirane za zdravstveni turizam.

Rješenjem Ministarstva zdravstva iz svibnja 2021. godine dobivena je suglasnost za pružanje medicinskih i lječilišnih usluga u toplicama u zdravstvenom turizmu uz korištenje termomineralne vode kojima se pomoću prirodnih ljekovitih činitelja, uz postupke fizikalne rehabilitacijske medicine provodi preventivna zdravstvena zaštita, specijalističko-konzilijarna i bolnička rehabilitacija.

Rješenjem Upravnog odjela za gospodarstvo i graditeljstvo Požeško-slavonske županije, Toplice Lipik su registrirale ugostiteljske objekte za smještaj za vrstu sobe i to 24 sobe sa 48 kreveta u objektu Fontana kategoriziranih sa 3 zvjezdice i 7 soba sa 14 kreveta u objektu Kamene kupke kategoriziranih sa 4 zvjezdice. Uz osam apartmana u objektu Ankin dvor, kategoriziranih s 4 zvjezdice, Toplice Lipik će od jeseni na tržištu nuditi 78 kreveta u sobama i apartmanima ranga 3 i 4 zvjezdice čime će se smještajni kapaciteti u Gradu Lipiku – broj kreveta povećati za preko 100 %.

Do jeseni 2021. godine očekuje se i rješenje istog županijskog ureda za pružanje ugostiteljskih usluga u objektu Terasa kao dijelu restorana Toplica Lipik kapaciteta 70 mjesta.

Da bi se ovakva povijesna baština očuvala, pripremljen je projekt „Terme Lipik“ koji je integrirani projekt razvoja i revitalizacije kulturne baštine Grada Lipika. Kroz ovaj izuzetno značajan projekt želi se potaknuti obnova i očuvanje kulturne baštine te stavljanje u funkciju i korištenje turističkog potencijala Vile Zinke – Vile dobre vode, Perivoja i Narodnih kupki. Projekt „Terme Lipik“ financijski je najvrjedniji projekt Grada Lipika, koji je i nositelj samoga projekta, dok su partneri Toplice Lipik i Turistička zajednica grada Lipika. Financijske vrijednosti projekta je oko 73,3 milijuna kuna (bespovratna sredstva iznose gotovo 62 milijuna kuna). Provedba projekta započela je 1. siječnja

2020. i trajat će do kraja lipnja 2023. godine, a cilj projekta je obnova i očuvanje kulturne baštine te stavljanje u funkciju i korištenje turističkog potencijala.

Na području Grada djeluje 6 suvenirnica koje mogu posjetiti turisti. Suvenirnice se nalaze u turističkom uredu, dvije u Toplicama Lipik, na ergeli, suveniri Kosanović i trgovina Aqua.

Turistička zajednica Grada Lipika sa svojim uredom djeluje od 2010. godine. Turistička zajednica Grada Lipika ima dvoje zaposlenika od kojih je jedan zaposlen za provođenje EU projekta „Terme Lipik“ u kojem je TZ partner do 2023. godine. Turistička zajednica ima internetsku stranicu putem koje promovira Grad, aktivnosti koje se u njemu događaju te je i najčešći organizator manifestacija kao što su Uskrsni sajam, Sajam cvijeća, Lipanj u Lipiku – Dan zdravlja i rekreacije, Biciklijada, Dan Grada Lipika - Pekmezijada, Fišijada, Dječja biciklistička utrka, Mirisi Božića - Božićni sajam, ukrašavanje jelke i mnogi druge. Na poznate manifestacije Grada, sve zainteresirane prevozi turistički vlakčić koji je prava atrakcija i turistima i stanovništvu Grada.

Velika turistička atrakcija u Gradu je i nedavno uređen i otvoren crkveni toranj koji je dobio novu funkciju - vidikovac. Smještena u središtu Lipika, crkva svetog Franje Asiškog sa svojim tornjem, omogućuje provesti vrijeme u Lipiku na poseban način. Pogled seže sve do obližnjeg Pakraca i brda Mačkovac, a zanimljiv je i pogled na veliko polje uz rijeku Pakru. Toranj ima sedam katova i puno stepenica. Da bi šetnja bila lakša i zabavnija, na svakom od katova je televizor na kojem se prikazuje video o prošlosti Grada Lipika. Sve je zamišljeno kao šetnja kroz povijest Grada Lipika te njegov razvoj kroz godine.

Kada je riječ o statističkim podacima vezanim uz dolaske i noćenja turista u Gradu Lipiku, vidljivo je da su oni iz godine u godinu povećavaju pa je tako 2016. godine ostvareno 3.350 noćenja, dok je 2019. godine ostvareno 6.644 noćenja. U 2020. godini ostvareno je 4.662 noćenja što je posljedica pojave pandemije Koronavirusa te preporuka o smanjenom kretanju turista što se odrazilo na turistički promet cijelog svijeta pa tako i Grada Lipika.

Međutim, ove brojke i dalje nisu zadovoljavajuće ukoliko se uzme u obzir potencijal i mogućnosti ovog područja u turizmu. U narednom razdoblju potrebno je puno više raditi na turističkoj ponudi kako bi se i broj dolazaka i broj noćenja povećao.

Registracijom Toplica Lipik za smještajnu djelatnost i zdravstveni turizam, te povećanjem smještajnih kapaciteta za očekivati je značajan porast turističkih noćenja u narednom periodu.

Detaljni podaci o dolascima i noćenjima turista u Gradu Lipiku u razdoblju od 2016. do 2020. godine prikazani su u nastavku.

Tablica 12. Dolasci i noćenja turista u Gradu Lipiku u razdoblju od 2016. do 2020. godine

	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.
Grad Lipik					
dolasci	667	630	909	1.573	563
noćenja	3.350	3.029	3.428	6.644	4.662

Izvor: Podaci turističke zajednice Grada Lipika, preuzeto 15. lipnja 2021. godine

Prema podacima Turističke zajednice Grada Lipika, vidljivo je su turisti Grada Lipika uglavnom iz Hrvatske. Ostali uglavnom dolaze iz Bosne i Hercegovine, Srbije, Njemačke, Austrije i Slovenije.

Detalje o tome koliko je stranih, a koliko domaćih turista posjetilo Grad Lipik tijekom 2018., 2019. i 2020. godine te iz kojih zemalja, možete vidjeti i u sljedećoj tablici.

Tablica 13. Dolasci i noćenja turista po zemljama u Gradu Lipiku za 2018., 2019. i 2020. godinu

Država	2018.			2019.			2020.		
	Dolasci	Noćenja	Broj turista	Dolasci	Noćenja	Broj turista	Dolasci	Noćenja	Broj turista
Hrvatska	679	2.525	679	1.020	3.960	1.033	402	1.826	403
Njemačka	31	285	31	24	84	24	3	14	3
Bosna i Hercegovina	30	92	30	41	162	41	28	732	24
Makedonija	17	87	17	127	1.424	127	13	312	13
Austrija	28	50	28	8	12	8	0	0	0
Srbija	23	46	23	43	105	43	7	41	7
Švicarska	10	44	10	2	20	2	1	6	1
Ujedinjena Kraljevina	5	41	5	3	3	3	0	0	0
SAD	3	39	3	4	12	4	2	4	2
Ukrajina	8	38	8	11	55	11	0	0	0
Italija	15	30	15	15	37	15	0	0	0
Ostale afričke zemlje	9	27	9	6	17	6	0	0	0
Bjelorusija	4	20	4	0	0	0	0	0	0
Grčka	9	18	9	2	8	2	0	0	0
Slovenija	8	17	8	76	128	76	41	417	40
Izrael	2	14	2	0	0	0	0	0	0
Mađarska	8	11	8	38	42	38	1	1	1
Rusija	2	10	2	4	12	4	0	0	0
Češka	9	9	9	30	73	30	0	0	0
Nizozemska	1	8	1	4	6	4	0	0	0
Španjolska	2	6	2	1	8	1	0	0	0
Francuska	2	4	2	8	105	8	0	0	0
Litva	1	4	1	10	46	10	0	0	0
Kanada	1	1	1	4	12	4	0	0	0
Meksiko	1	1	1	0	0	0	0	0	0
Švedska	1	1	1	6	8	6	0	0	0
Albanija	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Argentina	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Australija	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Belgija	0	0	0	5	17	5	0	0	0
Brazil	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Bugarska	0	0	0	2	2	2	0	0	0
Cipar	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Crna Gora	0	0	0	1	20	1	1	7	1
Čile	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Danska	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Estonija	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Finska	0	0	0	3	52	3	0	0	0
Hong Kong, Kina	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Indija	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Indonezija	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Irska	0	0	0	7	12	7	0	0	0
Island	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Japan	0	0	0	3	9	3	0	0	0
Jordan	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Južnoafrička Republika	0	0	0	1	1	1	0	0	0
Katar	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Kazahstan	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Kina	0	0	0	7	10	7	20	139	20
Koreja, Republika	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Kosovo	0	0	0	5	39	5	21	655	21
Kuvajt	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Letonija	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Lihtenštajn	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Luksemburg	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Makao, Kina	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Malta	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Maroko	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Norveška	0	0	0	2	5	2	0	0	0
Novi Zeland	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Oman	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Ostale azijske zemlje	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Ostale europske zemlje	0	0	0	7	49	7	0	0	0
Ostale zemlje Južne i Srednje Amerike	0	0	0	1	4	1	0	0	0
Ostale zemlje Oceanije	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Ostale zemlje Sjeverne Amerike	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Poljska	0	0	0	5	11	5	1	4	1
Portugal	0	0	0	2	8	2	0	0	0
Rumunjska	0	0	0	5	19	5	0	0	0
Slovačka	0	0	0	26	33	26	0	0	0
Tajland	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Tajvan, Kina	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Tunis	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Turska	0	0	0	0	0	0	22	504	22
Ujedinjeni Arapski Emirati	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Strani turisti:	230	903	230	553	2.684	553	161	2.836	156
Domaći turisti:	679	2.525	679	1.020	3.960	1.033	402	1.826	403
UKUPNO:	909	3.428	909	1.573	6.644	1.586	563	4.662	559

Izvor: Podaci turističke zajednice Grada Lipika, preuzeto 15. lipnja 2021. godine

Smještajni kapaciteti u Gradu uglavnom čine apartmani te jednokrevetne i dvokrevetne sobe. U 2021. godini u ponudi je 26 smještajnih jedinica s ukupno 85 kreveta. Hotelski smještaj se ne nudi.

U nastavku je prikazana detaljnija tablica smještajnih kapaciteta u Gradu Lipiku za 2021. godinu.

Tablica 14. Smještajni kapaciteti u Gradu Lipiku s datum 28. veljače 2021. godine

	Naziv objekta	Broj smještajnih jedinica	Smještajni kapacitet - broj kreveta	Smještajni kapacitet - broj pomoćnih kreveta	Kategorija objekta
TOPLICE LIPIK					
1	Apartmani Ankin dvor	8	16	16	4 zvjezdice
PRIVATNI SMJEŠTAJ					
2	Apartman Benković	1	4	0	2 zvjezdice
3	Apartman Glazer	2	5	0	3 zvjezdice
4	Studioapartman Kovačec	1	2	0	4 zvjezdice
5	Sobe i studioapartmani Kovačić	5	11	0	3 zvjezdice
6	Soba i studioapartman Matačić	2	5	0	3 zvjezdice
7	Sobe Matačić	2	4	0	2 zvjezdice
8	Apartman Matačić	1	3	2	3 zvjezdice
9	Apartman MIMA	1	5	2	4 zvjezdice
11	Apartman Zanetti	1	4	0	3 zvjezdice
12	Apartman Mirković	2	5	1	3 zvjezdice
UKUPNO		26	64	21	

Izvor: Podaci turističke zajednice Grada Lipika, preuzeto 14. lipnja 2021. godine

Ugostiteljstvo u Gradu Lipiku nije na zadovoljavajućoj razini. Iako je Grad oduvijek bio poznat po zabavi i plesnjacima, danas je više aktualno sjedenje po kafićima preko dana. Takvih barova ima sedam. Kada je riječ o restoranima, postoji ih nekoliko na području Grada. Poznati restoran je

Restoran Nada koji nudi jela po narudžbi, može primiti oko 120 osoba te ima omogućen pristup i osobama s teškoćama u kretanju. U sklopu Toplica Lipik je restoran Kamene kupke. Restoran Ergela je više posebno mjesto za svečane prigode i može primiti do 200 osoba. Na kraju je još i Restoran Vrata Slavonije koji je otvoren 2017. godine, jako moderno uređen, nudi obroke za van, catering i brzu hranu. Restoran Vrata Slavonija je poseban po tome što jedini surađuje s mnogim poljoprivrednim gospodarstvima te od njih nabavlja sastojke za svoje specijalitete. Zdravljak Fontana je jedino mjesto u Gradu gdje se mogu pronaći slastice i sladoled.

Gradu nedostaju i smještajna i ugostiteljska ponuda. Pri tome se posebno misli da u Gradu ne postoji hotelski smještaj niti postoje OPG-ovi koji se bave turizmom i koji bi turistima mogli nuditi kuće za odmor. Također ne postoje ni kušaonice koje su turistima posebno interesantne.

Zaključno, gledajući turističke potencijale Grada Lipika i ono što je stvarno u ponudi, može se reći da je turizam u Gradu još uvijek jako slabo razvijen. Uglavnom se radi o izletničkom ili tranzitnom turizmu. Iako Grad s Turističkom zajednicom ulaže napore za povećanje aktivnosti turističke djelatnosti rezultati još uvijek nisu zadovoljavajući. Postojeće smještajne kapacitete, ukoliko se planira razvijati turizam, nužno je obnoviti, proširiti, graditi nove te omogućiti turistima i hotelski smještaj. Polazeći od važnosti koju ugostiteljska ponuda ima za posjetitelje u njihovoj ocjeni turističkog boravka, može se ustvrditi da Gradu nedostaje raznolikosti u ugostiteljstvu, posebice ugodni i ambijentalni manji restoran i/ili bistro, s kvalitetnom ponudom jela, ponudom jela koja su specifična za to područje te inovacije u ugostiteljskoj ponudi. Također, veća suradnja restorana s poljoprivrednim gospodarstvima s područja Grada u obliku razmjene namirnica bi svakako pogodovala i razvoju poljoprivrede na ovom području što je isto jedan od ciljeva. Što se tiče Turističke zajednice Grada, internetsku stranicu je potrebno modernizirati, ažurirati, postaviti više fotografija te prevesti na više jezika, a sve u cilju privlačenja i stranih turista. Da bi Grad ostvario željeni turistički promet morat će puno više vremena i novca uložiti u promotivne aktivnosti, u suradnju s različitim agencijama, u valorizaciju kulturnih i prirodnih dobara, u osmišljavanje novih turističkih sadržaja i proizvoda, u edukaciju turističkih djelatnika, a sve u cilju prepoznavanja Grada Lipika kao jedne poželjne turističke destinacije. Također, treba nastaviti ulagati u razvoj zdravstvenog turizma po kojem je Grad Lipik i najpoznatiji u svijetu te u tom smjeru razvijati i sve ostale popratne sadržaje.

3.2.4. Poljoprivreda

Poljoprivreda predstavlja važnu granu i potencijal razvoja gospodarstva Grada Lipika budući da Grad ima povoljnu klimu te obiluje vodama i poljoprivrednim zemljištima.

Prema podacima iz ARKODA na dan 31. prosinca 2020. godine na području Grada Lipika djeluje ukupno 324 poljoprivredna gospodarstava što čini 6,18% gospodarstava u Požeško-slavonskoj županiji. U broj poljoprivrednih gospodarstava uračunata su sva obiteljska poljoprivredna gospodarstva, samoopskrbna poljoprivredna gospodarstva, obrti, trgovačka društva i zadruga koji se bave poljoprivredom i koji su upisani u ARKOD evidencije, ali od svih njih daleko su najbrojnija obiteljska gospodarstva.

U nastavku je prikazana tablica s detaljnim podacima.

Tablica 15. Broj poljoprivrednih gospodarstava prema tipu u Požeško-slavonskoj županiji, Gradu Lipiku i njegovim naseljima na datum 31.12.2020. godine

Područje	Obiteljsko gospodarstvo	Obrt	Samoopkrbno poljoprivredno gospodarstvo	Trgovačko društvo	Zadruga	Druge pravne osobe	Ukupno
Požeško-slavonska županija	4.686	85	401	63	5	4	5.244
Grad Lipik	430	3	32	5	-	-	470
Antunovac	34	2	1	-	-	-	37
Bjelanovac	1	-	-	-	-	-	1
Brekinska	24	-	-	-	-	-	24
Brezine	31	1	-	-	-	-	32
Bujavica	2	-	-	-	-	-	2
Bukovčani	4	-	-	-	-	-	4
Dobrovac	17	-	4	1	-	-	22
Donji Čaglić	26	-	1	1	-	-	28
Filipovac	22	-	5	-	-	-	27
Gaj	43	-	4	1	-	-	48
Gornji Čaglić	1	-	-	-	-	-	1
Jagma	4	-	-	-	-	-	4
Japaga	18	-	-	-	-	-	18
Klisa	13	-	-	-	-	-	13
Kovačevac	4	-	-	-	-	-	4
Kukunjevac	33	-	2	-	-	-	35
Lipik	67	-	8	2	-	-	77
Marino Selo	32	-	2	-	-	-	34
Poljana	34	-	4	-	-	-	38
Skenderovci	1	-	-	-	-	-	1
Strižičevac	3	-	-	-	-	-	3
Šeovica	16	-	1	-	-	-	17

Izvor: www.apprrr.hr, Upisnik poljoprivrednika na dan 31.12.2020. godine, preuzeto 10. lipnja 2021. godine

Među nositeljima poljoprivrednih gospodarstava u Gradu Lipiku najzastupljenija je dobna skupina starijih od 65 godina, njih 158 od ukupno 470 gospodarstva. Međutim, ostatak nositelja prema dobi se raspodijelio te u svim dobima ima podjednako nositelja. Ono što je bitno izdvojiti jest podatak da 100 nositelja ima manje od 41 godinu što je jako dobro za budući razvoj poljoprivrede u Gradu Lipiku.

U nastavku je prikazana tablica s detaljnim podacima.

Tablica 16. Broj poljoprivrednih gospodarstava prema dobi nositelja u Požeško-slavonskoj županiji, Gradu Lipiku i njegovim naseljima na datum 31.12.2020. godine

Područje/dob	<41	41-45	46-50	51-55	56-60	61-64	>65
Požeško-slavonska županija	806	374	431	632	702	521	1.778
Grad Lipik	100	36	44	55	42	35	158
Antunovac	10	2	2	5	4	2	12
Bjelanovac	-	-	-	-	-	-	1
Brekinska	3	3	3	3	1	4	7
Brezine	5	3	3	7	4	3	7
Bujavica	-	-	2	-	-	-	-
Bukovčani	1	-	-	-	-	-	3
Dobrovac	7	-	1	-	5	-	9
Donji Čaglić	8	2	1	-	4	3	10
Filipovac	8	3	3	3	-	1	9
Gaj	10	7	8	7	3	4	9
Gornji Čaglić	-	-	-	-	-	-	1
Jagma	-	1	-	-	-	-	3
Japaga	2	-	2	-	-	3	11
Klisa	2	1	2	2	1	-	5
Kovačevac	-	1	-	-	1	-	2
Kukunjevac	3	3	4	2	3	3	17
Lipik	18	5	8	14	10	3	19
Marino Selo	10	1	3	6	2	5	7
Poljana	7	4	2	5	2	2	16
Skenderovci	-	-	-	-	1	-	-
Strižičevac	-	-	-	-	-	-	3
Šeovica	6	-	-	1	1	2	7

Izvor: www.apprrr.hr, *Upisnik poljoprivrednika na dan 31.12.2020. godine, preuzeto 10. lipnja 2021. godine*

Prema stručnoj spremi i dostupnim podacima za nositelje na području Grada Lipika, za 95 nositelja poljoprivrednih gospodarstava nema podataka, 35 nositelja nema završenu ni osnovnu školu, dok njih 110 ima završenu osnovnu školu. Najviše nositelja, njih 205, ima završenu srednju školu. Visokoškolsko obrazovanje ima 25 nositelja.

U nastavku je prikazana tablica s detaljnim podacima.

Tablica 17. Broj poljoprivrednih gospodarstava prema školskoj spremi nositelja/odgovorne osobe u Požeško-slavonskoj županiji i Gradu Lipiku na datum 31.12.2020. godine

Područje/sprema	Nema podataka	Nezavršena OŠ	Osnovna škola	Srednja škola	Visokoškolsko obrazovanje
Požeško-slavonska županija	1.234	328	1.169	2.089	424

Grad Lipik	95	35	110	205	25
------------	----	----	-----	-----	----

Izvor: www.apprrr.hr, *Upisnik poljoprivrednika na dan 31.12.2020. godine.*, preuzeto 11. lipnja 2021. godine

Sukladno podacima iz ARKOD baze podataka na dan 31.12.2020. godine, Grad Lipik raspolagao je sa 5.775,72 ha poljoprivrednih površina. Kada govorimo o površinama, najzastupljenije poljoprivredne površine su one u rasponu veličine od 100-1.500 ha, zatim one u rasponu veličine od 20-100 ha, a najmanje je malih površina u rasponu veličine do 3 ha. Poljoprivrednih površina većih od 1.500 ha nema nikako. Ovi podaci ukazuju na problem koji imaju mnoge jedinice lokalne samouprave pa tako i Grad Lipik, a to je rascjepkanost poljoprivrednog zemljišta.

Prema podacima iz ARKOD-a na dan 31.12.2020. godine u Gradu Lipiku, poljoprivredno zemljište je po vrsti uporabe najviše namijenjeno oranicama i livadama. Jedan dio zemljišta je namijenjen i voćnjacima, ali na području Grada nema većih plantažnih nasada već se tu radi o stablima šljiva, jabuka, kruški, trešnji, višnji i slično isključivo za vlastite potrebe.

U nastavku su prikazane tablice s detaljnijim podacima o poljoprivrednim površinama i njihovim vrstama uporabe po naseljima Grada Lipika.

Tablica 18. Prikaz podataka iz ARKOD baze podataka na dan 31.12.2020. (podaci o ARKOD parcelama su prikazani prema grupama s obzirom na ukupnu površinu ARKOD parcela (ha) poljoprivrednika i prostornoj komponenti do kategorije naselja s obzirom na sjedište PG-a

Naselje	<3			>=3 i <20			>=20 i <100			≥100 i <1.500			≥1.500			SVEUKUPNO		
	Broj PG	Broj ARKOD parcela	Površina (ha)	Broj PG	Broj ARKOD parcela	Površina (ha)	Broj PG	Broj ARKOD parcela	Površina (ha)	Broj PG	Broj ARKOD parcela	Površina (ha)	Broj PG	Broj ARKOD parcela	Površina (ha)	Broj PG	Broj ARKOD parcela	Površina (ha)
Antunovac	12	40	17,88	14	127	104,56	8	200	317,56	3	108	407,24	-	-	-	37	475	847,23
Bjelanovac	1	3	1,04	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	3	1,04
Brekinska	7	19	7,00	12	129	88,25	2	45	64,27	-	-	-	-	-	-	21	193	159,52
Brezine	10	32	12,20	16	178	114,52	5	170	250,06	1	42	204,91	-	-	-	32	422	581,69
Bujavica	-	-	-	2	11	8,42	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	11	8,42
Bukovčani	2	9	3,19	2	24	16,57	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4	33	19,76
Dobrovac	13	37	17,72	7	64	43,74	2	25	57,87	-	-	-	-	-	-	22	126	119,32
Donji Čaglić	10	25	15,14	16	164	125,43	1	53	58,07	-	-	-	-	-	-	27	242	198,63
Filipovac	17	48	24,96	5	35	19,71	2	30	70,33	-	-	-	-	-	-	24	113	114,99
Gaj	12	42	21,57	29	250	188,57	6	264	320,88	1	106	451,97	-	-	-	48	662	982,99
Gornji Čaglić	-	-	-	1	11	5,33	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	11	5,33
Jagma	1	3	1,01	1	1	4,15	2	50	54,65	-	-	-	-	-	-	4	54	59,81
Japaga	11	36	12,89	7	57	51,47	-	-	-	-	-	-	-	-	-	18	93	64,37

Klisa	7	27	13,21	6	55	43,46	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	82	56,67
Kovačevac	1	4	2,08	1	8	6,60	2	63	98,55	-	-	-	-	-	-	4	75	107,23
Kukunjevac	18	52	29,18	1	139	124,42	2	33	77,82	-	-	-	-	-	-	3	224	231,42
Lipik	38	107	51,63	2	243	159,87	5	141	203,88	1	61	1119,57	-	-	-	6	552	1534,95
Marino Selo	9	22	9,97	1	152	138,89	6	102	191,47	-	-	-	-	-	-	3	276	340,33
Poljana	21	84	40,56	1	118	100,13	2	47	77,75	-	-	-	-	-	-	3	249	218,44
Skenderovci	-	-	-	1	12	5,34	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	12	5,34
Strižičevac	1	5	2,22	2	15	10,15	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3	20	12,37
Šeovica	9	47	17,82	7	66	53,81	1	18	34,24	-	-	-	-	-	-	1	131	105,87

Izvor: www.apprrr.hr, Prikaz broja, površine ARKOD-a i broja PG-a s obzirom na veličinu i sjedište PG-a na 31.12.2020. godine, preuzeto 11. lipnja 2021. godine

Prikaz podataka iz ARKOD baze podataka na dan 31.12.2020. (podaci o ARKOD parcelama su prikazani prema vrstama uporabe poljoprivrednog zemljišta i prostornoj komponenti do kategorije naselja u kojem je ista smještena)

Naziv naselja	Oranica		Staklenik na oranici		Livada		Pašnjak		Krški pašnjak		Vinogradi	
	Površina ARKOD parcela (ha)	Broj ARKOD parcela	Površina ARKOD parcela (ha)	Broj ARKOD parcela	Površina ARKOD parcela (ha)	Broj ARKOD parcela	Površina ARKOD parcela (ha)	Broj ARKOD parcela	Površina ARKOD parcela (ha)	Broj ARKOD parcela	Površina ARKOD parcela (ha)	Broj ARKOD parcela
Gaj	685,63	402	0	0	48,62	108	10,04	15	0	0	0	0
Jagma	100,92	19	0	0	18,22	21	7,02	8	0	0	0	0
Klisa	106,63	114	0,01	1	14,44	20	2,55	4	0	0	0,18	1

Lipik	323,12	184	2,64	1	24,46	27	17,12	10	0	0	0	0
Japaga	33,77	46	0	0	11,82	18	5,07	7	0	0	0	0
Korita	60,60	2	0	0	2,63	2	6,56	5	0	0	0	0
Brezine	290,51	259	0	0	33,66	73	58,93	36	0	0	0,05	1
Poljana	541,86	315	0	0	59,82	111	10,49	17	0	0	0	0
Subocka	66,46	34	0	0	6,75	9	0,38	1	0	0	0	0
Ševica	62,60	62	0	0	19,39	28	19,02	18	0	0	0	0
Bujavica	16,14	8	0	0	5,17	5	50,55	13	0	0	0	0
Dobrovac	89,73	113	0	0	10,64	22	6,32	7	0	0	0	0
Livađani	58,79	11	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Antunovac	976,98	317	0	0	9,42	22	3,51	10	0	0	0	0
Brekinska	512,85	237	0	0	25,77	71	10,39	15	0	0	0	0
Bukovčani	30,78	33	0	0	17,18	27	7,36	6	0	0	0,21	1
Filipovac	86,31	117	0,06	1	6,00	16	3,53	4	0	0	0,04	1
Kovačevac	11,35	13	0	0	8,33	12	6,20	6	0	0	0	0
Bjelanovac	9,66	2	0	0	3,05	5	0,65	2	0	0	0	0
Kukunjevac	400,35	211	0	0	32,31	47	82,67	24	0	0	0	0
Marino Selo	347,46	225	0	0	31,81	49	4,86	6	0	0	0	0
Skenderovci	7,82	11	0	0	5,74	12	0,29	1	0	0	0	0
Strižičevac	75,71	72	0	0	5,60	9	1,51	3	0	0	0	0
Donji Čaglić	103,27	119	0	0	44,20	59	28,15	20	0	0	0,10	1
Gornji Čaglić	69,78	41	0,09	2	5,09	9	0	0	0	0	0	0

Iskrčeni vinogradi	Maslinik	Voćnjak	Kultura kratkih ophodnji	Rasadnik	Mješoviti višegodišnji nasadi	Ostale vrste uporabe zemljišta	Privremeno neodržavana parcela	Ukupno
--------------------	----------	---------	--------------------------	----------	-------------------------------	--------------------------------	--------------------------------	--------

Površina ARKOD parcela (ha)	Broj ARKOD parcela	Površina ARKOD parcela (ha)	Broj ARKOD parcela	Površina ARKOD parcela (ha)	Broj ARKOD parcela	Površina ARKOD parcela (ha)	Broj ARKOD parcela	Površina ARKOD parcela (ha)	Broj ARKOD parcela	Površina ARKOD parcela (ha)	Broj ARKOD parcela	Površina ARKOD parcela (ha)	Broj ARKOD parcela	Površina ARKOD parcela (ha)	Broj ARKOD parcela	Ukupna površina ARKOD parcela (ha)	Ukupan broj ARKOD parcela
0	0	0	0	3,74	20	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,58	1
0	0	0	0	0,19	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
0	0	0	0	17,40	29	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
0	0	0	0	11,61	22	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,43	2
0	0	0	0	1,08	9	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
0	0	0	0	13,82	37	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
0	0	0	0	11,38	29	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
0	0	0	0	2,73	7	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
0	0	0	0	20,90	32	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
0	0	0	0	1,09	4	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,10	1
0	0	0	0	1,35	6	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
0	0	0	0	18,19	38	0	0	0	0	0	0	0,12	1	0	0	0	0
0	0	0	0	0,94	7	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,18	1
0	0	0	0	4,78	14	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1,34	2
0	0	0	0	5,47	21	0	0	0	0	0	0	0	0	0,06	1	0	0
0	0	0	0	0,49	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3,69	3
0	0	0	0	0,67	3	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
0	0	0	0	24,98	34	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2,28	3
0	0	0	0	53,10	66	0	0	0	0	0	0	0	0	1,17	1	0	0
0	0	0	0	8,11	9	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,08	1
0	0	0	0	2,52	5	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
0	0	0	0	8,75	32	0	0	0	0	0	0	0	0	0,28	2	2,54	2
0	0	0	0	4,16	4	0	0	0	0	0	0	0	0	0,59	1	2,31	2

Izvor: www.apprrr.hr, Prikaz broja i površine ARKOD-a po naseljima i vrsti uporabe poljoprivrednog zemljišta 31.12.2020. godine, preuzeto 11. lipnja 2021. godine

Ratarstvo je glavna tradicionalna grana poljoprivrede sa najviše zaposlenih, ali i najmanjim dobitkom. Nažalost, još uvijek nije došlo do kvalitetnog povezivanja ratarstva i stočarstva unutar istoga gospodarstva čime bi se ostvarila veća dodana vrijednost.

Stočarstvo je zadnjih pet godina u stagnaciji, misleći pri tome na broj domaćih životinja. Ista gospodarstva uzgajaju uvijek sličan broj životinja bez većih ulaganja i bez tendencije za rastom.

Tablica 19. Brojno stanje domaćih životinja 2016., 2017., 2018., 2019. i 2020. godine u Gradu Lipiku

	Goveda	Konji	Magarci	Svinje	Ovce	Koze
2016.	1.295	170	4	5.629	2.230	162
2017.	1.426	177	4	5.439	2.506	333
2018.	1.336	158	6	4.404	2.374	193
2019.	1.324	178	6	4.689	2.249	142
2020.	1.469	211	5	4.587	2.282	146

Izvor: www.hpa.mps.hr, Jedinstveni registar domaćih životinja (JRDŽ), preuzeto 14. lipnja 2021. godine

Voćarstvo je jedina grana u usponu zahvaljujući pojavi hladnjača i otkuplivača voća. U Lipiku je u 2014. godine otvorena hladnjača za voće kapaciteta 5.000 tona koja se bazira na otkupu od lokalnih voćara, dok je puno ranije otvorena manja zadružna hladnjača u Pakracu kapaciteta 170 tona. U posljednje vrijeme podižu se nasadi lijeske, jabuke, trešnje, šljive i aronije. Vinogradarstvo je nedovoljno razvijeno, prvenstveno zbog propadanja nasada tijekom rata, ali i velikih ulaganja koja prate ovu granu. Povrtlarstvo je, unatoč povoljnim uvjetima, nerazvijeno, te je glavni nositelj te grane pravna osoba na području Lipika koja proizvodi na 2,78 ha stakleničkih površina. Ekološka poljoprivreda je još uvijek nedovoljno razvijena, no raste broj registriranih ekoloških proizvođača, ponajviše u voćarstvu i stočarstvu. U konjogojstvu prednjači Državna ergela Lipik Đakovo sa uzgojem lipicanaca, te nekoliko privatnih uzgajivača raznih pasmina konja. Pčelarstvo je osobito razvijeno, broj pčelinjih društava stalno raste kao i broj mladih ljudi koji ulaze u ovu proizvodnju. Uzrok općenito slabog tržišnog uspjeha lokalne poljoprivrede prvenstveno se vidi u slabo educiranoj radnoj snazi, nedostatku kvalitetnih ideja, antagonizmu prema udruživanju i starosnoj strukturi. Zbog svega toga dolazi do pada broja OPG-ova, odlaska mladih osoba sa poljoprivrednih gospodarstava i smanjenje proizvodnje hrane. Unatoč nepovoljnoj situaciji, pojavljuju se rijetka inovativna gospodarstva koja više vodi entuzijazam nego ekonomski uspjeh, a koja razmišljaju o uvođenju prerade na gospodarstvima i samostalan izlazak na tržište. Međutim, broj takvih u odnosu na one koji se bave proizvodnjom sirovine je još dosta mali. Razvoj zadrugarstva još uvijek ne prati potrebe, uglavnom

zbog animoziteta prema zadrugama zbog negativnih iskustava iz prošlosti. Unatoč tome, postoji nekoliko uspješnih zadruga koje teže finalizaciji proizvodnje, no najviše muke muče sa profesionalnim upravljanjem. Poseban potencijal područja za razvoj leži u pašnjačkom i ekološkom stočarstvu na brdskim područjima, voćarstvu i vinogradarstvu na pristrancima slavonskih gora, te intenzivnom i ekološkom ratarstvu povezanom sa stočarstvom u nizinskim predjelima, te je posebno veliki potencijal u razvoju slatkovodnog ribnjačarstva.

Problem predstavlja i nepostojanje sustava za navodnjavanje na većim poljoprivrednim površinama te zastarjela mehanizacija, a istovremeno i nedostatak sinergije proizvođača u cilju zajedničkog nastupa na tržištima. Danas je gotovo nezamislivo baviti se intenzivnom proizvodnjom bez navodnjavanja i uporabe vodotopivih gnojiva pomoću kojih se može osigurati dovoljna količina hranjivih tvari za biljke koje bi trebale dati onakav prinos i kvalitetu plodova kakva se priželjkuje.

Od velike pomoći je i članstvo Grada Lipika u LAG-u Zeleni trokut, koji uz Grad Lipik obuhvaća još područje Grada Kutine u dijelu kojega čini naselje Janja Lipa, Grad Novsku, Grad Pakrac i Općinu Jasenovac u cijelosti. Ukupna površina LAG-a je 1.077,91 km². Ukupan broj stanovnika je 30.351 koji žive u 102 naselja. LAG je osnovan s ciljem promocije održivog razvoja, oživljavanja gospodarstva i poboljšanja kvalitete života na području kojega LAG obuhvaća, korištenjem LEADER pristupa za razvoj ruralnih područja, koji se proteklih desetljeća uspješno provodi na području Europske unije. LEADER pristup razvoja ruralnih područja baziran je na specifičnostima prostora i na pristupu „odozdo prema gore“, uključujući lokalnu zajednicu i prepoznavanje vrijednosti lokalnih resursa. Stoga će se spajanjem ovih triju gradova u jednu cjelinu lakše prepoznati i maksimalno iskoristiti i unaprijediti već postojeći potencijali i osobitosti područja LAG-a, te zajedničkim aktivnostima osmisliti i potaknuti projekti bazirani na specifičnim potrebama ovoga područja. LAG je od 2018. godine objavio sedam LAG Natječaja iz Lokalne razvojne strategije namijenjenih nositeljima projekata s područja LAG-a Zeleni trokut.

Poljoprivrednici pomoć mogu dobiti i od Grada Lipika i to putem Programa potpora poljoprivrednim gospodarstvima u pogledu osjemenjivanja stoke, izrade dokumentacije prijave za ostvarivanja bespovratnih sredstava, nabavu i postavljanje sustava za navodnjavanje, zatim potpora za razvoj voćarstva i vinogradarstva te u konačnici za zaštitu nasada i stoke od divljači. Poljoprivredna gospodarstva koja se mogu prijaviti na ovaj Javni poziv jesu obiteljska poljoprivredna gospodarstva, obrti, poljoprivredne udruge, trgovačka društva i zadruge registrirane za obavljanje poljoprivredne djelatnosti na području Grada Lipika.

Karakteristika poljoprivrednih gospodarstava Grada Lipika je usitnjenost i rascjepkanost posjeda što predstavlja problem za značajniji razvoj poljoprivrede u gospodarske svrhe. Naime, većina obiteljskih gospodarstava ili proizvodi samo za vlastite potrebe ili ostvaruje niže ekonomske rezultate, odnosno nije konkurentna na tržištu niti prilagođena za značajniju proizvodnju, pa bi priključivanjem zadrugi ili osnivanjem novih zadruga zasigurno ostvarili veći potencijal za bolji plasman svojih proizvoda. Intenzivniju poljoprivrednu proizvodnju, osim usitnjenosti posjeda, usporava činjenica da se poljoprivredom bavi većinom starije stanovništvo koje poljoprivredne površine uglavnom obrađuje na tradicionalan način što značajno povećava troškove proizvodnje. Međutim, ovakav način proizvodnje omogućava uzgoj organskih proizvoda koji se ističu svojom kvalitetom i za kojima raste potražnja kako na domaćem tako i na stranom tržištu. Upravo je proizvodnja takvih zdravih, ekoloških poljoprivrednih proizvoda jedan od mogućih pravaca razvoja poljoprivrede Grada s obzirom da Grad

Lipik raspolaže nezagađenim tлом i okolišem čime ispunjava glavne preduvjete za razvoj ekološke proizvodnje. Proizvodnja poljoprivrednih proizvoda lokalnog porijekla proizvedenih na ekološki način lakše će se plasirati na tržište, ali da bi se isto ostvarilo potrebno je povećati i dobro organizirati proizvodnju. Još jedan od pravaca razvoja poljoprivrede je što više uključiti mlade, omogućiti im nabavu mehanizacije, sustave za navodnjavanje te dodatnim usavršavanjima pomoći im da postanu konkurentniji na tržištu.

3.2.5. Tržište radne snage

Prema podacima Državnog zavoda za statistiku u ožujku 2021. godine na području Grada Lipika evidentirano je 1.427 zaposlenih stanovnika u pravnim osobama što iznosi 27,36% ukupnog broja stanovnika starijeg od 15 godina.

Broj nezaposlenih u Gradu Lipiku je od 2017. godine sa 300 nezaposlenih osoba padao do prosinca 2019. godine, kad je iznosio 178 osoba, a zatim je u 2020. godini porastao na 227 osoba. Među ukupno nezaposlenim osobama na području grada Lipika, broj nezaposlenih muškaraca (118 osoba ili 51,98%) je veći u odnosu na broj nezaposlenih žena (109 osoba ili 48,02%).

Najviše nezaposlenih osoba je sa završenom srednjom školom (55,06%).

Relativni broj više i visokoobrazovanih nezaposlenih osoba se u 2020. godini povećao, sa 3,93% u 2019. godini (nezaposlenih žena u razini obrazovanja 3. Prvi stupanj fakulteta, stručni studij i viša škola) na 6,17 % u 2020. godini u odnosu na ukupan broj nezaposlenih.

Grad Lipik nastoji povećati zaposlenost u suradnji s Hrvatskim zavodom za zapošljavanje te mjerama poticanja poduzetništva. Zajedno sa županijom Grad se aktivno uključuje u projekte zapošljavanja poput programa „Zaželi i ti biti jedna od njih“ i “Zaželi – program zapošljavanja žena“ koji imaju za cilj unaprjeđenje položaja žena na tržištu rada.

Broj nezaposlenih osoba je u prosincu 2020. godine u odnosu na isto razdoblje 2019. godine porastao za 49 osoba, na ukupno 227 osoba. Najveći broj nezaposlenih su osobe sa završenom srednjom školom. Porast nezaposlenosti i gubitak radnih mjesta u 2020. godini posljedica je pandemije virusa COVID-19.

Gledano prema dobi, 37,89% nezaposlenih u 2020. godini je mlađe dobi (do 29 godina), 27,75% su osobe srednje dobi (od 30-49 godina), a 34,36% nezaposlenih su osobe starije od 50 godina. Iz usporedbe podataka za 2019. i 2020. vidljivo je povećanje broja nezaposlenih u svim dobnim strukturama, i to najznačajnije u najmlađoj dobnj skupini te skupinama od 30-34 i 50-54 godine.

Podaci o nezaposlenim osobama registriranim u evidenciji Hrvatskog zavoda za zapošljavanje za prosinac 2019. godine i prosinac 2020. godine razvrstani su po dobi i razini obrazovanja.

Tablica 20. Nezaposlene osobe u evidenciji HZZ-a s prebivalištem na području Grada Lipika prema dobi

Dob	prosinac 2019.			prosinac 2020.			Indeks 2020./2019.
	Muškarci	Žene	Ukupno	Muškarci	Žene	Ukupno	
15-19	2	3	5	7	12	13	2,52
20-24	18	13	31	21	24	40	1,30
25-29	10	11	21	10	12	23	1,08
30-34	5	6	11	12	9	16	1,42
35-39	10	4	14	9	6	19	1,36
40-44	6	9	15	11	7	16	1,06
45-49	6	9	15	4	5	16	1,05
50-54	8	7	15	11	11	21	1,38
55-59	15	12	27	17	14	32	1,18
60-64	15	9	24	16	9	27	1,11
Ukupni zbroj	95	83	178	118	109	227	1,28

Izvor: Podaci Grada Lipika, HZZ, preuzeti 18. lipnja 2021. godine

Tablica 21. Nezaposlene osobe u evidenciji HZZ-a s prebivalištem na području Grada Lipika prema razini obrazovanja

Razina obrazovanja	prosinac 2019.			prosinac 2020.			Indeks 2020./2019.
	Muškarci	Žene	Ukupno	Muškarci	Žene	Ukupno	
(0) Bez škole i nezavršena osnovna škola	18	9	27	20	11	31	1,15
(1) Završena osnovna škola	26	20	46	30	20	50	1,09
(2) Srednja škola	49	49	98	65	67	132	1,35
(3) Prvi stupanj fakulteta, stručni studij i viša škola	2	3	5	2	10	12	2,40
(4) Fakultet, akademija, magisterij, doktorat	0	2	2	1	1	2	1,00
Ukupni zbroj	95	83	178	118	109	227	1,28

Izvor: Podaci Grada Lipika, HZZ, preuzeti 18. lipnja 2021. godine

Prema zadnjim službenim podacima iz Popisa stanovništva iz 2011. godine, najviše stanovnika Grada Lipika, odnosno 2.392 osobe imaju završenu srednju školu. Nadalje, 1.641 stanovnik je završio osnovnu školu, a ukupno 148 osoba se nije školovalo ili nije završilo osnovnu školu u potpunosti. Visoko su obrazovane ukupno 384 osobe, od čega nešto više od polovine su žene (219).

Završen doktorat imaju ukupno 3 osobe na područja Grada Lipika.

Prema školskoj spremi i pismenosti, za stanovništvo iznad 15 godina (prema popisu iz 2011. godine) situacija je bila sljedeća: 0,7% stanovništva bilo je bez školske spreme, 1,49% sa završenih 1 – 3 razreda osnovne škole, 9,31% sa završenih 4 – 7 razreda osnovne škole, 29,08% sa završenom osnovnom školom, 50,60% sa srednjom školom te 8,8% s višim i visokim obrazovanjem. Razina obrazovanosti na području Općine u posljednjih deset godina je porasla, što je vidljivo i iz udjela stanovništva s osnovnim i nižim obrazovanjem koji danas iznosi 40,6% (naspram 53,61% iz 2001. godine). Može se reći da je stanje u tom pogledu zadovoljavajuće te da neće predstavljati ograničavajući faktor u budućem razvoju Općine.

Promatrajući obrazovna područja, stanovništvo je 2011. godine bilo pretežito usmjereno na opće programe, inženjerstvo, prerađivačku industriju i građevinarstvo te usluge. Vidljiv je mali broj kadrova u prirodnim znanostima te humanističkim znanostima i umjetnosti u kojima se obrazovalo najmanji broj stanovnika.

Detaljnije informacije o stanovništvu starom 15 i više godina prema najvišoj završenoj školi, obrazovnim područjima i spolu u Gradu Lipiku prikazani su u donjoj tablici.

Tablica 22. Stanovništvo staro 15 i više godina prema najvišoj završenoj školi, obrazovnim područjima i spolu u Gradu Lipiku, Popis 2011.

Obrazovna područja	Spol	Ukupno	Bez škole	1-3 razreda osnovne škole	4-7 razreda osnovne škole	Osnovna škola	Srednja škola	Visoko obrazovanje					Nepoznato
								Ukupno	Viša škola, I. (VI.) stupanj fakulteta i Stručni studiji	Fakulteti, umjetničke akademije i sveučilišni studiji	Magisterij (znanstveni, stručni, umjetnički)	Doktorat	
Ukupno	sv.	5215	148	88	558	1641	2392	384	212	165	4	3	4
Ukupno	m	2478	33	16	165	713	1384	165	89	72	2	2	2
Ukupno	ž	2737	115	72	393	928	1008	219	123	93	2	1	2
Bez škole	sv.	148	148	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Bez škole	m	33	33	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Bez škole	ž	115	115	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Opći programi	sv.	2411	-	88	558	1641	124	-	-	-	-	-	-
Opći programi	m	928	-	16	165	713	34	-	-	-	-	-	-
Opći programi	ž	1483	-	72	393	928	90	-	-	-	-	-	-
Obrazovanje	sv.	107	-	-	-	-	26	81	58	23	-	-	-
Obrazovanje	m	19	-	-	-	-	6	13	13	-	-	-	-
Obrazovanje	ž	88	-	-	-	-	20	68	45	23	-	-	-
Humanističke znanosti i umjetnost	sv.	34	-	-	-	-	5	29	3	25	1	-	-

Humanističke znanosti i umjetnost	m	11	-	-	-	-	-	11	2	8	1	-	-
Humanističke znanosti i umjetnost	ž	23	-	-	-	-	5	18	1	17	-	-	-
Društvene znanosti, poslovanje i pravo	sv.	457	-	-	-	-	384	73	46	25	1	1	-
Društvene znanosti, poslovanje i pravo	m	114	-	-	-	-	89	25	13	11	-	1	-
Društvene znanosti, poslovanje i pravo	ž	343	-	-	-	-	295	48	33	14	1	-	-
Prirodne znanosti	sv.	9	-	-	-	-	2	7	1	6	-	-	-
Prirodne znanosti	m	3	-	-	-	-	-	3	-	3	-	-	-
Prirodne znanosti	ž	6	-	-	-	-	2	4	1	3	-	-	-

Inženjerstvo, prerađivačka industrija i građevinarstvo	sv.	1204	-	-	-	-	1147	57	29	27	1	-	-
Inženjerstvo, prerađivačka industrija i građevinarstvo	m	968	-	-	-	-	926	42	23	19	-	-	-
Inženjerstvo, prerađivačka industrija i građevinarstvo	ž	236	-	-	-	-	221	15	6	8	1	-	-
Poljoprivreda	sv.	116	-	-	-	-	71	45	21	24	-	-	-
Poljoprivreda	m	69	-	-	-	-	43	26	13	13	-	-	-
Poljoprivreda	ž	47	-	-	-	-	28	19	8	11	-	-	-
Zdravstvo i socijalna skrb	sv.	218	-	-	-	-	166	52	30	19	1	2	-
Zdravstvo i socijalna skrb	m	39	-	-	-	-	24	15	7	6	1	1	-
Zdravstvo i socijalna skrb	ž	179	-	-	-	-	142	37	23	13	-	1	-
Usluge	sv.	503	-	-	-	-	464	39	23	16	-	-	-
Usluge	m	290	-	-	-	-	260	30	18	12	-	-	-
Usluge	ž	213	-	-	-	-	204	9	5	4	-	-	-
Ostalo	sv.	8	-	-	-	-	3	1	1	-	-	-	4

Ostalo	m	4	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	2
Ostalo	ž	4	-	-	-	-	1	1	1	-	-	-	2

Izvor: www.dzs.hr, Stanovništvo staro 15 i više godina prema najvišoj završenoj školi, obrazovnim područjima i spolu po gradovima/općinama, preuzeto 2. lipnja 2021. godine

Podaci o informatičkoj pismenosti stanovništva iz 2011. godine govore da najveći broj stanovnika Grada Lipika ne poznaje obradu teksta, izradu tabličnih obračuna, korištenje elektronske pošte niti interneta. Riječ je uglavnom o stanovnicima u dobnoj skupini od 50-59 godina kojih je najviše te stanovnicima starijima od 60 godina. Populacija mlađe dobne skupine uglavnom se redovito koristi internetom i elektroničkom poštom, no trebala bi usvojiti dodatna znanja po pitanju obrade teksta i tabličnih izračuna.

Detaljnije statističke informacije e o informatičkoj pismenosti stanovništva Grada Lipika prikazane su u nastavku.

Tablica 23. Stanovništvo staro 10 i više godina prema informatičkoj pismenosti, starosti i spolu u Gradu Lipiku, Popis 2011.

Starost	Spol	Ukupno	Obrada teksta			Tablični izračuni			Korištenje elektroničkom poštom			Korištenje internetom		
			da	ne	nepoznato	da	ne	nepoznato	da	ne	nepoznato	da	ne	nepoznato
Ukupno	sv.	5.602	2.065	3.513	24	1.661	3.907	34	2.136	3.435	31	2.496	3.069	37
Ukupno	m	2.661	1.054	1.595	12	855	1.788	18	1.118	1.526	17	1.321	1.319	21
Ukupno	ž	2.941	1.011	1.918	12	806	2.119	16	1.018	1.909	14	1.175	1.750	16
10 - 14	sv.	387	258	125	4	198	185	4	266	117	4	339	44	4

10 - 14	m	183	116	65	2	89	92	2	125	56	2	161	20	2
10 - 14	ž	204	142	60	2	109	93	2	141	61	2	178	24	2
15 - 19	sv.	374	320	50	4	282	88	4	329	41	4	352	18	4
15 - 19	m	206	174	30	2	155	49	2	182	22	2	190	14	2
15 - 19	ž	168	146	20	2	127	39	2	147	19	2	162	4	2
20 - 24	sv.	354	297	56	1	262	91	1	299	55	-	314	39	1
20 - 24	m	178	147	30	1	130	47	1	151	27	-	157	20	1
20 - 24	ž	176	150	26	-	132	44	-	148	28	-	157	19	-
25 - 29	sv.	393	276	116	1	234	157	2	293	98	2	324	67	2
25 - 29	m	207	147	59	1	120	85	2	153	52	2	173	32	2
25 - 29	ž	186	129	57	-	114	72	-	140	46	-	151	35	-
30 - 34	sv.	348	210	136	2	165	180	3	219	127	2	252	94	2
30 - 34	m	191	116	75	-	94	97	-	125	66	-	143	48	-
30 - 34	ž	157	94	61	2	71	83	3	94	61	2	109	46	2
35 - 39	sv.	352	175	176	1	138	213	1	193	158	1	234	117	1

35 - 39	m	181	85	95	1	70	110	1	97	83	1	114	66	1
35 - 39	ž	171	90	81	-	68	103	-	96	75	-	120	51	-
40 - 44	sv.	377	152	225	-	115	261	1	163	213	1	217	160	-
40 - 44	m	197	75	122	-	60	137	-	87	110	-	121	76	-
40 - 44	ž	180	77	103	-	55	124	1	76	103	1	96	84	-
45 - 49	sv.	396	136	260	-	107	289	-	148	248	-	174	221	1
45 - 49	m	210	74	136	-	60	150	-	82	128	-	104	105	1
45 - 49	ž	186	62	124	-	47	139	-	66	120	-	70	116	-
50 - 54	sv.	446	99	346	1	73	368	5	99	343	4	126	316	4
50 - 54	m	232	43	188	1	29	200	3	45	184	3	66	164	2
50 - 54	ž	214	56	158	-	44	168	2	54	159	1	60	152	2
55 - 59	sv.	442	69	372	1	46	395	1	63	378	1	81	360	1
55 - 59	m	211	35	175	1	23	187	1	34	176	1	46	164	1
55 - 59	ž	231	34	197	-	23	208	-	29	202	-	35	196	-

60 - 64	sv.	401	43	358	-	27	373	1	39	361	1	48	350	3
60 - 64	m	184	23	161	-	17	166	1	21	162	1	27	155	2
60 - 64	ž	217	20	197	-	10	207	-	18	199	-	21	195	1
65 - 69	sv.	315	22	293	-	8	306	1	20	294	1	26	286	3
65 - 69	m	131	15	116	-	5	125	1	14	116	1	16	113	2
65 - 69	ž	184	7	177	-	3	181	-	6	178	-	10	173	1
70 - 74	sv.	358	6	348	4	4	350	4	3	351	4	4	349	5
70 - 74	m	139	3	134	2	2	135	2	1	136	2	1	135	3
70 - 74	ž	219	3	214	2	2	215	2	2	215	2	3	214	2
75 i više	sv.	659	2	652	5	2	651	6	2	651	6	5	648	6
75 i više	m	211	1	209	1	1	208	2	1	208	2	2	207	2
75 i više	ž	448	1	443	4	1	443	4	1	443	4	3	441	4

Izvor: www.dzs.hr, Stanovništvo staro 10 i više godina prema informatičkoj pismenosti, starosti i spolu, Popis 2011., preuzeto 2. lipnja 2021. godine

Prema području djelatnosti 2011. godine zaposlenog stanovništva je najviše bilo u prerađivačkoj industriji (29,28%), djelatnosti zdravstvene zaštite i socijalne skrbi (13,43%) zatim poljoprivrede, šumarstva i ribarstva (10,85%), trgovine na veliko i malo, popravka motornih vozila i motocikala (7,75%) te građevinarstva (7,12%).

Detalniji prikaz područja djelatnosti i dobnih skupina zaposlenih vidljiv je u sljedećoj tablici.

Tablica 24. Zaposleni prema područjima djelatnosti i starosti u Gradu Lipiku, Popis 2011. godine

PODRUČJE DJELATNOSTI	Ukupno	15-19	20-24	25-29	30-34	35-39	40-44	45-49	50-54	55-59	60-64	65 i više
A Poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo	189	1	14	16	23	25	36	27	22	20	5	-
B Rudarstvo i vađenje	25	-	1	1	2	-	7	9	3	2	-	-
C Prerađivačka industrija	510	3	36	72	78	79	65	72	64	33	8	-
D Opskrba električnom energijom, plinom, parom i klimatizacija	34	-	-	-	3	3	6	6	4	8	4	-
E Opskrba vodom, uklanjanje otpadnih voda, gospodarenje otpadom te djelatnost sanacije okoliša	17	-	-	2	3	2	1	5	1	2	1	-
F Građevinarstvo	124	2	23	26	18	15	11	7	11	9	2	-
G Trgovina na veliko i malo, popravak motornih vozila i motocikala	135	3	19	23	15	26	18	10	10	8	3	-
H Prijevoz i skladištenje	96	-	3	14	14	14	17	14	13	4	3	-
I Djelatnost pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane	66	2	18	14	4	8	6	5	3	5	1	-
J Informacije i komunikacije	5	-	-	-	1	-	1	2	1	-	-	-
K Financijske djelatnosti i djelatnosti osiguranja	11	-	-	1	-	-	1	3	5	-	1	-
L Poslovanje nekretninama	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
M Stručne, znanstvene i	25	-	1	2	5	3	5	3	2	4	-	-

tehničke djelatnosti												
N Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti	13	-	1	2	2	5	3	-	-	-	-	-
O Javna uprava i obrana, obvezno socijalno osiguranje	107	2	10	13	12	13	22	15	8	6	6	-
P Obrazovanje	95	-	3	13	9	20	16	12	8	6	6	2
Q Djelatnosti zdravstvene zaštite i socijalne skrbi	234	5	16	50	32	21	25	32	33	11	8	1
R Umjetnost, zabava i rekreacija	12	-	2	7	1	1	1	-	-	-	-	-
S Ostale uslužne djelatnosti	34	1	8	4	3	6	3	1	-	3	3	2
T Djelatnosti kućanstava kao poslodavca, djelatnosti kućanstva koja proizvode različitu robu i obavljaju različite usluge za vlastite potrebe	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Nepoznato	9	-	-	2	1	-	2	1	1	2	-	-

Izvor: www.dzs.hr, Popis stanovništva, kućanstva i stanova 2011. godine, preuzeto 2. lipnja 2021. godine

U Gradu Lipiku prisutan je broj od 227 nezaposlenih osoba. Grad Lipik je odlučio privući i koncentrirati veliki broj poduzetnika u svoje poduzetničke zone i na taj način osigurati dodatna radna mjesta. S druge strane tu su i različiti projekti koje Grad provodi samostalno ili u partnerstvu s drugim gradovima, općinama i udrugama, kao i mjere poticanja poduzetništva, sve u cilju da nezaposlene osobe ne postanu dugotrajno nezaposlene. Grad treba nastaviti djelovati u tom smjeru i provoditi aktivne i pasivne mjere pomoći nezaposlenima. Veću pozornost treba posvetiti problemima zapošljavanja dugotrajno nezaposlenih a kroz odgovarajuće projekte i radne aktivnosti projekata može se poboljšati i socijalna uključenost tih osoba. Grad treba nastaviti napore za povećanjem broja osoba koje sudjeluju u programima aktivne politike zapošljavanja u koordinaciji s nadležnim službama, posebice za nezaposlene sa završenom srednjom školom i nezaposlenim ženama na razini obrazovanja prvog stupnja fakulteta, stručnih studija i više škole. Za nezaposlene osobe presudno je unaprjeđivati stečena znanja i sposobnosti i održavati vezu s tržištem rada, stoga je bitno stanovništvu osigurati programe dokvalifikacije i obrazovanja sukladno potrebama gospodarstva. Udio zaposlenih po sektorima djelatnosti pokazuje industrijski karakter Grada Lipika. Vidljiva je promjena struktura zaposlenog stanovništva po djelatnostima koja je pratila razvoj Grada od 2011. do 2020. godine. Danas većina zaposlenih radi u prerađivačkoj industriji, prijevozu i skladištenju, poljoprivredi, šumarstvu i ribarstvu te trgovinama na veliko i malo, popravke motornih vozila i motocikala.

3.2.6. SWOT analiza – gospodarstvo

SWOT je akronim za Strengths (hrv. Snage), Weaknesses (hrv. Slabosti), Opportunities (hrv. Prilike) i Threats (hrv. Prijetnje). SWOT predstavlja tehniku i alat za analizu trenutačne situacije, odnosno unutarnje (snage i slabosti) i vanjske (prilike i prijetnje) okoline Grada. SWOT analiza – gospodarstvo se koristila u svrhu definiranja unutarnjih i vanjskih čimbenika koji su poslužili u određivanju strategije razvoja razumijevanjem postojećeg stanja i mogućnosti i objektivnijim određivanjem strateških ciljeva, prioriteta i mjera razvoja.

GOSPODARSTVO	
SNAGE	SLABOSTI
<ul style="list-style-type: none"> • Povoljan geoprometni položaj i dobra infrastrukturna povezanost • Bogatstvo prirodnih resursa - geotermalni i mineralni izvori vode, kvarcni pijesak • Snažna tradicija industrije i poduzetništva • Povoljna poduzetnička klima i poticajne mjere za investitore • Program poticanja razvoja malog i srednjeg poduzetništva (bespovratne 	<ul style="list-style-type: none"> • Starosna struktura je zabrinjavajuća, negativan prirodni prirast stanovništva • Potrebna sredstva za daljnji razvoj poduzetničke i turističke infrastrukture • Nove tehnologije ne koriste se u dovoljnoj mjeri • Neiskorišten potencijal u turizmu, unatoč tradiciji i resursima • Neobnovljene građevine kulturne baštine bitne za turizam jer se nalaze u privatnom vlasništvu (Kursalon kao

<p>potpore i sufinanciranje troškova)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Izgrađene poduzetničke zone Lipik II, III i IV, u funkciji oko 50,43 ha zemljišta u zonama, zaposleno 264 osoba, slobodno 958 m² i 14,85 ha, interes novih gospodarskih subjekata • Zone su u potpunosti opremljene komunalnom infrastrukturom, izrađena je prostorno-planska dokumentacija i pripremljena infrastruktura za nove investitore • 2 poduzetnička inkubatora koja pružaju usluge inkubacije i off-inkubacije, razvojna i turistička agencija LIRA, • Osnovan AI Centar umjetne inteligencije – prvi takve vrste u RH za razvoj IT tehnologija i inovacija • Bogata kulturno-povijesna tradicija turizma, zdravstveno-lječilišni turizam, kulturno-povijesno nasljeđe i prirodna baština - Wandelbahn, Ulica Vila, Kursalon, Toplice Lipik, perivoj, izvori geotermalne vode – zdravstveni i rekreacijski turizam, uzgoj lipicanaca, manifestacije, Turističko-rekreacijska zona Raminac • Povoljna klima, bogatstvo vode i poljoprivrednih zemljišta • Rast voćarstva (postoje 2 hladnjače za voće kapaciteta 5.000 tona i 170 tona) • Grad Lipik uspješno koristi EU fondove u financiranju projekata, među prvim gradovima u RH • Gradska uprava otvorena za sve potrebe stanovnika i poduzetnika, Grad prijatelj poduzetnika i obrtnika • Grad od 2019. godine pomaže mladim obiteljima pri kupnji prve nekretnine sa 30.000,00 kuna, izgradnji stambenog objekta sa 30.000,00 kuna te pri adaptaciji vlastitog stambenog objekta sa 10.000,00 kuna 	<p>najznačajniji objekt kulturne baštine u Lipiku, šetalište Wandelbahn) koje nisu u funkciji</p> <ul style="list-style-type: none"> • Nedostatak smještajnih kapaciteta u turizmu, nepostojanje hotela • Nedostatak raznolikosti turističke ponude i manjak kvalitetnih ugostiteljskih objekata • Nezainteresiranost stanovništva za bavljenje djelatnostima u turizmu • Nedostatak turističkih vodiča i stručnog kadra u turizmu • Obnova objekata zaštićene kulturne baštine je otežana te duže traje zbog zahtjeva konzervatora • Nedovoljan interes stanovništva za bavljenje poljoprivredom i stočarstvom • Usitnjenost i rascjepkanost posjeda koja predstavlja problem za značajniji razvoj poljoprivrede u gospodarske svrhe • Nepostojanje kvalitetnog povezivanja ratarstva i stočarstva • Stagnacija stočarstva • Nepostojanje sustava za navodnjavanje na većim poljoprivrednim površinama, zastarjela mehanizacija • Nedostatak sinergije proizvođača u poljoprivredi u cilju zajedničkog nastupa na tržištima • Neiskorišteni prirodni resursi i poljoprivredno zemljište od 7.933 ha • Nedovoljna informiranost potencijalnih turističkih posjetitelja • Ergela ne može iskoristiti svoje turističke potencijale u potpunosti jer se nalazi u iznajmljenom prostoru • Nedovoljno istražena arheološka nalazišta kako bi se mogla koristiti u turističke svrhe • Nepostojanje muzeja na području Grada
<p style="text-align: center;">PRILIKE</p>	<p style="text-align: center;">PRIJETNJE</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Članstvo Republike Hrvatske u Europskoj uniji omogućava korištenje 	<ul style="list-style-type: none"> • Nastavak depopulacije u RH • Nedovoljno funkcionalna tijela nadležna

<p>sredstava iz EU fondova</p> <ul style="list-style-type: none"> • Proširenje mjera aktivne obiteljske i socijalne politike • Daljnja ulaganja u ljudske resurse i poduzetničku infrastrukturu • Unaprjeđenje poduzetničke infrastrukture – daljnja ulaganja u razvojni centar i tehnološki park • Razvoj inovacija i korištenje novih tehnologija, razvoj IT industrije uz zapošljavanje • Proširenje turističke ponude, obnova objekata i izgradnja dodatnih smještajnih kapaciteta • Diverzifikacija ugostiteljske ponude i inovacije u turizmu, novi turistički sadržaji • Repozicioniranje grada kao turističke destinacije i modernog grada • Nova tehnologija za konkurentniju i učinkovitiju proizvodnju, produkciju ili izvedbu u svim gospodarskim sektorima (poljoprivreda, poduzetništvo, turizam) • Mogućnost dodatnog razvoja OPG-a, obrtništva, malog i srednjeg poduzetništva kroz mjere poticanja iz programa/proračuna JLS-a i iz mjera Lokalne razvojne strategije LAG-a, Programa ruralnog razvoja i EU fondova • Razvoj pašnjačkog i ekološkog stočarstva, voćarstvo i vinogradarstvo, ekološkog ratarstva, slatkovodnog ribnjačarstva • Uključivanje mladih u poljoprivredu, ulaganje u mehanizaciju i navodnjavanje • Udruživanje poljoprivrednih subjekata u klustere • Razvoj poljoprivredne proizvodnje na neiskorištenom poljoprivrednom zemljištu • Korištenje postojećeg strateškog položaja, poslovne i turističke infrastrukture za privlačenje novih investitora te daljnje zapošljavanje • Mogućnost dodatnog razvoja projekata 	<p>za provođenje mjera/programa poticanja i razvoja poljoprivrede, gospodarstva, turizma</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kašnjenje u objavi natječaja s nacionalne razine za financiranje provedbe projekata • Veliki broj kulturne baštine je u privatnom vlasništvu što onemogućuje njihovu obnovu i povlačenje EU sredstava • Zakonska regulativa za provedbu i realizaciju određenih poslovnih ulaganja je složena, izmjene zakona su česte, a zakonski propisi međusobno neusklađeni • Neriješeni imovinsko-pravni poslovi te sporost u njihovom rješavanju • Kašnjenje administracije u ishođenju tehničkih dozvola za infrastrukturne projekte • Otežano poslovanje i zatvaranje dijela poduzeća kao posljedica pandemije
--	---

zapošljavanja, socijalne inkluzije, obrazovnih programa iz Europskog socijalnog fonda u svim sektorima	
--	--

3.3. Društvene djelatnosti

U segmentu društvenih djelatnosti na području Grada Lipika prikazane su društvene značajke, stanje u obrazovanju, stanje u zdravstvu, sportu, kulturna i prirodna baština te vatrogasna zaštita.

3.3.1. Društvene značajke

Grad Lipik karakterizira socijalna osviještenost lokalnog stanovništva koji vode miran način života. Stanovništvo odlikuje komunikativnost, gostoljubivost i radišnost.

Sukladno Statutu, Grad Lipik uspostavlja i održava suradnju s drugim jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave u Republici Hrvatskoj i inozemstvu ostvarujući zajednički interes u unapređivanju gospodarskog, društvenog i kulturnog razvitka.

Grad Lipik održava suradnju s poduzetnicima i gospodarstvenicima koji su započeli svoje investicije na području Grada te kontinuirano djeluje u smjeru uspostavljanja novih suradnji s potencijalnim investitorima. Također, Grad Lipik ima kvalitetnu suradnju s predstavnicima, odnosno nositeljima izvršnih poslova u susjednim jedinicama lokalne samouprave s kojima često dijele i članstvo u zajedničkim trgovačkim društvima.

Grad Lipik surađuje i s nadležnim tijelima državne uprave, kao i trgovačkim društvima, javnim ustanovama i institucijama te sustavno gradi suradnju s čelnicima županije, ministarstvima u okviru projekata koje provode, Fondom za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost, APPRRR-om i drugima.

Na lokalnoj razini, Grad Lipik surađuje i potiče rad udruga civilnog društva u ostvarivanju njihovih aktivnosti i inicijativa.

Grad Lipik je član LAG-a Zeleni trokut, lokalne akcijske grupe čiji je cilj promicanje ukupnog ruralnog područja te unapređenja inicijativa i interesa od važnosti za teritorijalno područje na kojem djeluje, s naglaskom na mogućnost korištenja sredstava iz Europskog poljoprivrednog fonda za ruralni razvoj.

Cilj LAG-a „Zeleni trokut“ je promicanje ukupnog ruralnog područja te unapređenje inicijativa i interesa od važnosti za teritorijalno područje na kojem djeluje, s naglaskom na mogućnost korištenja sredstava iz Europskog poljoprivrednog fonda za ruralni razvoj. LAG obuhvaća područja gradova: Lipik, Pakrac, Novska, Kutina i općine Jasenovac. Spajanjem triju gradova i općine u jednu cjelinu lakše je prepoznati i maksimalno iskoristiti te unaprijediti već postojeći potencijal i osobitosti područja LAG-a te zajedničkim aktivnostima osmisliti i potaknuti projekte bazirane na specifičnim potrebama ovoga područja. Osim kvalitetnih poljoprivrednih i šumskih površina, prirodnih vrijednosti i resursa te ekološki čistih prostora, važni potencijali ovoga područja su ljudi, geografsko-prometni

položaj te stvorena infrastruktura. Područje LAG-a ima trajnu i vrijednu osnovu za autohtoni gospodarski razvoj te brojne potencijale za razvoj selektivnih oblika turizma koji se za područje Grada Lipika temelje na ljekovitim termalnim izvorima i drugim lokalnim resursima.

3.3.2. Obrazovanje

U obrazovanje i mlade, Grad Lipik je u proteklom razdoblju uložio značajna financijska sredstva te i u narednom periodu planira nastaviti ulagati.

Grad Lipik nizom projekata, mjera i potpora stvara uvjete za ugodan i kvalitetan život djece i mladih te iz godine u godinu sve se više ulaže u predškolski i školski odgoj, obrazovanje te socijalnu politiku, kako bi se olakšalo roditeljima te djeci pružilo što bezbrižnije odrastanje uz odgovarajuću zdravstvenu i socijalnu skrb.

Lipik se naročito istaknuo ulaganjima u vrtiće i škole te pružanjem pomoći roditeljima u financijskim izdacima vezanim za školovanje najmlađih i mladih sugrađana. Grad Lipik izdvaja financijska sredstva i za rad dječjeg vrtića Kockica Lipik te sufinancira produženi boravak u Osnovnoj školi Lipik. Također, financira i nabavu radnih bilježnica i likovnih mapa za osnovnoškolce.

Grad Lipik je 2021. godine završio projekt izgradnje Područnog vrtića u Poljani u vrijednosti od 8.360.000,00 kuna iz natječaja za operaciju 7.4.1. za ulaganja iz Sektora dječjih vrtića Programa ruralnog razvoja. Projektom će se omogućiti primjeren prostor za svakodnevni boravak djece što će značajno doprinijeti povećanju obrazovnih, sportskih i kulturnih aktivnosti za djecu predškolske dobi te omogućiti brži i kvalitetniji razvoj i školovanje djece na području Grada Lipika. Planirana su i daljnja ulaganja u infrastrukturu za obrazovanje.

Na području Grada Lipika nema srednjoškolskog i visokoškolskog obrazovanja.

U pogledu obrazovanja odraslih razvoj koncepta cjeloživotnog obrazovanja treba biti uporište za obrazovne promjene i promjene stupnja obrazovanja odraslih, radno sposobnog stanovništva , što će ovisiti i o smjernicama društvenog razvoja, tržištu rada te težnji pojedinca za osobnim razvojem.

Obrazovna struktura Grada Lipika je u odnosu na ostatak Republike Hrvatske relativno dobra, ali osjetan je nedostatak stručnjaka s visokom naobrazbom i znanstvenim zvanjima, što je dugoročno razvojno ograničenje Grada i aspekt koji se mora poboljšati.

Prema popisu stanovništva 2011. godine, Grad Lipik ima nepovoljniju obrazovnu strukturu stanovništva od stanovništva Požeško-slavonske županije i Republike Hrvatske. Udio stanovništva Republike Hrvatske s višom i visokom školom iznosio je 16,39%, županije 10,36%, a u Gradu Lipiku 7,36%. Razlog ovakve obrazovne strukture je to što Grad ima veći udio starijeg, a time i niže obrazovanog stanovništva.

Tablica 25. Obrazovna struktura osoba starijih od 15 godina prema najvišoj završenoj školi i prema spolu u Republici Hrvatskoj, Požeško-slavonskoj županiji i Gradu Lipiku, 2011. godina

	Spol	Ukupno	Bez škole	1-3 razreda osnovne škole	4-7 razreda osnovne škole	Osnovna škola	Srednja škola	Visoko obrazovanje				Nepoznato
								Ukupno	Stručni studij	Sveučilišni studij	Doktorat	
Hrvatska	sv.	3.632.461	62.092	34.786	249.081	773.489	1.1911.815	595.233	212.059	371.472	11.702	5.965
Hrvatska	m	1.731.610	12.664	7.768	76.705	315.683	1.038.800	277.422	99.663	170.833	6.926	2.568
Hrvatska	ž	1.900.851	49.428	27.018	172.376	457.806	873.015	317.811	112.396	200.639	4.776	3.397
Požeško-slavonska županija	sv.	64.892	2.030	953	6.154	18.382	30.752	6.498	2.951	3.115	41	123
Požeško-slavonska županija	m	31.027	440	222	2.086	7.847	17.194	3.185	1.391	1.769	25	53
Požeško-slavonska županija	ž	33.865	1.590	731	4.068	10.535	13.558	3.313	1.560	1.737	16	70
Grad Lipik	sv.	5.215	148	88	558	1.641	2.392	384	236	4	3	4
Grad Lipik	m	2.478	33	16	165	713	1.384	165	49	2	2	2
Grad Lipik	ž	2.737	115	72	393	928	1.008	219	187	2	1	2

Izvor: www.dsz.hr, Stanovništvo staro 15 i više godina prema najvišoj završenoj školi, obrazovnim područjima i spolu po gradovima/općinama, preuzeto 12. lipnja 2021. godine

U Gradu Lipiku djeluje Dječji vrtić „Kockica“ koji organizira i provodi programe njege, odgoja, naobrazbe, zdravstvene zaštite i prehrane za djecu od navršenih godinu dana života do polaska u osnovnu školu. Predškolski odgoj ostvaruje se u skladu s razvojnim osobinama i potrebama djece, te socijalnim, kulturnim, vjerskim i drugim potrebama obitelji na temelju Državnog pedagoškog standarda predškolskog odgoja i naobrazbe. Predškolski odgoj i naobrazba ostvaruje se na osnovama novog Državnog pedagoškog standarda koji propisuje i utvrđuje programe s obzirom na trajanje i namjenu, predškolski odgoj i naobrazbu djece s posebnim potrebama i to djecu s teškoćama.

Matični vrtić u Lipiku sastoji se od šest odgojno – obrazovnih skupina i dva kraća programa – predškole i igraonice. Dječji vrtića „Kockica“ Lipik ima jedan područni vrtić u Poljani, koji se sastoji od dvije mješovite skupine u kojemu djeca imaju cjelodnevni boravak. Područni vrtić u Poljani djeluje od 1996. godine u prostorijama Osnovne škole Grigor Vitez, a od 2002. godine u društvenom domu u Poljani. Od 2002. godine trajanje programa je 10 sati (cjelodnevni). Godine 2018. otvorena je još jedna skupina (zbog povećanog broja djece) u osnovnoj školi u Poljani, a od jeseni 2021. godine preći će se u novosagrađeni vrtić predviđen za tri odgojno-obrazovne skupine.

U sklopu Dječjeg vrtića u Lipiku provode se dvije igraonice (engleski i sportska), a od jeseni 2021. godine provodit će se i vjerska igraonica. U područnom vrtiću u Poljani provodi se igraonica engleskog jezika.

Broj upisane djece je 70 za pedagošku 2021./2022. godinu, dok je na listi čekanja 15-ero djece. U vrtiću je zaposleno 28 djelatnika, 20 odgojitelja, 4 kuharice, 2 spremačice, tajnica i ravnatelj te dva vanjska stručna suradnika – logoped i psiholog. Veliki problem vrtića je nedostatak prostora.

Zbog povećanog broja djece za upis u vrtić i ograničenog broja kapaciteta djece u postojećem vrtiću, Grad Lipik, uz navedeni projekt ulaganja u vrtić u Poljani ukupne površine 610,35 m², s izgradnjom pješačkih i kolnih komunikacija, dječjeg igrališta i zelenih površina ukupne površine 897 m² te opremanje objekta elementima neophodnim za korištenje prostora, planira i izgradnju novog vrtića s kapacitetom za 50 djece na lokaciji Topolik.

Na području Grada Lipika djeluju dvije osnovne škole (u Lipiku i Poljani), te područna osnovna škola u naselju Dobrovac gdje u jednom kombiniranom razrednom odjeljenju nastavu pohađaju učenici I. do IV. Razreda. Školsko područje osnovne škole u Poljani zauzima jugozapadno područje općine Lipik u kojemu su naselja: Poljana, Antunovac, Marino Selo, Gaj, Brekinska, Brezine, Kukunjevac i Bujavica. Ukupna površina unutrašnjih školskih prostora je 1.350 m². Za potrebe izvođenja redovite nastave, izborne nastave i ostalih aktivnosti u Matičnoj školi u funkciji će biti 11 učionica od čega 4 za niže razrede. Svojom veličinom i stanjem učionički prostor zadovoljava. Opremljenost prostora općom i didaktičkom opremom je na razini potreba. Djelomično specijalizirane su učionice za hrvatski jezik, likovnu kulturu, kemiju, biologiju te informatiku. Prema potrebi i rasporedu u tim se učionicama izvodi i nastava drugih predmeta. Za izvođenje nastave tjelesne i zdravstvene kulture u zimskim mjesecima ne postoji odgovarajući zatvoreni prostor. Stoga se nastava tjelesne i zdravstvene kulture održava u dvorani društvenog doma u Poljani koja je udaljena oko 150 metara od školske zgrade. U nastavnoj godini 2020./21. broj upisane djece u školskoj godini u Osnovnoj školi Grigora Viteza Poljana je 13. Broj zaposlenika je 29 i to: ravnatelj, tajnik- voditelj računovodstva, stručni suradnik, pedagog, knjižničar i defektolog – 3, učitelji razredne nastave – 4, učitelji predmetne nastave – 16, kuharica, spremačice- 2, domar. Problem Osnovne škole Grigora Viteza u Poljani je nedostatak dvorane, jer u zimskim uvjetima nemoguće je u razredima obavljati nastavu tjelesne i zdravstvene kulture. Ove godine je završena energetska obnova škole, ali jedan od problema je što u noćnim satima djeca uništavaju nasade i školu. Postoji potreba za postavkom video nadzora.

Osnovna škola Lipik u Lipiku je matična škola koja u svom sastavu ima područnu školu PŠ Dobrovac I.-IV. razreda. U matičnoj školi Lipik nastava se izvodi u jednoj školskoj zgradi i školskoj sportskoj

dvorani, gdje nastavu pohađaju učenici I.- VIII. razreda. Učenici nižih razreda nastavu pohađaju u 8 razrednih odjela, a učenici viših razreda isto u 8 razrednih odjela. Učenici putnici prevoze se autobusom prijevoznog poduzeća APP iz Požege. Područna škola Dobrovac nalazi se na cesti Lipik-Kutina, udaljena od matične škole 4 km. U njoj nastavu pohađaju učenici iz Dobrovca i dijela Kukunjevca. Nastava se odvija u jednoj smjeni u jednom kombiniranom razrednom odjelu 1.- 4. razreda. U matičnoj školi Lipik nastavu pohađa 272 učenika od I.- VIII. razreda. U nastavnoj godini 2020./21. matičnu i područnu školu pohađalo je 276 učenika. Broj zaposlenika je 49 i to: ravnateljica, pedagoginja, logoped, knjižničarka, 10 učitelja razredne nastave, 2 učitelja hrvatskog jezika, 2 učitelja matematike, 2 učitelja engleskog jezika, učitelj informatike, učitelj fizike, učitelj likovne kulture, učitelj glazbene kulture, učitelj tjelesne kulture, učitelj prirode/biologije, učitelj kemije, učitelj tehničke kulture, učitelj povijesti, učitelj geografije, učitelj češkog jezika, učitelj talijanskog jezika, učitelj njemačkog jezika, 2 učitelja katoličkog vjeronauka, učitelj pravoslavnog vjeronauka, 2 kuharice, pomoćna kuharica, računovođa, tajnik, 2 domara, 6 spremačica. Problem Osnovne škole u Lipiku je manjak prostora za provođenje programa produženog boravka.

Na području Grada Lipika nema srednjoškolskog i visokoškolskog obrazovanja. Najbliža obrazovna ustanova je Srednja škola Pakrac koja vuče svoje korijene još iz 1871. godine. Opća srednja škola osnovana je 1969. godine odlukom Radne zajednice Gimnazije Pakrac. Učenici se mogu obrazovati u Pakracu u Srednjoj školi Pakrac za trogodišnja i četverogodišnja zanimanja. Od 1960. godine započinje povremeno školovanje kadrova za potrebe zdravstva u bolnici u Lipiku i srednjim školama u Pakracu u područnim odjeljenjima Medicinske škole Bjelovar i Zdravstvenog učilišta Zagreb. Učenici se mogu obrazovati i u Ekonomskoj školi u Požegi, Poljoprivredno-prehrambenoj školi u Požegi Tehničkoj školi u Požegi te Obrtničkoj školi u Požegi.

Veleučilište u Požegi od 1998. godine omogućuje obrazovanje u upravnom pravu, trgovini i računovodstvu te vinogradarstvu, vinarstvu – voćarstvu i prehrambenoj tehnologiji. Misija Veleučilišta je pružiti primjerenu razinu znanja i vještina studentima kroz ustrojavanje i izvođenje stručnih studija te ih na taj način osposobiti za neposredno uključivanje u radni proces.

Zdravstveno veleučilište Zagreb - Dislocirani studij fizioterapije u Pakracu osnovan je 6. lipnja 2012. godine te također omogućuje visoko obrazovanje mladih iz Lipika. Za obavljanje nastavnog programa studija fizioterapije koriste se, između ostalih kliničkih prostora u županiji, i klinički prostori u Lipiku.

Gradska knjižnica i čitaonica Lipik otvorena je u ožujku 2007. i djeluje u prostorima Multikulturalnog centra Lipik. Zgrada Multikulturalnog centra Lipik (Stara pučka škola) sagrađena je 1886. godine i imala je funkciju osnovne škole u Lipiku. U Domovinskom ratu objekt je oštećen u znatnoj mjeri, dok je u listopadu 2004. u potpunosti obnovljen i otvoren u funkciji Multikulturalnog centra. Multikulturalni centar Lipik služi za razne namjene te u zgradi djeluje više organizacija. U objektu se nalazi Gradska knjižnica i čitaonica, Spomen soba poginulim braniteljima Lipika, Glazbeni odjel, Ured talijanske manjine, učionica za strane jezike te polivalentna dvorana koja ima funkciju izložbenog prostora ili predavačkog centra za seminare ili manje konferencije do 100 ljudi. Knjižni fond iznosi oko 4.000 svezaka, a članovi knjižnice imaju sljedeće pogodnosti: posudba knjiga i DVD-a, besplatni pristup internetu, čitanje časopisa (dnevni, tjedni i mjesečni tisak), igraonica za djecu.

Grad Lipik nizom projekata, mjera i potpora stvara uvjete za ugodan i kvalitetan život djece i mladih te iz godine u godinu sve se više ulaže u predškolski i školski odgoj, obrazovanje te socijalnu politiku, kako bi se prije svega olakšalo roditeljima, ali i djeci. U predškolskom obrazovanju razvidan je nedostatak kapaciteta za upis djece, a uvijek će se javljati potreba i obveza redovitog

obnavljanja/nadopune inventara, opreme, igračka i drugog. Sukladno rastu broja djece po potrebi se pristupa izgradnji i/ili dogradnji novih kapaciteta. Ključni projekti su već pokrenuti u kapacitete vrtića i prateću infrastrukturu i opremu, a bit će potrebna i daljnja ulaganja. Obrazovna struktura Grada Lipika je u odnosu na ostatak Republike Hrvatske relativno dobra, ali je za osobe starije od 15 godina nepovoljnija u pogledu stručnjaka s visokom naobrazbom i znanstvenim zvanjima što je dugoročno razvojno ograničenje Grada i aspekt koji se mora poboljšati. Gradska knjižnica Lipik okuplja djecu i odrasle te ima odličnu suradnju s vrtićima i školama, omogućena je posudba knjiga i DVD-a, besplatni pristup internetu, igraonica za djecu, a tu je i multikulturalni centar. Knjižnica će povećavati knjižni fond i ulagati u opremu koja će osuvremeniti i unaprijediti rad knjižnice i knjižničnih usluga, kao i Multikulturalnog centra.

3.3.3. Kulturna i prirodna baština

Prema podacima Ministarstva kulture, u Registar kulturnih dobara Republike Hrvatske upisano je 26 kulturnih dobara s područja Grada Lipika. Na popisu se nalazi kulturno-povijesna cjelina Grada, 17 preventivno nepokretnih pojedinačnih kulturnih dobara te 9 arheoloških kulturnih dobara.

U nastavku je prikazana tablica s popisom kulturnih dobara s područja Grada Lipika.

Tablica 26. Popis kulturnih dobara s područja Grada Lipika

Naziv kulturnog dobra	Registarski broj	Adresa	Vrsta kulturnog dobra	Pravni status kulturnog dobra
Stećci na groblju	Z-416	Šeovica	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
Župni dvor	Z-4261	Gaj, ULICA SLAVKA SUDRE 4	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
Kompleks ergele Lipik	Z-4260	Lipik, ULICA ERGELA	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
Kulturno-povijesna cjelina grada Lipika	Z-2543	Lipik	Kulturnopovijesna cjelina	Zaštićeno kulturno dobro
Stara pučka škola	Z-1968	Lipik, SLAVONSKA ULICA 47	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
Zdravstveno lječilišni i bolnički kompleks	Z-1966	Lipik, ULICA MARIJE TEREZIJE	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
Zgrada stare apoteke i uprave lječilišta	Z-1967	Lipik, ULICA MARIJE TEREZIJE 13	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
Vila Savić	Z-1969	Lipik, ULICA MARIJE TEREZIJE 25	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
Spomen kosturnica žrtava fašističkog terora	Z-7273	Lipik	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro

Kapela sv. Andrije	Z-388	Brezine	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
Crkva sv. Katarine	Z-392	Gaj, ULICA SLAVKA SUDRE	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
Crkva Prepodobne Matere Paraskeve	Z-396	Kukunjevac	Nepokretna pojedinačna	Preventivno zaštićeno dobro
Bunar-skupna grobnica	Z-2774	Japaga, ŠEOVAČKI PUT 8	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
Arheološka zona Donje polje - Lipičke livade	P-5032	Lipik	Arheologija	Zaštićeno kulturno dobro
Lječilišna zgrada - Kursalon	Z-6617	Lipik, ULICA MARIJE TEREZIJE	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
Lječilišna zgrada - Wandelbahn	Z-6619	Lipik, ULICA MARIJE TEREZIJE	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
Perivoj Kursalona	Z-6618	Lipik, ULICA MARIJE TEREZIJE	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
Lječilišni kompleks	Z-6675	Lipik, ULICA MARIJE TEREZIJE	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
Arheološka zona Dabrovica	Z-7059	Dobrovac	Arheologija	Zaštićeno kulturno dobro
Arheološko nalazište Obršine	Z-7060	Kukunjevac	Arheologija	Zaštićeno kulturno dobro
Arheološka zona Brod	Z-7063	Kukunjevac	Arheologija	Zaštićeno kulturno dobro
Arheološko nalazište Kućište	Z-7085	Dobrovac	Arheologija	Zaštićeno kulturno dobro
Arheološka zona Donja Kućišta	Z-7079	Kukunjevac	Arheologija	Zaštićeno kulturno dobro
Arheološka zona Poljana	Z-7142	Poljana	Arheologija	Zaštićeno kulturno dobro
Arheološko nalazište Crnaje	Z-7132	Kukunjevac	Arheologija	Zaštićeno kulturno dobro
Arheološko nalazište Jaruga	Z-7135	Gaj	Arheologija	Zaštićeno kulturno dobro

Izvor: Podaci Ministarstva kulture, Registar kulturnih dobara, preuzeto 11. lipnja 2021. godine

Podaci Ministarstva kulture, Uprave za zaštitu kulturne baštine, Konzervatorskog odjela u Požegi, Ureda u Pakracu, navode da su na području Grada Lipika u razdoblju od 2013. do 2017. godine obnovljena sljedeća kulturna dobra:

- Lipik, Lječilišni kompleks u Lipiku (Z-6675): Dependence, Rimske kupke, Quella, Meteorološke kućice;
- Lipik, Spomen kosturnica (R-377).

Djelomično su obnavljana kulturna dobra:

- Gaj, Župna crkva sv. Katarine (Z-392): izvedba drenaže;
- Lipik, Kursalon: djelomična prezidavanja.

Ugrožena kulturna dobra na području Grada Lipika za predmetno razdoblje su sljedeća:

- Kukunjevac, Crkva Prepodobne Matere Paraskeve (Z-396);
- Lipik, Lječilišna zgrada Kursalon (Z-6618);
- Lipik, Lječilišna zgrada Wandelbahn (Z-6619);
- Lipik, Kompleks ergele (Z-4260): stambena zgrada, kovačnica

Bitno je spomenuti da je nedavno na području Grada Lipika, na zahtjev i pod vodstvom Povijesnog društva Pakrac – Lipik, proglašeno osam kulturnih dobara od lokalnog značaja u koja također treba ulagati, a to su:

- Kukunjevac, Spomenik Franji Filipoviću
- Kukunjevac, Arheološki lokalitet Gradina
- Brekinska, Kalvinsko groblje
- Brekinska, Kalvinska crkva
- Poljana, Kuća Zima
- Lipik, Gradsko groblje
- Filipovac, Groblje
- Antunovac, Evangelička crkva sv. Martina

Na području Grada Lipika nalazi se Spomenik parkovne arhitekture, Lipik – lječilišni park, zaštićeno područje temeljem Zakona o zaštiti prirode (NN 80/2013). Park Specijalne bolnice za medicinsku rehabilitaciju u Lipiku nastao je krajem 19.stoljeća, a spomenikom parkovne arhitekture proglašen je 1965. godine. Park se prostire na površini od 10,4 ha. Perivoj je do danas sačuvan na izvornoj površini i bez bitnih promjena perivojne kompozicije. Perivoj je administrativno podijeljen na bolnički dio perivoja i na hotelski dio perivoja. U perivoju Lipika velika ratna oštećenja pretrpjelo je i drveće. Najveća oštećenja pretrpjele su četinjače koje su sada zastupljene oko 11%. Prije rata ih je bilo oko 25%. Najzastupljenija vrsta je i dalje smreka (*Picea excelsa*), crni bor (*Pinus nigra*), i tisa (*Taxus baccata*). Odmah poslije rata počelo se s uklanjanjem stabala smreke. Uklonjena su sva zaražena i oštećena stabla, a ostala su mlada i zdravija stabla, premda se i neka od njih suše. Listače su zastupljene sa oko 88%. Najzastupljenije listače u perivoju su hrast lužnjak, divlji kesten, malolisna lipa, grab. Ove listače čine oko 64% ukupnog broja listača u perivoju. Manje zastupljene vrste su: katalpa, bagrem, poljski brijest, klen, breza. One su zastupljene oko 26% od ukupnog broja listača u perivoju. Od grmlja u perivoju ističe se šimšir, božikovina, tisa, šišani oblici graba. Grad u narednom periodu ima u planu obnovu većeg dijela perivoja.

Projekt Terme Lipik intergirani je projekt razvoja i revitalizacije kulturne baštine Grada Lipika, Grada koji je poznat po prirodnim ljepotama, kulturnom i povijesnom nasljeđu, te stoljetnoj tradiciji bavljenja turizmom i čija je baština u Domovinskom ratu pretrpjela teška razaranja. Kroz projekt se želi potaknuti obnova i očuvanje kulturne baštine te stavljanje u funkciju i korištenje turističkog potencijala Vile Zinke – Vile dobre vode, Perivoja i Narodnih kupki. Kroz provedbu projekta Terme Lipik podići će se standard interpretacije, opremljenosti i kvalitete kulturnih turističkih sadržaja, unaprijediti sustav promocije i distribucije kulturnih turističkih sadržaja te podići svijest stanovništva

o očuvanju i valorizaciji kulturnih dobara. Projekt je u tijeku te njegova vrijednost iznosi oko 73.000.000,00 kuna.

Grad Lipik raspolaže mnogobrojnom vrijednom kulturnom i prirodnom baštinom na kojoj se temelji turistička ponuda Grada. Ovako vrijednu baštinu Grad Lipik ne smije zanemariti, ona mora u dovoljnoj mjeri biti očuvana zbog čega se u budućnosti mora održavati i još više valorizirati. Nije uspostavljen sustav upravljanja kulturnim dobrima, stoga se isto nameće kao jedan od prioriteta.

3.3.4. Zdravstvo i socijalna skrb

Zdravstvena zaštita na području Grada Lipika pruža se kroz sljedeće djelatnosti i ustanove:

- Toplice Lipik-Specijalna bolnica za medicinsku rehabilitaciju
- 3 ordinacije opće medicine u sklopu Doma zdravlja
- 2 stomatološke ordinacije u sklopu Doma zdravlja
- Lipičko područje pokriveno je pedijatrijskom ordinacijom iz Pakraca
- Lipičko područje pokriveno je patronažnom zdravstvenom zaštitom iz Pakraca
- 2 ljekarne -Ljekarne Ciglenečki Lipik, Ljekarne Ciglenečki Poljana

Specijalna bolnica za medicinsku rehabilitaciju Lipik jedan je od najstarijih gospodarskih subjekata u Lipiku, a svoju višestoljetnu tradiciju ima zahvaliti prije svega prirodnim ljekovitim pogodnostima područja u kojem je smješten Lipik, isto kao i svojim izvršnim stručnjacima, koji znaju spojiti prirodne izvore i najbolja medicinska dostignuća u kombinaciju koja je velikom broju ljudi donijela ozdravljenje. Ljekovita mineralna voda ima stalnu temperaturu izvorišta od 60°C, a u kemijskom sastavu najviše su zastupljeni fluor, natrij, kalcij, kalij i hidro-karbonat. U današnjem obliku bolnica radi od 1971. godine, nastavljajući tradiciju Lječilišta Lipik staru koliko i samo naselje – preko dva stoljeća. U Specijalnoj bolnici za medicinsku rehabilitaciju Lipik provodi se rehabilitacija neuroloških stanja i bolesti, reumatskih bolesti, posttraumatskih stanja, postoperativna rehabilitacija, smetnje kontrole mokraćnog mjehura, te se provodi preventivno liječenje i prakticira zdravstveni turizam. O liječenju se brinu liječnici specijalisti – 9 fizijatarata, 1 reumatolog, 2 neurologa, 1 internista, te logoped-defektolog, fizioterapeuti, radni terapeuti, medicinske sestre i drugi djelatnici (oko 200 djelatnika ukupno). U sastavu Bolnice je EKG i EMNG kabinet, UZV kabinet, kuhinja s restoranom, konferencijska dvorana i dr. Duljina tretmana u Bolnici ovisi o vrsti i težini oboljenja i traje od dva do šest tjedana (prosječno 3 tjedna).

Za sva ostala liječenja, stanovništvo Grada uglavnom gravitira prema Gradu Pakracu i u nekim slučajevima i prema Gradu Zagrebu. U Pakracu djeluje OPĆA ŽUPANIJSKA BOLNICA PAKRAC I BOLNICA HRVATSKIH VETERANA koja djeluje od 2018. godine. Osnivač ustanove je Požeško-slavonska županija. Bolnica Pakrac od povijesne je važnosti za ovaj dio Hrvatske. Trenutno zapošljava oko 250 djelatnika. Bolnica ne skrbi samo za pacijente s područja Pakraca i Lipika, već i onih iz obližnjih mjesta koja pripadaju Sisačko-moslavačkoj, Bjelovarsko-bilogorskoj i Brodsko-posavskoj županiji. Djelatnost Bolnice je provođenje bolničke, polikliničko-konzilijarne zdravstvene zaštite, dijagnostike, zdravstvene njege, boravka i prehrane za vrijeme boravka u Bolnici te liječničke djelatnosti. U sastavu Opće bolnice su djelatnosti, službe, odjeli i odsjeci s pripadajućom polikliničko-konzilijarnom zdravstvenom zaštitom.

Grad Lipik u cilju poboljšanja usluga zdravstvene skrbi u 2021. godini planira početi s izgradnjom projekta izgradnje novog Doma zdravlja u Lipiku u vrijednosti 16 milijuna kuna. Projekt je realiziran u suradnji sa Požeško-slavonskom županijom. Dom zdravlja će biti smješten na prostoru između Vatrogasnog doma u Lipiku te Multikulturalnog centra, u blizini postojećih ambulanti koje se nalaze u maloj vili Savić. Radi se o kapitalnom objektu za kojim već duži niz godina postoji potreba. Novi Dom zdravlja, veličine oko 800 kvadratnih metara obuhvaćat će ordinacije obiteljske medicine, čekaonice, stomatološku ambulantu i turističku ambulantu, kao i prostore Hitne pomoći koji će se nalaziti u prizemlju zgrade, dok će na katu biti smješteni sadržaji koji nisu toliko osjetljivi na pristupačnost pacijenata. To su prostori Zavoda za javno zdravstvo i Palijativne skrbi, odnosno njege u kući.

U Gradu Lipiku ustanova socijalne skrbi je Centar za socijalnu skrb Pakrac koji pruža pomoć socijalno ugroženim osobama i u Lipiku. Stacionarni smještaj za starije i nemoćne osobe u Gradu Lipiku osiguran je u tri doma za starije i nemoćne: Dom za starije i nemoćne „Anđelak“ u Lipiku, Dom socijalne skrbi za starije i nemoćne u Marinom Selu, te privatni Dom za starije i nemoćne Mimi d.o.o. u Lipiku. U domovima za starije i nemoćne osigurani su smještaj i skrb o starijim i nemoćnim osobama, a razina skrbi i njege prilagođena je korisnicima. Stručno osoblje sastoji se od medicinskih sestara i njegovatelja. Korisnicima je dostupna i pomoć liječnika te psihološka i socijalna podrška. Cilj je održati kvalitetu života starijih i nemoćnih građana Lipika.

Prisutne su i udruge koje pružaju socijalnu i humanitarnu pomoć potrebitim građanima.

Centar za pružanje usluga u zajednici LIPIK ustanova je socijalne skrbi koja kroz socijalne usluge smještaja, boravka, organiziranog stanovanja, savjetovanja i pomoći u kući zbrinjava djecu bez roditelja ili bez odgovarajuće roditeljske skrbi, djecu čiji je razvoj bio ugrožen u vlastitim obiteljima, te starije i druge osobe kojima je prijeko potrebna pomoć druge osobe. Kapacitet usluga je 70 djece i mladih u dobi od 7 – 21 godinu, 70 korisnika usluge savjetovanja te 100 korisnika pomoći u kući. Centar djeluje u sustavu Ministarstva za demografiju, obitelj, mlade i socijalnu politiku. Ustanova ima 21 zaposlenika, od čega je 12 stručnih radnika: odgajatelji, socijalni radnici, psiholozi, a 9 zaposlenih su računovodstveni i administrativni radnici te tehničko osoblje: kuhari, pralja, spremačica, domar i dr.. Centar za pružanje usluga u zajednici Lipik uz sjedište u Lipiku na adresi Trg. dr. Franje Tuđmana 1 ima 4 dislocirane lokacije rada: Poludnevni boravak Pakrac – Bolnička 71/1, Pakrac, Poludnevni boravak Poljana – Gajeva 12, Poljana, Organizirano stanovanje uz sveobuhvatnu podršku Lipik – Jadranska 21, Lipik, Organizirano stanovanje uz povremenu podršku Lipik – Vukovarska avenija 7/8, Lipik.

Udruga „Pomoć u kući“ te usluga „Dnevni boravak i organiziranje aktivnosti za starije i nemoćne“ provodi se u suradnji s Gradom Lipikom i Gradskim društvom Crvenog križa Pakrac uz nadležnost Centra za socijalnu skrb Pakrac. U socijalnu uslugu „Pomoć u kući“ je uključeno oko 130 korisnika kojima svakodnevno tim izvoditelja pruža usluge „Pomoći u kući“ te mogućnost svakodnevnog druženja u „Dnevnom boravku“ koji je organiziran u prikladnim prostorima u Lipiku i Marinom Selu koje posjećuje oko 60 korisnika. Dostupne usluge su: organiziranje prehrane, pomoć u obavljanju kućanskih poslova, održavanje osobne higijene, uređenje okućnice, dostava lijekova i namirnica, psihosocijalna podrška i posredovanje u ostvarivanju raznih prava. Tim se sastoji od voditelja, domaćice, gerontodomaćice i pomoćnog radnika.

U 2021. godini aktualan je projekt stambeno socijalnog centra Topolik, čija vrijednost iznosi 14,8 milijuna kuna čiji je nositelj udruga, a Grad Lipik je partner na projektu. Izgradnjom centra u lipičkom Topoliku starijim i ostarjelim stanovnicima samačkih kućanstava, ali i potrebitim mladim ljudima bit će osigurana usluga organiziranog stanovanja. Osim stanovanja, korisnicima će biti omogućene i

druge usluge koje su definirane Zakonom o socijalnoj skrbi, poput savjetovanja i pomaganja, pomoći u kući te psihosocijalne podrške i boravka.

Grad Lipik se uključio u projekte „Zaželi i ti biti jedna od njih“ i “Zaželi – program zapošljavanja žena“ koji imaju za cilj unaprjeđenje položaja žena na tržištu rada i zaštite prava žena s naglaskom na promicanje socijalne uključenosti i suzbijanja siromaštva. Novozaposlene žene kroz projekt pružaju podršku i pomoć u kući osobama starije životne dobi te osobama s invaliditetom, bolesnim i nemoćnim osobama. Također, zaposlenicama će se omogućiti i dodatno obrazovanje, odnosno osposobljavanje kako bi se unaprijedile njihove socijalne, emocionalne te kreativne vještine i znanja, što bi trebalo rezultirati poboljšanjem kvalitete života i smanjenjem socijalne isključenosti. Osim zapošljavanja žena, projektom se pruža i pomoć u skrbi za starije osobe preko izvaninstitucionalnih oblika pomoći kako bi im se osigurala bolja kvaliteta života, odnosno razvitak različitih oblika socijalnih usluga koje pridonose uključivanju starijih osoba u život zajednice.

Nakon pojave pandemije uzrokovane korona virusom početkom 2020. godine županija je poduzela mjere za ograničavanje širenja korona virusa. Na dan 18.06. 2021. godine od početka pandemije ukupno oboljelo je 3.883 stanovnika, a preminulo ih je 118. Institucije zdravstvene skrbi u Gradu Lipiku odrađuju poslove u skladu s preporukama.

U sljedećoj tablici prikazane su ustanove zdravstvene skrbi na području Grada Lipika.

Tablica 27. Ustanove zdravstvene skrbi na području Grada Lipika

JLS	Bolnica/ Dom zdravlja/ Poliklinika	Ordinacije opće medicineske	Stomatološka ordinacija	Pedijatrijska ordinacija	Patronažna zdravstvena zaštita	Ljekarna	Dom za starije i nemoćne
Grad Lipik	Toplice Lipik- Specijalna bolnica za medicinsku rehabilitaciju	2 ordinacije opće medicine u sklopu Doma zdravlja i 1 u koncesiji	2 stomatološke ordinacije u sklopu Doma zdravlja	Lipičko područje pokriveno je pedijatrijskom ordinacijom iz Pakraca	Lipičko područje pokriveno je patronažnom zdravstvenom zaštitom iz Pakraca	2 ljekarne- Ljekarne Ciglenečki Lipik, Ljekarne Ciglenečki Poljana	3 Dom socijalne skrbi za starije i nemoćne u Marinom Selu, Dom za starije i nemoćne „Anđelak“ u Lipiku, Dom za starije i nemoćne Mimi d.o.o.

Izvor: Materijal izrađen od strane tvrtke AVELANT d.o.o., 2021. godine

Zdravstvena i socijalna skrb u Gradu Lipiku nije u potpunosti zadovoljavajuća. Postojeće ambulante zahtijevaju djelomičnu obnovu kao i nabavu suvremene opreme. Sukladno trendu starenja stanovništva u Gradu, nužno je omogućiti razvoj, izgradnju i opremanje domova za starije i nemoćne i proširiti postojeće kapacitete i opremiti ih novom opremom kao i organizirati dnevni boravak starijih osoba u okviru domova i zasebnih objekata i sadržaja uz prateće usluge socijalne skrbi.

3.3.5. Sport i rekreacija

Sport i rekreacija značajni su za razvoj svake sredine, pa tako i za Grad Lipik. Sport mora biti jednako dostupan svima bez obzira na dob, rasu, spol, spolnu orijentaciju, vjeru, nacionalnost, društveni položaj, političko ili drugo uvjerenje.

Kako bi se omogućila redovna aktivnost amaterskih sportskih udruga i klubova koji djeluju na području Grada, te osigurali adekvatni uvjeti stanovnicima (prvenstveno djeci i mladima, ali i svima ostalima) za bavljenje tjelesnim aktivnostima i promicanje sporta kao zdravog načina života, svake se godine u Proračunu Grada osiguravaju potrebna sredstva. Kao provedeni akt u skladu s Proračunom grada Gradsko vijeće svake godine donosi i Program javnih potreba u sportu.

Na području Grada Lipika djeluju sljedeće sportske udruge/klubovi:

- Hrvatski nogometni klub Jovača
- Mažoretkinje Grada Lipika
- Ženski rukometni klub Lipik
- Nogometni klub Dobrovac
- Nogometni klub Poljana
- Šahovski klub Pakrac-Lipik
- Udruga za razvoj i promicanje moto sporta Sokol Požega
- Nogometni klub Lipik 1925
- Odbojkaški klub Lipa Volley Lipik-Pakrac
- Športski klub uzgajivača golubova listonoša „Letač-Lipik“
- Rukometni klub LiPa Pakrac-Lipik
- Stolnoteniski klub „LIPA“
- Lovačko društvo „Slavuj“ Gaj
- Moto klub Iohannites Lipik

Na području Grada Lipika nalazi se pet nogometnih igrališta od kojih je samo jedno u vlasništvu Grada (Nogometno igralište Lipik). U školsko - sportskoj dvorani Osnovne škole Lipik uz nastavu se organiziraju sportske aktivnosti za učenike, te sportske i rekreacijske aktivnosti za građane, klubove i udruge.

U Gradu postoji potreba za izgradnjom adekvatnih sportskih sadržaja koji će doprinijeti zdravom načinu života. Nedavna istraživanja pokazuju kako se mlađa populacija sve manje kreće i bavi fizičkom aktivnošću, odnosno sportom. Mlađa populacija nema dovoljno motivacije za aktivnim životom što se ogleda u gašenju sportskih udruga i smanjenom broju članova u sportskim udrugama. Postojeća sportska infrastruktura na području Grada Lipika ne zadovoljava potrebe građana i posjetitelja grada Lipika tako da djeca i mladi talentirani za sport nemaju adekvatan prostor na kojem će razvijati svoj talent. Kada bi imali adekvatan prostor, rekreativni sportaši imali bi mogućnost

napredovanja, bolje uvjete bavljenja sportom, savjetodavnu pomoć koja im je potrebna te bi treneri imali bolje i kvalitetnije uvjete za rad.

Unatoč nepovoljnim uvjetima, pojedine sportske udruge ulažu velike napore da ostvare svoje ciljeve. Jedan takav primjer je Moto klub Iohannites Lipik koji će dobiti 1.384.740,00 kuna za provedbu projekta „Buz – Bajkeri u zajednici“. S obzirom na to da je Javni poziv raspisan s ciljem povećanja iskoristivosti javnih prostora te unaprjeđenja sadržaja i aktivnosti od općeg interesa za djecu i mlade, a samim time i za cjelokupnu lokalnu zajednicu, Moto klub Iohannites Lipik, u partnerstvu s Gradom Lipikom i Stolnoteniskim klubom „LiPa“, odlučio se kandidirati za navedeni projekt. Cilj projekta je uključiti mlade i starije osobe kroz socijalnu interakciju u lokalnu zajednicu te povećati iskoristivost prostora Grada Lipika koji je dan na korištenje Moto klubu Iohannites Lipik, odnosno društveni dom u Kukunjevcu gdje se nalaze klupske prostorije i koji će kroz projekt biti u potpunosti obnovljen te prilagođen za provođenje predviđenih aktivnosti. Važno je istaknuti i to da će projekt obuhvatiti 70 sudionika koji će sudjelovati u osmišljenim aktivnostima, odnosno edukacijama i kreativnim radionicama, od kojih će se poneke ponavljati unutar dvije godine (24 mjeseca), koliko traje projekt, kako bi nove zainteresirane osobe također mogle sudjelovati. Ciljna skupina projekta jest 20 sudionika mlađih od 25 godina, 20 zaposlenih osoba uključujući samozaposlene, 10 osoba starijih od 54 godine, 2 volontera, 5 organizacija civilnog društva s područja Grada Lipika.

Važno je spomenuti da se 2019. godine po prvi put u Lipiku održala Plazma Sportske igre mladih. Plazma sportske igre mladih, odnosno sportsko-edukativni projekt za djecu i mlade u 2019. godini se održao po 23. puta i to u kontinuitetu od 1996. godine. U središtu svih proteklih godina djelovanja Plazma Sportskih igara mladih su osnovnoškolci i srednjoškolci. Cilj im je da kroz druženje i sport promiču zdrav pristup životu i pozitivne socijalne vrijednosti kao alternativu svim negativnim činiocima današnjice. Plazma Sportske igre mladih su najmasovnija amaterska sportska manifestacija u Europi koja pruža priliku djeci osnovnoškolskog i srednjoškolskog uzrasta da potpuno besplatno od ožujka do kolovoza sudjeluju u vrhunsko organiziranim natjecanjima u 10 sportova (mali nogomet, ulična košarka, rukomet, odbojka, tenis, stolni tenis, odbojka na pijesku, šah, graničar i atletika). Igre se trenutno održavaju u 3 zemlje – Hrvatska, Bosna i Hercegovina i Srbija, s namjerom širenja u još veći broj zemalja.

Grad Lipik je poznat i kao jedan od prvotnih domaćina u novom olimpijskom sportu, 3x3 košarci, a domaćin je FIBA 3x3 Challengea od 2016. godine. Članovi Udruge Libox turnire u 3x3 košarci, ranije u streetballu organiziraju u Lipiku od 1999. godine, a od 2016. godine su od strane FIBA 3x3 dobili status FIBA 3x3 Challengea, što je u FIBA 3x3 piramidi turnira druga kategorija po snazi, odmah iza WT Mastersa.

Od 2016. do 2021. godine na 3x3 Challengerima u Lipiku igralo je ukupno 49 ekipa iz 24 zemlje. Najviše ekipa, 7, igralo je iz Srbije, po 4 ekipe iz Slovenije i Rusije, po 3 ekipe iz Hrvatske, Latvije i Japana, po 2 ekipe iz BiH, Poljske, Francuske, Italije, Njemačke i Mongolije i po 1 ekipa iz Litve, Španjolske, Bugarske, Češke, Nizozemske, Australije, Švicarske, Belgije, Ukrajine, Portorika i Kanade.

Vrijedi istaknuti da je Lipik i dalje jedini 3x3 Challenger u Hrvatskoj, a u zemljama bivše države taj rang su dosegli samo Ljubljana (2017.,2018. i 2019.), Beograd (2019.) i Novi Sad (2019.).

Postojeći sportski kapaciteti i tereni ne zadovoljavaju u potpunosti potrebe domaćeg stanovništva i gostiju. Izgradnjom novih sportskih centara i igrališta stvorit će se bolji uvjeti za bavljenje sportom za lokalno stanovništvo, ali i obogatiti turistička ponuda Grada, kao i omogućiti organizacije raznih sportskih događanja. Problem s kojim se Grad susreće jest i nedostatak školovanih i stručnih trenera jer su svi sportovi amaterski.

3.3.6. Vatrogasna zaštita

Na području Grada Lipika djeluje udruga Vatrogasna zajednica područja Pakrac-Lipik, osnovana u cilju promicanja, razvitka i unapređenja vatrogastva i zaštite od požara u gradovima Pakrac i Lipik. Zajednica je aktivan činitelj u provođenju preventivnih mjera zaštite od požara, u gašenju požara i spašavanju ljudi i imovine ugroženih požarom, te u spašavanju ljudi i imovine prigodom prirodnih i tehnoloških nezgoda. Zajednica prati, usmjerava i usklađuje rad svojih članica u ostvarivanju poslova i zadaća u području zaštite od požara, te pri spašavanju ljudi i imovine zahvaćenih prirodnim i elementarnim nepogodama. Zajednica okuplja četrnaest dobrovoljnih društava od kojih je devet na području Grada Lipika:

- Dobrovoljno vatrogasno društvo Lipik
- Dobrovoljno vatrogasno društvo Brekinska
- Dobrovoljno vatrogasno društvo Dobrovac
- Dobrovoljno vatrogasno društvo Gaj
- Dobrovoljno vatrogasno društvo Filipovac
- Dobrovoljno vatrogasno društvo Poljana
- Dobrovoljno vatrogasno društvo Marino Selo
- Dobrovoljno vatrogasno društvo Antunovac
- Dobrovoljno vatrogasno društvo Brezine

Tablica 28. Broj operativnih vatrogasaca i broj članova dobrovoljnih vatrogasnih društava na području Grada Lipika u 2021. godini

DVD	Sjedište	Broj operativnih vatrogasaca	Ukupan broj članova
DVD LIPIK	Lipik, Slavonska 49	22	96
DVD FILIPOVAC	Filipovac, Tabor 12	10	28
DVD DOBROVAC	Dobrovac,S. Radića 56	10	63
DVD GAJ	Gaj,Braće Opića18	10	55
DVD BREZINE	Brezine 54	10	45
DVD BREKINSKA	Brekinska 65	10	42
DVD POLJANA	Poljana, Gajeva 41	10	69
DVD ANTUNOVAC	Antunovac, Gajska 18	10	72

DVD MARINO SELO	Marino Selo 55/a	10	28
-----------------	------------------	----	----

Izvor: Podaci Vatrogasne zajednice područja Pakrac-Lipik, preuzeto 21. lipnja 2021. godine

Sva dobrovoljna vatrogasna društva s područja Grada Lipika imaju vatrogasne domove i vatrogasna spremišta, ali oni ne zadovoljavaju u potpunosti potrebe vatrogasaca te ih je nužno obnoviti. Osim DVD-a Lipik, koji je 2021. godine nabavio jedno novo vatrogasno vozilo, svi ostali DVD-ovi raspolažu vatrogasnim vozilima starosti najmanje 30 godina. Dobrovoljna vatrogasna društva Gaj, Brezine, Brekinska, Antunovac i Marino Selo još uvijek koriste traktorske cisterne za gašenje požara koje su nabavljene prije 1990. godine. Sva oprema koju koriste vatrogasci dobivena je kroz donaciju austrijske pokrajine Tirol te je star preko 30 godina.

Dobrovoljna vatrogasna društva čine većinom dobrovoljci u čije je edukacije i trening potrebno konstantno ulagati zbog vrste i sigurnosti obavljanja intervencija. DVD-ima je potrebno suvremeno vatrogasno vozilo (kamion), suvremena oprema i zaštitna odijela. Također postoji i potreba za proširenjem garažnog i skladišnog prostora DVD-a.

3.3.7. Ostale udruge

Na području Grada Lipika pored sportskih udruga djeluje i velik broj drugih udruga kao što su:

- Kulturno-umjetničko društvo „Zeleni gaj“
- Gradski puhački orkestar Lipik
- Plesni klub „Dolce“ Pakrac-Lipik
- „Tilia“ udruga za promicanje kulture i kulturne baštine
- Društvo Mađara Lipik
- Povijesno društvo Pakrac-Lipik
- Kulturno-umjetničko društvo Lipik
- Mladi Lipika
- Udruga hrvatsko-njemačkog prijateljstva Lipik
- Zajednica Talijana Lipik - Comunita degli Italiani di Lipik
- Matica umirovljenika Pakrac-Lipik
- Udruga za očuvanje narodnih običaja „Lido“ Dobrovac
- Radio klub Poljana
- Udruga „Čimen“ Brekinska
- Udruga ukrajinsko-hrvatskog prijateljstva Lipik
- Udruga slijepih Pakrac-Lipik
- Udruga socijalnih usluga „Pomoć u kući starijim i nemoćnim osobama“ Lipik
- Centar za podršku i razvoj civilnog društva „Delfin“
- Udruga antifašističkih boraca i antifašista Pakrac-Lipik
- Udruga Lijepa naša Požeško-slavonska grana
- Udruga invalida rada Pakrac-Lipik
- Palijativni tim LiPa
- Udruga žena Poljana
- Udruga roditelja djece i osoba sa posebnim potrebama gradova Pakraca i Lipika „Latica“
- Ocean znanja u Republici Hrvatskoj

- Radio klub Lipik
- Udruga udovica hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata RH Pakrac-Lipik
- Udruga ratnih veterana 1.gardijske brigade „Tigrovi“ podružnica Požeško-slavonske županije
- Udruga civilnih invalida i stradalnika Domovinskog rata podružnica Požeško-slavonske županije
- Udruga hrvatskih branitelja oboljelih i liječenih od post-traumatskog stresnog poremećaja Pakrac-Lipik
- Udruga logoraša srpskog koncentracijskog logora „Bučje“ Požeško-slavonske županije
- Udruga dragovoljaca i veterana Domovinskog rata Republike Hrvatske, podružnica Požeško-slavonske županije, ogranak Pakrac-Lipik
- Udruga dragovoljaca i veterana Domovinskog rata podružnica Požeško-slavonske županije
- Udruga hrvatske policije branitelja Pakraca i Lipika
- Udruga branitelja Lipika 1991. godine
- Udruga članova obitelji hrvatskih branitelja
- Udruga djece branitelja Domovinskog rata Pakrac
- Hums društvo medicinskih sestara i tehničara Domovinskog rata

Sve ove udruge na svoj način promoviraju Grad svojim aktivnostima i nastupima diljem Županije, Republike Hrvatske i šire. Ova se društva i udruge najvećim dijelom financiraju iz gradskog proračuna, dok manji dio potrebnih sredstava za rad osiguravaju iz proračuna Županije, države ili putem sponzorstava i donacija. Dio udruge financira svoje aktivnosti EU sredstvima kroz različite projekte.

Udruge uglavnom koriste prostore u vlasništvu Grada, u Društvenim domovima koji se nalaze u svakom od naselja Grada.

Grad Lipik kontinuirano ulaže napore kako bi udrugama omogućio prostor za druženje i korištenje te je stoga pokrenut projekt koji je trenutačno pri kraju, a to je projekt „Rekonstrukcija i dogradnja javne zgrade – Društvenog doma Filipovac“ koji se financira unutar Mjere 19 »Potpora lokalnom razvoju u okviru inicijative LEADER (CLLD – lokalni razvoj pod vodstvom zajednice)« iz Programa ruralnog razvoja Republike Hrvatske za razdoblje 2014. – 2020.. Rekonstrukcijom doma doprinijet će se razvoju u kulturnom i socijalnom smislu. Društveni dom bit će prikladan za korištenje cjelokupnom stanovništvu naselja Filipovac za razna druženja kao i obiteljske proslave, ali prije svega za udruge koje djeluju na području Grada Lipika.

Što se tiče ostalih Društvenih domova, završena je energetska obnova Društvenog doma u Poljani, domovi u Filipovcu i Marinom Selu, u Antunovcu, Brekinskoj i Brezinama. U planu je u narednom periodu obnoviti sve Društvene domove i na taj način osigurati udrugama provođenje njihovih aktivnosti koje će nakon prestanka pandemije biti izuzetno značajna za nastavak života u Gradu Lipiku.

Grad Lipik kontinuirano ulaže u osiguravanje osnovnih preduvjeta za rad udruge na ovom području. Izgradnjom/obnovom Društvenih domova treba nastaviti i u narednom periodu, održavati i opremiti objekte kako bi što duže bile funkcionalne. Udruge se trebaju još više aktivirati u dijelu stvaranja različitih partnerstava kako bi se prijavljivali na javne pozive i financirali iz EU fondova, a sve u cilju provođenja svojih aktivnosti koje su za dobrobit cijelog stanovništva.

3.3.8. SWOT analiza – društvene djelatnosti

SWOT je akronim za Strengths (hrv. Snage), Weaknesses (hrv. Slabosti), Opportunities (hrv. Prilike) i Threats (hrv. Prijetnje). SWOT predstavlja tehniku i alat za analizu trenutačne situacije, odnosno unutarnje (snage i slabosti) i vanjske (prilike i prijetnje) okoline Grada. SWOT analiza – društvene djelatnosti se koristila u svrhu definiranja unutarnjih i vanjskih čimbenika koji su poslužili u određivanju strategije razvoja razumijevanjem postojećeg stanja i mogućnosti i objektivnijim određivanjem strateških ciljeva, prioriteta i mjera razvoja.

DRUŠTVENE DJELATNOSTI	
SNAGE	SLABOSTI
<ul style="list-style-type: none"> • Grad kontinuirano ulaže u vrtiće i škole • U Poljani je 2018. godine izgrađen novi vrtić • Na području Grada djeluju 2 osnovne škole u Lipiku i Poljani • Osnovna škola u Poljani je energetska obnovljena 2020. godine • Grad financira nabavu radnih bilježnica i likovnih mapa za osnovnoškolce • Grad ima svoju knjižnicu i čitaonicu u sklopu Multikulturalnog centra koja raspolaže s 4.000 svezaka te ima veliki broj članova • Gradska knjižnica i čitaonica Lipik organizira kulturne događaje i ostvaruje odličnu suradnju s drugim ustanovama • U Lipiku su smještene Toplice Lipik - Specijalna bolnica za medicinsku rehabilitaciju kao jedna od najstarijih gospodarskih subjekata u Lipiku • U Specijalnoj bolnici za medicinsku rehabilitaciju Lipik provodi se rehabilitacija neuroloških stanja i bolesti, reumatskih bolesti, posttraumatskih stanja, postoperativna rehabilitacija, smetnje kontrole mokraćnog mjehura, te preventivno liječenje i zdravstveni turizam • Na području Grada postoje tri doma za starije i nemoćne • U socijalnu uslugu „Pomoć u kući“ je uključeno oko 130 korisnika kojima svakodnevno tim izvoditelja pruža 	<ul style="list-style-type: none"> • Potreba za unaprjeđenjem kvalitete boravka i programa u dječjim vrtićima i školama • Zbog manjka prostora dio roditelja ostaje bez mogućnosti upisa djeteta u vrtić • Nedostatna ponuda dodatnih programa u vrtićima i školama • Potreba za sustavnim praćenjem razvoja djece s teškoćama u razvoju i razvojem posebnih programa (djeca s motoričkim oštećenjima, posebnim potrebama, nadarena djeca) • Postoji potreba za ulaganjima u vrtiće, inventar i opremu • Osnovna škola u Poljani nema sportsku dvoranu za normalno odvijanje tjelesne i zdravstvene kulture • Osnovna škola u Lipiku nema dovoljno prostora za provođenje programa produženog boravka • U školama nedostaje stručnog kadra • U Gradu nema srednje škole kao ni visokih učilišta • Potreba za osiguranjem prostora za smještaj velikog obima knjižnične građe Gradske knjižnice te unapređenje usluga u skladu sa suvremenim potrebama korisnika i trendovima • Nedostatak programa kojima bi se mlade potaknulo na kreativno razmišljanje, angažman u znanosti i slično

<p>usluge „Pomoći u kući“ te mogućnost svakodnevnog druženja u „Dnevnom boravku“ koji je organiziran u prikladnim prostorima u Lipiku i Marinom Selu koje posjećuje oko 60 korisnika</p> <ul style="list-style-type: none"> • Grad Lipik provodi projekt „Zaželi i ti biti jedna od njih“ koji ima za cilj unaprjeđenje položaja žena na tržištu rada i zaštite prava žena I naglaskom na promicanje socijalne uključenosti i suzbijanja siromaštva • Visoka kvalitete zdravstvene zaštite stanovnika: 3 ambulante opće, 2 dentalne medicine te 2 ljekarne • Grad ima bogatu kulturnu i prirodnu baštinu • U Registru kulturnih dobara upisano je 26 kulturnih dobara od čega kulturno-povijesna cjelina Grada, 17 preventivno nepokretnih pojedinačnih kulturnih dobara te 9 arheoloških kulturnih dobara • Na području Grada Lipika nalazi se Spomenik parkovne arhitekture, Lipik – lječilišni park, zaštićeno područje temeljem Zakona o zaštiti prirode • Tijekom godine organizira se niz kulturnih događanja koji obogaćuju turističku i kulturnu ponudu Grada • U Gradu djeluje veliki broj udruga koje svojim radom promoviraju Grad, ostvarena je dobra suradnja s organizacijama civilnog društva • Grad kontinuirano ulaže financijska sredstva u izgradnju/obnovu Društvenih domova kako bi sve udruge imale gdje da se okupljaju i provode svoje aktivnosti • Grad financijski podupire sport i rekreaciju građana, ulaže sredstva u sportsku infrastrukturu • U Gradu djeluju 23 sportske udruge/klubova za čije se programe osiguravaju proračunska sredstva • U Gradu djeluje udruga Vatrogasna zajednica područja Pakrac-Lipik • U Gradu ima devet dobrovoljnih 	<ul style="list-style-type: none"> • Nedostatak doma zdravlja • Zdravstvene usluge nisu na zadovoljavajućoj razini • Nedostatno znanje i svijest građana o važnosti promocije zdravlja i prevencije bolesti • Sukladno trendu starenja stanovništva potreban je razvoj/izgradnja/opremanje Doma za starije i nemoćne osobe kao i dnevni boravak za starije • Postoji potreba za izgradnjom i opremanjem sportsko-rekreacijskog centra za sve stanovništvo kako za lokalno stanovništvo tako i za posjetitelje • Nedostatak stručnih i educiranih trenera • Postoji potreba za uređenje/opremanje infrastrukture za djecu i odrasle s invaliditetom kako bi se i ovoj skupini stanovništva omogućio aktivniji i zdraviji način življenja • Potrebno je redovno održavati i nadomještati postojeću vatrogasnu opremu, ulagati u edukaciju i trening vatrogasnih dobrovoljaca, a posebice u vatrogasnu mladež, osigurati prostor za smještaj i opremu DVD-ova • Potrebna su sredstva za izgradnju/obnovu i opremanje društvenih domova • Udruge nisu dovoljno povezane kako bi mogle kroz različite zajedničke projekte ostvariti i financiranje svojih aktivnosti • Konstantna potreba za uvođenjem novih kulturnih programa i manifestacija • Kulturna i prirodna baština nije u potpunosti očuvana niti je valorizirana kako bi se mogla koristiti u turističke svrhe • Nije uspostavljen sustav upravljanja kulturnim dobrima u vlasništvu Grada
---	--

vatrogasnih društava <ul style="list-style-type: none"> • Grad Lipik je član LAG-a Zeleni trokut 	
PRILIKE	PRIJETNJE
<ul style="list-style-type: none"> • Članstvo Republike Hrvatske u Europskoj uniji omogućava korištenje sredstava iz EU fondova • Suradnja i umrežavanje sustava obrazovanja i civilnog sektora u provođenju projekata/programa • Razvoj međunarodne suradnje između gradskih/općinskih uprava, raznih ustanova, udruga i pojedinaca • Razvoj međunarodne suradnje između škola kroz Erasmus+ projekte (internacionalizacija škola) 	<ul style="list-style-type: none"> • Demografske promjene: starenje stanovništva, iseljavanje • Smanjena društvena aktivnost kao posljedica pandemije COVID-19 • Na državnoj razini je prisutna politička nestabilnost i nedovoljno funkcionalna tijela nadležna za provođenje mjera/programa poticanja i razvoja • Kašnjenje u objavi natječaja s nacionalne razine za financiranje provedbe projekata • Zakonska regulativa za provedbu i realizaciju određenih projekata je složena, izmjene zakona su česte, a zakonski propisi međusobno neusklađeni • Neriješeni imovinsko-pravni poslovi te samo sporost u njihovom rješavanju • Klimatske promjene koje nepovoljno utječu na život i zdravlje ljudi

3.4. Zelena tranzicija

U segmentu zelene tranzicije promatrat će se pitanja koja se odnose na zaštitu okoliša, energetske učinkovitost, obnovljive izvore energije, zaštitu prirode i bioraznolikosti, kao i na kružno gospodarstvo. U okviru ovog segmenta analize stanja na području Grada prikazano je opće stanje okoliša te stanje vezano uz ekološku mrežu, gospodarenje otpadom, energetske učinkovitost i obnovljive izvore energije.

3.4.1. Opće informacije o okolišu

Grad Lipik karakterizira čist zrak, nezagađeno tlo pogodno za poljoprivredu, niska razina buke, nepostojanje ilegalnih odlagališta, ali i postojanje zelenih otoka. Na cijelom području Grada postoji raznolika flora i fauna.

Na području Grada nema značajnih gospodarskih ni privatnih subjekata zagađivača okoliša, no postoji potreba za nadzorom djelovanja i konstantnom modernizacijom poslovanja u skladu sa suvremenim ekološkim standardima i dostupnom tehnologijom.

3.4.2. Ekološka mreža

Ekološka mreža Natura 2000 je koherentna europska ekološka mreža sastavljena od područja u kojima se nalaze prirodni stanišni tipovi i staništa divljih vrsta od interesa za Europsku uniju.

Na području Grada Lipika, a sukladno Zakonu o zaštiti prirode (NN 80/2013, 15/18, 14/19 i 127/19) i Uredbi o ekološkoj mreži i nadležnostima javnih ustanova za upravljanje područjima ekološke mjere (NN 80/2019), u okviru Ekološke mreže Natura 2000 nalaze se:

Zaštićena područja Ekološke mreže Natura 2000 na području Grada Lipika Područja ekološke mreže značajna za vrste i stanišne tipove (POVS) su:

- HR2000438 - Ribnjaci Poljana,
- HR2001403 - Bijela
- HR2001355 – Psunj
- HR2001216 – Ilova.

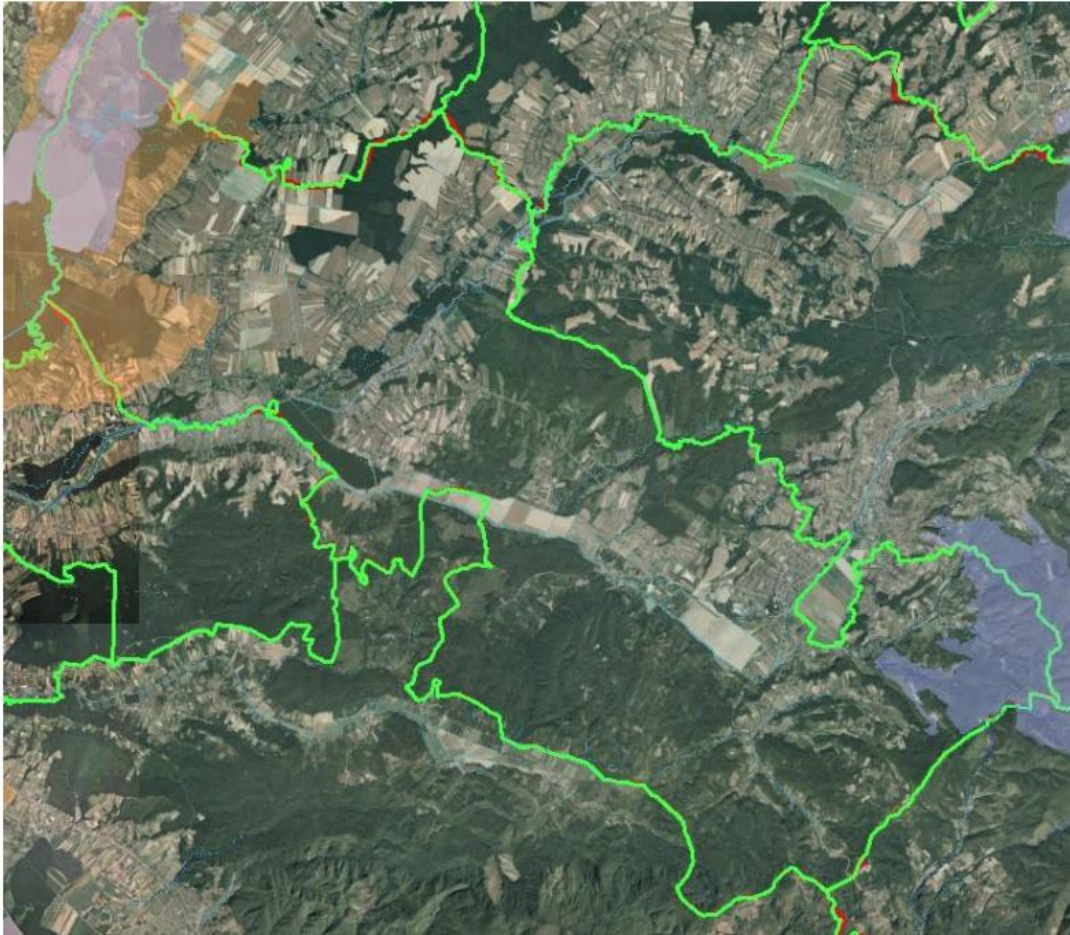
Područje očuvanja značajno za ptice (POP) su:

- HR1000010 – Poilovlje s ribnjacima.

Ovih 5 područja zauzima ukupnu površinu od 2.357,12 ha, od čega područja ekološke mreže značajna za vrste i stanišne tipove 1.928,67 ha te 2.357,12 ha područje značajno za ptice.

Kako bi se dodatno zaštitile prirodne vrijednosti kao i stanovništvo Grada Lipika, 2009. godine izrađena je Strateška karta buke na području Grada Lipika, a koja je i danas na snazi. Cjeloviti projekt je usmjeren ka snižavanju i kontroli zagađenja bukom od cestovnog prometa, pružnog prometa i industrijskih pogona postrojenja na području Grada Lipika.

Slika 4. Karta prikazanih područja pod zaštitom ekološke mreže Natura 2000 na području Grada Lipika

Izvor: ARKOD preglednik zemljišnih knjiga, preuzeto 18. lipnja 2021. godine

3.4.3. Gospodarenje otpadom

Grad Lipik pruža javne usluge prikupljanja otpada, i to miješanog, biorazgradivog i reciklabilnog komunalnog otpada preko isporučitelja usluge tvrtke Komunalac d.o.o. sa sjedištem u Pakracu. Tvrtka je registrirana za prikupljanje miješanog komunalnog otpada, biorazgradivog komunalnog otpada i odvojeno prikupljanje otpadnog papira, metala, stakla, plastike, tekstila te krupnog (glomaznog) komunalnog otpada, a u suvlasništvu je Gradova Lipika i Pakraca.

Kriterij za obračun pružanja javne usluge sakupljanja miješanog komunalnog i biorazgradivog komunalnog otpada je volumen ugovorenog spremnika za miješani komunalni otpad te broj pražnjenja spremnika za miješani komunalni otpad.

Miješani komunalni otpad (MKO) sakuplja se jednom tjedno na cijelom području Lipika i direktno se prevozi i zbrinjava na odlagalištu. Otpad koji je nastao iz kućanstava prikuplja Komunalac d.o.o. iz Pakraca svaki radni dan sa dva specijalna vozila. Otpad se zatim odvozi na odlagalište Crkvište u Pakracu. Spremnici za kućanstva su zapremine 120 l postavljeni ispred stambenih zgrada, a veći poslovni prostori koriste spremnike zapremine 120 l, 1100 l i 5000 l. Sakupljanje iz kontejnera od 5000 l i više obavlja se po pozivu. Na području Grada Lipika postavljeno je 2000 komada zapremine 120 l, a za papir i karton postavljeno je 2000 spremnika zapremine 60 l.

Biorazgradivi otpad čini otpad iz vrta (granje, lišće, trava i dr.), ostaci iz kuhinje (ostaci povrća, voća, talog od kave, čaja i dr.), pamučna tkanina (bez sintetike), glomazni drveni namještaj, mulj s pročištača, a dijeli se na usitnjeni materijal koji ide u kompostnu hrpu i otpad za usitnjavanje (granje, glomazni drveni otpad). Gradu Lipiku je za kućno kompostiranje otpada dodijeljeno 500 kompostera sa volumenom od 350 litara za zbrinjavanje biootpada koji će se podijeliti zainteresiranim korisnicima usluge koji posjeduju vrt i okućnicu. Prikuplja ga Komunalac d.o.o. kontejnerima od 5000 litara sa specijalnim vozilom.

Otpad prikupljen s mjesnih groblja iz spremnika zapremine 5000 l odlaže se na odlagalištu uz odvajanje biorazgradivih komponenata i ostalog otpada poput lampiona, umjetnog cvijeća, vijenaca i sl. Komunalac d.o.o. od 2016. godine ne održava groblja na području Grada Lipika, no na zahtjev tvrtke LIPKOM d.o.o. koja je preuzela održavanje groblja Lipika, odvozi i zbrinjava otpad s tih groblja.

Održavanje zelenih površina na području grada Lipika obavlja tvrtka LIPKOM d.o.o. kojoj je dodijeljena ta komunalna djelatnost.

Reciklabilni otpad prikuplja se putem posuda za odvojeno prikupljanje otpada po kućnim brojevima te zelenim otocima. Na kućnom pragu postavljene su dvije kante, jedna za MKO i jedna za papir i karton. Jednom mjesečno, prema rasporedu koji je dostavljen korisnicima, prikupi se 150 t papira i kartona iz kućanstava putem kanti od 60 litara (plave boje), a iz višestambenih zgrada prikuplja se putem kontejnera od 660 i 360 litara. Plastična ambalaža sakuplja se u spremnicima od 120 l (1915 kom) za kućanstva, 360 l (5 kom) i 1100 l (20 kom) za višestambene zgrade. Usluge obavlja Komunalac d.o.o. Sustav povratne naknade je uspostavljen u reciklažnim dvorištima Lipika i Pakraca.

Zeleni otoci se sastoje od tri kontejnera za papir i karton, plastičnu ambalažu i staklo. Postavljeno je 15 setova kontejnera, a postavljen je i jedan kontejner za tekstil. Zapremine kontejnera za papir i karton, plastiku i staklo iznose 1100 l. Staklenu ambalažu putem kontejnera 1100 litara sakuplja Unija Nova Zagreb d.o.o.. Papir i karton sakuplja Komunalac d.o.o. putem kontejnera 1100 lit (plavi) i predaje na daljnju obradu ovlaštenom sakupljaču Hamburg Recycling. Plastičnu ambalažu sakuplja Komunalac d.o.o. putem kontejnera 1100 litara (žuti), i predaje na daljnju obradu trenutno najpovoljnijem ovlaštenom sakupljaču. Tekstil, odjeću, obuću (smeđi) sakuplja Komunalac d.o.o. putem spremnika u naselju Gaj. Glomazni otpad na području Grada Lipika odvozi „Komunalac“ d.o.o. po pozivu korisnika. Otpad s pjeskolova i ostatci na sitima i grabljama prikupljaju se u kontejnerima od 1100 i 5000 litara te se prema potrebi odvoze specijalnim vozilima sa uređajima za pročišćavanje otpadnih voda koji se nalaze u naselju Dobrovac i naselju Gaj.

Grad Lipik je u Poduzetničkoj zoni II realizirao izgradnju reciklažnog dvorišta (RD) koje je u funkciji od 1. svibnja 2016. godine. Namjena reciklažnog dvorišta je odvajanje papira i kartona, plastike, drva, metala, stakla, višeslojne ambalaže, plastične ambalaže, baterija i akumulatora, elektroničkog otpada, otpadnih guma i tekstila, a za što postoje određene površine unutar tijela odlagališta za naselja: Lipik, Filipovac, Šeovica, Japaga, Donji Čaglič, Gornji Čaglič, Dobrovac, Kukunjevac, Kovačevac, Livađani, Korita, Jagma, Subocka, Brezine, Bujavica, Brekinska, Strižičevac, Gaj, Antunovac, Poljana, Marino Selo, Ribnjaci. Ulazno/izlazna zona smještena je na sjeveroistoku parcele i sa svih strana omogućen je pristup vatrogasnim vozilima. U reciklažnom dvorištu obavlja se prihvati i skladištenje otpada koji zatim izlazi iz skladišta, utovara se na transportno sredstvo te otprema na daljnju obradu izvan lokacije. LIPKOM d.o.o. ima sklopljenih osam ugovora o preuzimanju ili otkupu otpada (stiropor, baterije i akumulatori, neopasni tehnološki otpad, ambalaža od papira, električna i elektronička oprema, tekstil, korisni neopasni otpad, metal). Ostale količine otpada su vrlo male, a kada dosegnu određenu količinu za odvoz, LIPKOM d.o.o. ih zbrinjava kod ovlaštenog sakupljača.

Slika 5. Reciklažno dvorište u Poduzetničkoj zoni II u Lipiku

Izvor: www.lipkom-lipik.hr, preuzeto 2. lipnja 2021. godine

Od 2018. godine u sklopu Reciklažnog dvorišta može se redati šest vrsta otpada bez ikakvog ograničenja: papirnata i kartonska ambalaža, folija/najlon u slučaju da nije onečišćen, otpadne gume, elektro otpad (televizori, računala, kućanski aparati itd.), plastika (iz kućanstva) i metali. Iste otpade u Reciklažno dvorište mogu donijeti svi građani s područja Požeško-slavonske županije. Za ostale vrste otpada za građane s područja Grada Lipika vrijedi pravilo da se u Reciklažnom dvorištu mjesečno može odložiti najviše 5 kg opasnog i 30 kg ostalog otpada.

Prihvat otpada – zaprimanje otpada kojeg dostavljaju građani osobno. Preuzimanje se odvija uz upravljački kontejner (portu) reciklažnog dvorišta. Nakon što se otpad pregleda, razvrsta se i važe. Izvagani se otpad, odvojen po vrsti, svojstvu i agregatnom stanju odlaže u označene kontejnere (spremnike), spremnike u mobilnom ekološkom spremniku, spremište za obojene metale i u betonske boksove pod nadstrešnicom. Skladištenje otpada obavlja se u posebnim spremnicima/kontejnerima i/ili prostorima odvojeno po svojstvu, vrsti i agregatnom stanju. Otprema otpada na obradu/oporabu izvan lokacije – prema zapunjenosti kontejnera radi se plan odvoza, a sukladno propisima iz područja gospodarenja otpadom i vrsti otpada. Otpad se može zadržavati na lokaciji najduže godinu dana. Tijekom 2019. godine u Reciklažnom dvorištu u Lipiku je sakupljeno je 47 t otpada.

Deponiranje komunalnog otpada s područja Grada Lipika obavlja se na lokaciji „Crkvište“ na Krndiji. Ukupna površina odlagališta iznosi oko 3,5 ha, od čega je 1,8 ha površine prekriveno komunalnim i neopasnim proizvodnim otpadom. Otpad se na odlagalište prihvaća bez osnovne karakterizacije otpada i vaganja. Nadalje se otpad odlaže bez prethodnog sortiranja i izdvajanja. Ravnanje i sabijanje otpada na odlagalištu provodi se povremeno buldožerom. Zapadni dio odlagališta je djelomično prekriven zemljom, a ostali dio odlagališta se ne pokriva zemljom. Divljih odlagališta na području Grada Lipika nema, a ako se pojave odmah se po dojavu saniraju. Godišnja količina otpada koja se odlaže na odlagalište se kreće godišnje prosječno oko 2.214,13 tona.

Detaljniji prikaz prikupljenih količina i vrsta otpada na području Crkvište-Lipik-Pakrac vidljiv je u sljedećoj tablici.

Tablica 29. Količine komunalnog otpada prikupljene na području Crkvište-Lipik-Pakrac i predane na daljnje zbrinjavanje u periodu od 2015. do 2019. godine

RB	Vrsta otpada	Količina otpada - tona				
		2015.	2016.	2017.	2018.	2019.
1.	Komunalni otpad	2120,70	1894,60	2067,59	1888,67	1881,55
2.	Biorazgradivi otpad	53,35	38,00	31,14	21,69	22,55
3.	Glomazni otpad	25,13	27,94	791,90	11,29	15,95
4.	Ostatci na sitima i grabljama (pročistač Dobrovac i Gaj)	17,70	14,00	13,00	9,50	10,00
5.	Otpad s pjeskolova (pročistač Dobrovac i Gaj)	8,00	9,00	6,00	5,00	11,79
6.	Ostali otpad koji nije biorazgradiv	12,50	8,35	13,41	18,11	23,13
UKUPNO		2.237,38	1.991,89	2.923,04	1.954,26	1964,97
UKUPNO GRAD LIPIK		1.081,2	825,65	827,04	819,07	925,62

Izvor: Izvješće Grada Lipika o provedbi Plana gospodarenja otpadom za 2015., 2016., 2017., 2018., 2019. godinu, preuzeto 11. lipnja 2021. godine

Vidljivo je da je ukupna količina proizvedenog otpada do 2019. godine u odnosu na ukupno proizvedenu količinu komunalnog otpada u 2015. godini smanjena za 12,18%, od čega ukupna količina komunalnog otpada za 11,28%.

Stanje u gospodarenju otpadom na području Grada Lipika djelomično je usklađeno s Planom gospodarenja otpadom u Republici Hrvatskoj. Kako bi se stanje potpuno uskladilo s Planom, Zakonom o održivom gospodarenju otpadom, Planom o gospodarenju otpadom Požeško-slavonske županije i pratećim pravilnicima i uredbama, Planom gospodarenja otpadom definirano je nekoliko mjera za

gospodarenje otpadom koje treba nastaviti provoditi i u sljedećem razdoblju. Treba voditi računa o unaprjeđenju sustava gospodarenja komunalnim otpadom i posebnim kategorijama otpada, sanaciji lokacije koje bi mogle biti onečišćene otpadom te kontinuirano provoditi izobrazbu stanovništva i informativne aktivnosti.

3.4.4. Energetska učinkovitost i obnovljivi izvori energije

Na ovom području postoje znatni resursi za korištenje obnovljivih izvora energije. Može se istaknuti iskorištavanje geotermalne energije. U području naselja Kukunjevac, Jagma i Dobrovac nalazi se crpilište mineralne i termalne vode "Kukunjevac". Zdenci su cjevovodima spojeni na centralnu crpnu stanicu (CCS) iz koje se magistralnim cjevovodom voda vodi do tvornice "Studenac" u Lipiku koja je koristi za proizvodnju proizvoda na bazi vode (mineralne i izvorske vode, kao i bezalkoholnih napitaka). Crpilište mineralne i termalne vode nalazi se i u sklopu turističko - lječilišne zone u centru grada Lipika, a voda se koristi za potrebe zdravstveno lječilišnog kompleksa "Toplice Lipik - Specijalne bolnice za medicinsku rehabilitaciju" te, također, za potrebe tvornice "Studenac". PPUG-om Lipika ("SG" Grada Lipika br. 1/10 i 15/15) planiran je istražni prostor geotermalne vode "Kozarice", a moguće je vršiti i druge istražne radove te, ukoliko se pokaže opravdanim, i planirati nove zdence i crpilišta za eksploataciju mineralne i termalne vode.

Korištenje sunčeve energije je također potencijal, no zahtijeva velika početna ulaganja. Srednja godišnja ozračenost iznosi oko 1,25 MWh/m². Postoji potencijal za korištenja drvne biomase za energetske potrebe iz gospodarenja šumama zbog bogatstva šumskog fonda. Poljoprivredna biomasa koja se može koristiti za proizvodnju energije je raznolika, a može se koristiti iz ratarstva - energetske kulture (jednogodišnje i višegodišnje); ostaci nakon žetve ili povrtlarstva, stočarstva - stajski gnoj, višegodišnji nasada - energetske nasadi, granjevina i drvnih ostataka (voćnjaci, vinogradi).

Grad Lipik se razvojno odredio za poticanje energetske učinkovitosti stambenih zgrada i obiteljskih kuća i energetske učinkovite grade javnog sektora, napravio je idejne projekte za korištenje obnovljivih izvora energije u zgradama u vlasništvu Grada Lipika i izgradnju sunčane elektrane SE Lipik snage 5 MW.

Potiče se energetska učinkovitosti stambenih zgrada i obiteljskih kuća i energetske učinkovite zgrade javnog sektora. Napravljeni su idejni projekti za korištenje obnovljivih izvora energije u zgradama u vlasništvu Grada Lipika i izgradnju sunčane elektrane SE Lipik snage 5 MW.

Ulaganja u energetske učinkovitost u privatnim i javnim zgradama realizirana su uz pomoć Fonda za energetske učinkovitost. Primjeri takvih projekata su projekt izrade sunčane elektrane i uvođenja solarnog sustava za zagrijavanje potrošne tople vode i dogrijavanje sustava grijanja Dječjeg vrtića „Kockica“ koji se sastoji od električne centrale s foto-čelijama te sustava za zagrijavanje tople vode i dogrijavanja sustava grijanja na krovu objekta. Također, realiziran je i projekt Energetske obnove zgrade Društvenog doma u Marinom Selu na adresi Marino Selo 55. A zbog postizanja energetske uštede, tj. smanjenja potrošnje energije u objektu društvenog doma u Marinom selu, kroz radove na pročelju, zamjenu stolarije, radove na pojačanju toplinske izolacije stropa ispod negrijanog tavana, zamjenu postojećeg sustava grijanja te ugradnju energetske učinkovite LED rasvjete. Cilj građevinskog zahvata na građevini sa postavljanjem toplinskih brana na navedene građevinske konstrukcije bio je smanjenje transmisijskih i ventilacijskih gubitaka kroz ovojnicu zgrade na dopuštene vrijednosti

prema važećem Tehničkom propisu, te smanjenje godišnje potrebne energije za grijanje i hlađenje. Energetska obnova napravljena je i na društvenim domovima u Brezinama, Poljanama, Filipovcu i Antunovcu.

U veljači 2021. godine izrađen je Elaborat zaštite okoliša u postupku ocjene o potrebi procjene utjecaja zahvata na okoliš izgradnje SE Lipik snage 5 MW u gradu Lipiku. Izgradnja sunčane elektrane planirana je u gospodarskoj zoni Lipik III na slobodnom prostoru – vlastitom zemljištu. Sunčana elektrana s obzirom na mjesto gradnje bit će neintegrirana sunčana elektrana. Proizvodna postrojenja Sunčane elektrane Lipik će svu proizvedenu električnu energiju primarno isporučivati u distribucijsku elektroenergetsku mrežu HEP ODS d.o.o., Elektre Križ. Sunčana elektrana gradi se na građevinskom zemljištu u gospodarskoj zoni Lipik III, na zemljištu u vlasništvu investitora. Elektrana će se izgraditi na katastarskim česticama br. 892/1, 887/2, 889/3, 896/2, 886/2, 893/1, k.o. Lipik. Površina koju će zauzeti sunčana elektrana je cca 62 498 m², dok je ukupna površina zemljišta cca 89 980 m². Radi se o neintegriranoj sunčanoj elektrani, odnosno fotonaponski moduli montiraju se na nosivu aluminijsku konstrukciju na tlu. Preko predmetnih čestica prelazi 10 i 35 kV zračni dalekovodi u vlasništvu HEP ODS-a. Oko stupova 35kV dalekovoda će se ostaviti slobodan prostor u radijusu od 6,5m od centra stupa za slobodan pristup stupu te će se svakom stupnom mjestu osigurati pristup za kamion s dizalicom (put širine 4m + prostor za stabilizatore). Na k.č.br. 895/10 odnosno uz jugozapadnu površinu zahvata se nalaze betonski silosi koji će raditi zasjenjivanje fotonaponskih modula, te se zbog toga jedan dio površine neće moći koristiti. Prema urbanističkom planu uređenja gospodarske zone „Lipik III“ (UPU 4), sjeverozapadni dio k.č.br. 892/1 je rezerviran za prolazak plinovoda i smještaj mjerno redukcijske stanice. Pristup elektrani omogućen je preko asfaltirane prometnice smještene uz jugozapadni dio elektrane. Nalaz o utjecaju na okoliš govori da Izravnog negativnog utjecaja na dijelove građevinskog područja na području lokacije zahvata te postojeću i planiranu namjenu prostora u okruženju lokacije zahvata neće biti.

Slijedom nalaza Grad Lipik će planirati izvedbu projekta i osigurati financiranje.

Grad Lipik nastoji projektima energetske učinkovitosti na svom području postići ciljeve smanjenja potrošnje energije na nacionalnoj razini i dati svoj doprinos zaštiti prirode i smanjenju štetnih emisija u okoliš, odnosno smanjenju klimatskih promjena.

Poticanjem ulaganja u projekte kojima se povećava energetska učinkovitost objekata doprinjet će se ostvarivanju klimatsko-energetskih ciljeva, dok će se poticanjem aktivnog građanstva nastojati smanjiti socijalna isključenost stanovništva. EU će pružiti financijsku potporu i tehničku pomoć onima na koje će prelazak na zeleno gospodarstvo najviše utjecati kroz alokaciju od najmanje 100 milijardi eura što predstavlja veliku priliku za Grad Lipik za razvoj zelenijeg gospodarstva.

Grad Lipik je energetska osviješten grad koji provodi sve veći broj projekata kojima doprinosi ostvarivanju klimatsko-energetskih ciljeva. S obzirom na raspoložive izvore OIE, iste je resurse potrebno dodatno valorizirati i planirati daljnje projekte. Grad bi kućanstva i poduzetnike trebao dodatno motivirati na prijave projekata što bi rezultiralo smanjenjem potrošnje energije, poboljšanjem preduvjeta za podizanje kvalitete života, korištenjem obnovljivih i ekološki prihvatljivih izvora energije. Grad treba nastaviti s realizacijom planiranih projekata u javnom zgradarstvu i rasvjeti. U razvojnom planu Grada je izgradnja sunčane elektrane koja neće imati štetan utjecaj na

okoliš, ukoliko se tijekom izvođenja i radova zahvata bude postupalo sukladno zakonima i propisima kako tijekom građenja i korištenjem zahvata.

3.4.5. SWOT analiza – zelena tranzicija

SWOT je akronim za Strengths (hrv. Snage), Weaknesses (hrv. Slabosti), Opportunities (hrv. Prilike) i Threats (hrv. Prijetnje). SWOT predstavlja tehniku i alat za analizu trenutačne situacije, odnosno unutarnje (snage i slabosti) i vanjske (prilike i prijetnje) okoline Grada. SWOT analiza – zelena tranzicija se koristila u svrhu definiranja unutarnjih i vanjskih čimbenika koji su poslužili u određivanju strategije razvoja razumijevanjem postojećeg stanja i mogućnosti i objektivnijim određivanjem strateških ciljeva, prioriteta i mjera razvoja.

ZELENA TRANZICIJA	
SNAGE	SLABOSTI
<ul style="list-style-type: none"> Definirane su mjere za zaštitu vode, zraka, mora te za zaštitu od buke i požara, kao i program praćenja stanja okoliša Na području Grada Lipika nalazi se 5 zaštićenih područja Ekološke mreže Natura 2000 (POVS i POP): Ribnjaci Poljana, Bijela Psunj, Ilova te Poilovlje s ribnjacima. Grad Lipik donosi godišnje planove gospodarenja otpadom Organizirani sustav prikupljanja i odvoza otpada, komunalne i druge djelatnosti na području Grada obavlja Komunalac d.o.o. Pakrac U Gradu postoje zeleni otoci s 3 kontejnera za papir i karton, plastičnu ambalažu i staklo, postavljeno 15 setova kontejnera U Gradu postoji reciklažno dvorište koje je izgrađeno u poduzetničkoj zoni kojim upravlja poduzeće LIPKOM d.o.o. Grad Lipik radi na pripremi i provedbi projekata energetske učinkovitosti Postoje potencijali OIE-e – primarno geotermalna voda, sunčana energija Realizirani projekti povećanja energetska učinkovitost vrtića i doma Pripremljen idejni projekt i elaborat o utjecaju na zaštitu okoliša za izgradnju sunčane elektrane SE Lipik snage 5 MW 	<ul style="list-style-type: none"> Potreba nadzora djelovanja i konstantne modernizacije poslovanja u skladu sa suvremenim ekološkim standardima i dostupnom tehnologijom Potrebna je energetska obnova zgrada u vlasništvu grada, kao i privatnih i poduzetničkih objekata Neuređeni zeleni otoci za višestambene zgrade, neprikladne lokacije i izloženost vremenskim uvjetima Potrebno je smanjiti količinu deponiranog otpada na odlagalište Niska energetska učinkovitost stambenih zgrada i kućanstava i visoka razina korištenja neekoloških energenata Potrebna je zamjena postojećih rasvjetnih tijela u objektima u vlasništvu Grada sa suvremenim, ekološkim, štednim lampama, uvesti sustav daljinskog automatskog reguliranja javne rasvjete Građani nisu dovoljno educirani o aspektima zaštite okoliša, energetske učinkovitosti i sličnim pitanjima Građani nisu dovoljno motivirani za razvrstavanje otpada i kompostiranje biootpada u vlastitom domaćinstvu.

PRILIKE	PRIJETNJE
<ul style="list-style-type: none"> • Trend i mogućnost financiranja razvoja zelene infrastrukture • Ulaganje u izgradnju kapaciteta solarne energije, sunčana elektrana kapaciteta 5 MW • Grad je član LAG-a Zeleni trokut koji mogu pomoći u financiranju projekata zaštite okoliša te korištenju sredstava iz fondova EU • Pitanje zaštite okoliša i prirodnih resursa regulirano je na EU razini što služi kao vodilja za regulativu i projekte na lokalnoj razini • Razvoj pametnih tehnologija i mogućnost aplikacije u upravljanju gradskom imovinom • Nova tehnologija za konkurentniju i učinkovitiju proizvodnju, produkciju ili izvedbu u komunalnom gospodarstvu • Poticanje kružnog gospodarstva kroz dodatna ulaganja u kapacitete i opremu koji će reciklirati i pripremati sirovine za ponovnu upotrebu 	<ul style="list-style-type: none"> • Rastom gospodarskih aktivnosti i broja stanovnika, povećavao bi se problem građevinskog i ostalog otpada koji zagađuje okoliš • Kašnjenje u objavi natječaja s nacionalne razine za financiranje provedbe projekata • Čitavom svijetu prijete klimatske promjene – rast ekstremnih razina mora i poplava obale • Prirodne nepogode (potres, tuča, suša, požar, poplava i ostalo.) koje uništavaju infrastrukturu i gospodarstvo • Globalna pandemija COVID-19 (koronavirusa) koja je usporila sve aktivnosti te donijela mnoge zabrane

3.5. Javna infrastruktura i digitalna transformacija

U segmentu javne infrastrukture i digitalne transformacije na područja Grada analizirana je prometna infrastruktura, sustav vodoopskrbe i odvodnje, javna groblja te energetska, informacijska i komunikacijska infrastruktura.

3.5.1. Prometna infrastruktura

Prostorom grada Lipika prolaze dvije trase državnih cesta. Državna cesta D5 (GP Terezino polje - (gr. R.M.) – Virovitica – Daruvar – Okučani – GP Stara Gradiška (gr. R. BiH) u dužini 16,4 km te državna cesta D47 (Lipik – Novska – Hrvatska Dubica – Hrvatska Kostajnica– Dvor) u dužini 14,59 km. Planirana je izgradnja predmetne dionice brze ceste Daruvar – Lipik nalazi se u koridoru postojeće državne ceste D5, koji je ujedno Europski koridor E661 (Balaton (Republika Mađarska)– Virovitica – Daruvar – Pakrac – Lipik – Okučani – Stara Gradiška – Banja Luka (BiH) – Livno– Split (Republika Hrvatska) planirana je izgradnja brze ceste, tj. transversalni prometni pravac koji bi na promatranom prostoru osigurao kvalitetnu poprečnu vezu između sjeverne i južne granice središnjeg dijela

kontinentalne Hrvatske, tj. podravskog i posavskog prometnog koridora što je izuzetno važno za daljnji gospodarski razvoj grada.

Brza cesta će značajno podići razinu prometne usluge, veću sigurnost prometa i bolju povezanost sa širom prometnom mrežom. Preuzimanje tranzitnog prometa od smjera Virovitica – Okučani i obratno, u cijelosti će se rasteretiti državna cesta D5, posebice kroz Grad Daruvar, Grad Pakrac i Grad Lipik, i tako poboljšati životni i radni uvjeti stanovništva ne samo u navedenim gradovima već i u naseljima koja su se razvila uz državnu cestu D5. Lokalne ceste i putovi koje presijeca i državna cesta D5 i trasa planirane brze ceste su brojni, a isti se koriste za povezivanje sela i zaselaka ili odlazak poljoprivrednika na svoja imanja. Planirani zahvat dionice brze ceste Daruvar – Lipik u duljini cca 33 km proteže se područjem koje obiluje poljoprivrednim površinama i livadama koje se izmjenjuju naseljenim područjem položenim uzduž cestovnih komunikacija. Reljef je svojim oblicima utjecao na agrarno korištenje, a jednako tako i na razvoj i prostorni raspored naselja. Trasa brze ceste (predmetna dionica) prolazi brežuljkastim područjem, ima najmanju nadmorsku visinu od 138,30 m u dolini rijeke Bijele, a najvišu od 243,60 m na Pakračkoj gori. Trasu karakterizira relativna izlomljenost što je uvjetovano konfiguracijom terena. Prema Idejnom rješenju niveleta brze ceste prati postojeći teren u niskom nasipu na dijelovima prirodnih dolina, a na ostalim dijelovima nalazi se u usjeku ili zasjeku. Idejnim rješenjem predviđena je izgradnja brze ceste sa dva odvojena kolnika s mogućnošću fazne izgradnje, najprije jedan kolnik (zapadni kolnik) s modificiranim čvorištima. Nadalje, trasu brze ceste na dionici od Daruvara do Lipika u duljini od cca 33 km, tj. od raskrižja sa državnom cestom D5 u Donjem Čagliću moguće je realizirati i u etapama, ovisno od financijskih mogućnosti, uz uvjet da svaka etapa mora biti prometno – funkcionalna cjelina. Radovi bi trebali početi krajem 2021. godine, a trebali bi početi i radovi na obilaznici Pakraca i Lipika (BC D5), što bi bila najveća pojedinačna investicija na ovom području nakon rata vrijedna oko 200 milijuna kuna. Prema planovima Hrvatskih cesta planirano je više od 13 milijuna kuna za rekonstrukciju dijela državne ceste DC47 u dužini od 2,7 kilometara na relaciji Lipik-Dobrovac, na području gdje bi se buduća obilaznica trebala sjeći i spajati petljom s postojećom cestovnom infrastrukturom za što je predviđen rok od 9 mjeseci s početkom radova u trećem tromjesečju 2021. godine. Završetak ove dionice istovremeno bi trebao značiti njeno stavljanje u funkciju kojom bi se promet sa sadašnje ceste D5 koja prolazi kroz središta Pakraca i Lipika preselio na novu obilaznicu.

Prema kategorizaciji javnih prometnica područjem Grada prolazi cesta državnog značaja u dužini od 21,7 km, županijske ceste u dužini od 37,5 km ili 18,66 % u ukupnoj mreži županijskih cesta Požeško-slavonske županije te 39,1 km lokalnih cesta što čini 14,03 % ukupne mreže lokalnih cesta Požeško-slavonske županije.

Državne ceste na području Grada Lipika su:

- D5 G.P. Terezino Polje (gr. R. Mađarske) - Virovitica - V. Zdenci - Daruvar - Okučani G.P. St. Gradiška (gr. BiH)
- D47 Lipik (D5) - Novska - H. Dubica - H. Kostajnica - Dvor (D6)

Županijske ceste na području Grada Lipika su:

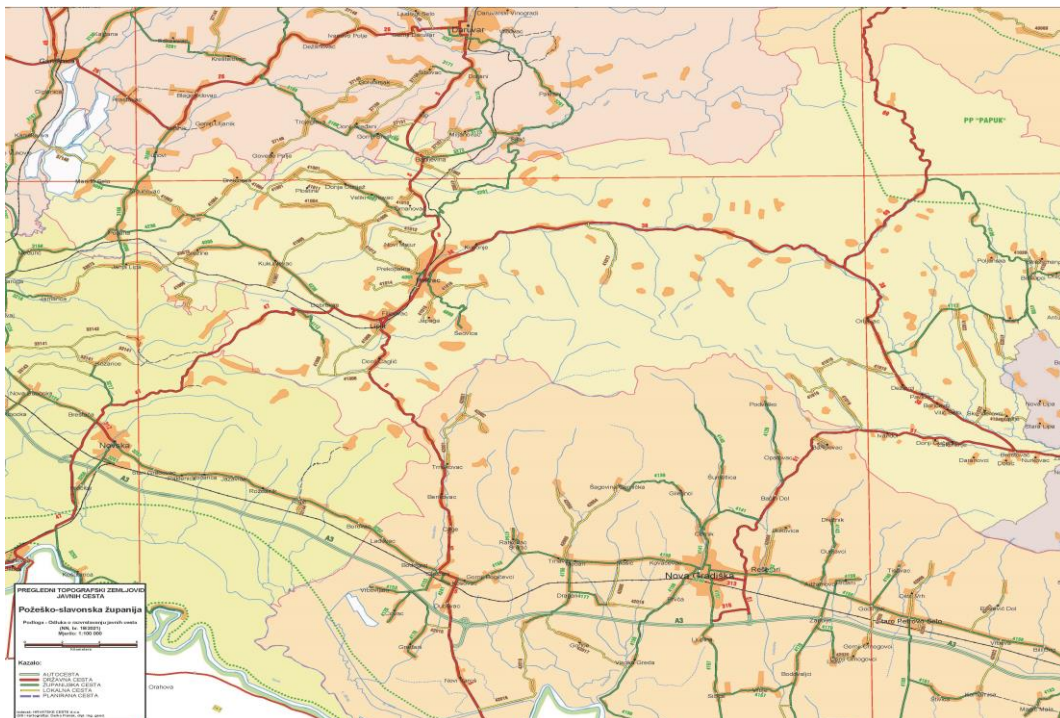
- Ž3168 Uljanik (D26) – Poljana – Međurić – B. Jaruga (Ž3124)
- Ž4094 Marino Selo – Ž3168
- Ž4095 Brezine – Ž4236
- Ž4096 Poljana (Ž4236) – Janja Lipa
- Ž4099 Pakrac (D38) – Šeovica

- Ž4112 D47 – Jagma – Subocka
- Ž4236 Poljana (Ž3168) – Gaj – Kukunjevac – Dobrovac – (D47)

Lokalne ceste na području Grada Lipika su:

- LC 33073 Jamarica (Ž3216) - Janja Lipa - Brezine (Ž4095)
- LC 3714 Kaniška Iva (Ž3167) - Ribnjaci - Marino Selo (Ž4094)
- LC 37149 L37150 - Golubinjak - Drlež - Trojeglava - Goveđe Polje - Brekinska (L41004)
- LC 41003 Antunovac (Ž3168) - Gaj (Ž4236)
- LC 41004 Gaj (Ž4236) - Toranj - L41005
- LC 41005 Gornja Obrijež (Ž4097) - Batinjani - Kukunjevac (Ž4236)
- LC 41006 L 33073 - Bujavica - Lovska - N. Grabovac - Kozarice (Ž3217)
- LC 41007 Kukunjevac (Ž4236) - želj. Kolodvor
- LC 41008 Subocka (Ž4112) - D5
- LC 41009 Lipik (D5) - L41008
- LC 41014 Klisa - D5
- LC 41015 Ž4099 - Japaga

Slika 6. Prikaz državnih, županijskih i brzih cesta u Gradu Lipiku

Izvor: www.zuc-pz.hr, preuzeto 2. lipnja 2021. godine

Željeznička infrastruktura na području grada Lipika zadovoljava gospodarske potrebe za željezničkim prijevozom roba i tereta, a nju čine:

- magistralne glavne željezničke pruge MG 2 i MG 2.1 (Zagreb-Banova Jaruga-Tovarnik kao dio paneuropskog koridora X, i Sisak-Banova Jaruga kao krak B paneuropskog koridora), koji danas predstavljaju glavne željezničke prometne pravce između središnjeg i istočnog dijela Hrvatske,

odnosno čine dio X. Paneuropskog koridora na potezu Savski Marof – Zagreb – Tovarnik – prolazi područjem Banove Jaruge

- pruga Banova Jaruga – Pčelić razvrstana u Ostale pruge II. reda i nosi oznaku II. – 206, vrsta razreda I. 100 – prolazi područjem grada Lipika te ga spaja sa Banovom Jarugom.

Duljina željezničkih pruga za lokalni promet na području Grada Lipika iznosi 21,134 km. Gustoća željezničkih pruga na području Grada Lipika iznosi 0,0997. Željeznička pruga na području Grada Lipika je jedno kolosiječna i neelektrificirana. Uglavnom se nalazi na niskom nasipu, a kolosijek se sastoji od tračnica položenih na drvene pragove u zastoru od tucanika. Na području Grada nalazi se željeznički kolodvor Lipik, u kojem se od željezničke pruge odvaja industrijski kolosijek za tvornicu Lipik Glas. Uporabno stanje željezničke pruge odgovara prosječnom stanju željezničkih pruga za lokalni promet u Republici Hrvatskoj. Ne postoje projekti u pripremi za rekonstrukciju postojećih ili gradnju novih željezničkih pruga koje prolaze kroz Grad Lipik. Predviđeno je samo redovito održavanje.

U blizini gradskog središta Lipika nalazi se asfaltirano poletno – sletna staza za male sportske i poljoprivredne zrakoplove sa smjerom pružanja sjeverozapad – jugoistok koja se u budućnosti planira prilagoditi za potrebe turističkog zrakoplovstva i poljoprivrede, a moguće ga je planirati kao zračno pristanište/luka referentnog koda 1C (2C/1A kod/klase/kateg.) Zračna luka Zagreb je od Lipika udaljena oko 120 km, a omogućuje usluge putničkih i cargo zrakoplova kao i manjih zrakoplova za poslovna putovanja.

Biciklistički promet se odvija uglavnom na cestama te mnoštvu posebno označenih neasfaltiranih biciklističkih staza.

Cestovni promet je najvažniji način prometovanja na području Grada Lipika. Cestovna infrastruktura Grada Lipika omogućuje dobru povezanost sa gradovima u okruženju i to prvenstveno preko državne ceste, ali i putem cesta županijskog značaja. Brza cesta će predstavljat najkraću vezu između koridora autoceste Zagreb – Lipovac (posavski koridor) i buduće brze ceste Varaždin – Virovitica – Osijek (podravski koridor) i omogućit će daljnji gospodarski i demografski razvoj područja. Željeznička infrastruktura na području grada Lipika zadovoljava gospodarske potrebe za željezničkim prijevozom roba, tereta i putnika. Biciklističke staze potrebno je održavati u svrhu poboljšanja turističke ponude Grada i rekreacije stanovništva.

3.5.2. Groblja

LIPKOM d.o.o. je poduzeće osnovano s ciljem obavljanja komunalnih djelatnosti na području Grada Lipika. Poduzeće je u stopostotnom vlasništvu Grada i zaduženo je, između ostalog, i za upravljanje grobljima. Pod održavanjem groblja podrazumijeva se košnja zelenih površina na grobljima i održavanja mrtvačnica, a u planu je i održavanja samih grobnih mjesta po želji korisnika.

Na području Grada Lipika nalaze se groblje u Brezinama, Bujavici, Bukovčanima, Dobrovcu, Filipovcu, Gornjem Čagliću, Jagmi, Koritima, Lipiku, Livađanima, Marinom Selu, Poljani, Skenderovcima, Strižičevcu, Subockoj i u Ševici.

Većina groblja ima problema kao što su loše pristupne ceste, nema dovoljno parkirališnih mjesta, groblja nisu ograđena (ulaze divlje životinje), problemi s oborinskim vodama, neadekvatne mrtvačnice koji se moraju obnoviti i opremiti te nepostojanje priključka vodovodne i kanalizacijske mreže na grobljima.

Rješavanjem ovih problema podići će se razina komunalnih usluga kao i kvaliteta življenja lokalnog stanovništva.

Unatoč stalnom održavanju većina mrtvačnica je već dotrajala i iziskuje obnovu i opremanje. Primjetan je loš pristup grobljima, neograđena groblja kao i nedostatak parkirališnih mjesta. Većina groblja nema ni izgrađen priključak vodovodne i kanalizacijske mreže. Svi ovi problemi se trebaju riješiti kako bi se podigla razina komunalnih usluga kao i zadovoljstvo građana radom Grada i komunalnog poduzeća.

3.5.3. Sustav vodoopskrbe i odvodnje

Grad Lipik opskrbljuje stanovništvo dovoljnim količinama kvalitetne pitke vode na temeljima održivog gospodarenja vodama i upravljanja sustavom vodoopskrbe.

Uz regionalni vodoopskrbni sustav postoji još niz malih, samostalnih lokalnih vodovoda s kaptažama izvorišta izdašnosti od 0,5 - 4,0 l/s (5,0). Osnovni problem većine je neadekvatna izgradnja zahvatnih građevina i zamućenje kod obilnijih padalina uz nedostatak dovoljne količine vode zbog klimatskih promjena, ali i povećanih zahtjeva potrošača u pripadajućim naseljima. Stoga je nužna ugradnja opreme za mjerenje zahvaćenih količina vode i opreme za dezinfekciju.

Zbog osiguranja dovoljne količine kvalitetne vode za stanovništvo i gospodarstvo potrebno je kroz program vodoopskrbe poboljšati stanja postojećih izvorišta, otvarati nova izvorišta, otkriti gubitke vode u vodoopskrbnom sustavu te sanirati nastale kvarove (npr. uključiti izgrađene zdence u vodoopskrbni sustav, uspostaviti novo crpilište u Lipiku, izgraditi akumulacije Šumetlica).

Sadašnja opskrbljenost vodom nije zadovoljavajuća, a pitka voda je jedan od osnovnih uvjeta opstanka i razvoja ljudskog društva, također i izgradnja kanalizacijskih sustava i uređaja za pročišćavanje zaostaje za izgradnjom vodoopskrbnih sustava što jasno uočava ozbiljnost problema zaštite voda od onečišćenja, a tako života i zdravlja ljudi te zaštita okoline.

Vodoopskrbni sustav Grada Lipika čini cjelinu s vodoopskrbnim sustavom Grada Pakraca, a baziran je na zahvatu vode na potoku Šumetlica uz koji je smješten i uređaj za kondicioniranje vode. Voda se cjevovodima transportira do vodospreme iznad Pakraca na koti 237 m n.m. te transportnim cjevovodom Ø 250 mm od Pakraca do vodoopskrbne mreže u naseljima Grada Lipika. Dokumentima prostornog uređenja Grada Pakraca planirana je izgradnja akumulacije Šumetlica kojom će biti osiguran kontinuirani dotok vode u vodoopskrbni sustav Pakrac - Lipik.

Crpilište "Dobrovac" opskrbljuje vodom naselja Dobrovac i Kukunjevac a od 2005. godine u korištenju je zdenac "Zmajevac" u Donjem Čagliću. Izgrađeno je i vodocrpilište "Gaj" na desnoj obali vodotoka Bijela, u blizini naselja Brezine i Gaj. Dužina distributivne vodoopskrbne mreže na području Grada Lipika iznosi 105 km, a na sustav javne vodoopskrbe priključeno je 2.600 priključaka. Javnom vodoopskrbnom mrežom pokriveno je oko 81% ili 5.000 stanovnika. Potrošnja pitke vode po

stanovniku iznosi 25.799 l/stan godišnje. Naselja bez vodoopskrbne mreže napajaju se iz vlastitih bunara, odnosno mjesnog vodovoda. U planu je proširivanje vodoopskrbne mreže u naseljima Antunovac, Poljana, Marino Selo, Ribnjaci, Brekinska, Japaga, Ševica i Klisa. Vodoopskrbnim sustavom Pakrac - Lipik gospodari tvrtka Vode Lipik d.o.o. Pakrac.

Rekonstrukcijom postojećih i izgradnjom novih vodovodnih cjevovoda postići će se podjela vodoopskrbnog sustava na pod zone u cilju bolje optimizacije sustava i smanjenja vodnih gubitaka sa sadašnjih cca 50 % na 35 %; osigurati će se pouzdana opskrba stanovništva sa zdravom pitkom vodom kroz cijelu godinu; dodatno će se priključiti 225 osoba na javni sustav vodoopskrbe u naselju Kusionje; izgradnja i rekonstrukcija 36.340 m cjevovoda (4.160 m izgradnja novog dovodnog cjevovoda Pakrac – Lipik, 7.045 m rekonstrukcija dovodnog cjevovoda Gaj – Dobrovac, 25.135 m rekonstrukcija vodoopskrbne mreže).

Sustav odvodnje otpadnih voda gradskih područja Lipik - Pakrac do danas je izgrađivan u naseljima Dobrovac, Filipovac, Donji Čaglić, Kusionje, Lipik, Pakrac i Prekopakra. Riječ je o mješovitom sustavu što znači da se oborinske vode odvođe zajedničkim cjevovodima s kućanskim i tehnološkim otpadnim vodama. Kolektor je okosnica sustava odvodnje, a trasa mu u pravilu prati rijeku Pakru i to s njene desne strane. Iznimno, na dionici od Opće županijske bolnice do Vatrogasnog doma u Pakracu (L=1.500 m), zbog izrazite skučenosti prostora, kolektor je položen unutar korita rijeke Pakre za srednje i velike vode. Budući da je sustav odvodnje mješoviti, prije priključenja na kolektor izgrađeni su kišni preljevi bez retencijskih bazena za rasterećenje viška oborinskih voda iznad kritičnog intenziteta.

Prosječna pokrivenost ovih naselja sustavom odvodnje je oko 70 % i kreće se u rasponu od minimalnih 4 % u Donjem Čagliću pa do maksimalnih 86 %, u Filipovcu. Ukupno je izgrađeno 81.779 metara kanala (kolektor i sekundarna mreža). Duljina glavnog kolektora iznosi 9.435 m.

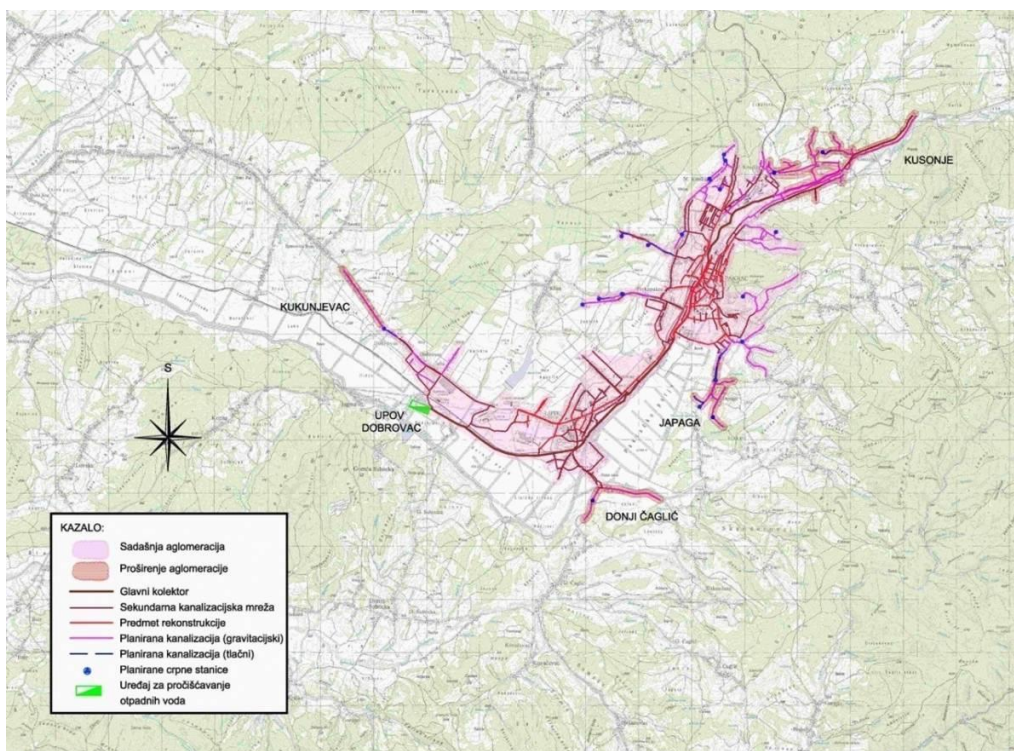
Treba reći da je približno 50.000 m kanala izgrađeno od betonskih cijevi dužine 1,0 m spoja na pero i utor bez brtvi što s današnje točke gledišta ukazuje na njihov nedostatak u pogledu vodonepropusnosti. Postoji znatno veći udio stranih voda u kanalizaciji od prihvatljive razine. Pod tim uvjetima i okolnostima ne može se postići tehnološki ispravno, ekološki prihvatljivo i ekonomski opravdano funkcioniranje sustava odvodnje, a posebice biološkog stupnja pročišćavanja otpadnih voda, te je nužan preduvjet smanjivanje količine stranih voda. Posebno se to odnosi na 45.515 m kanala koji su položeni u nižim predjelima naselja gdje su razine podzemnih voda više, a time je i njihov dotok u kanale značajniji.

Realiziran je projekt "Sanacija mehaničkog stupnja" koji obuhvaća montažu nove automatske grube rešetke kod rasteretne građevine, kompaktor izdvojenih tvari na finoj rešeci, a poslije pjeskolova-mastolova i montažu nove dodatne fine rešetke.

Uređaj za pročišćavanje otpadnih voda nalazi se u naselju Dobrovac. Tretirana otpadna voda ispušta se u otvoreni kanal pročišćene vode, koji se približno 800 m nizvodnije od ispusta ulijeva u rijeku Pakru. UPOV u Dobrovcu izgrađen je kao mehanički stupanj pročišćavanja. Aglomeracija Lipik - Pakrac nalazi se na Dunavskom slivu, gdje se za UPOV-e veće od 10.000 ES traži tercijarni stupanj pročišćavanja.

Cilj je priključenje novih 1.950 ES iz svih naselja na sustav odvodnje i pročišćavanja poslije realizacije investicije (2018. godina), od toga 1.090 ES stanovništva, 44 ES industrije, 16 ES ostali potrošači i 800 ES septičke otpadne vode, smanjenje emisija u vode za 11.764 ES, povećanje priključenosti stanovništva na sustav odvodnje i pročišćavanja sa 70 % na 80 % i povećanje broja aglomeracija opremljenih infrastrukturom za odvodnju i pročišćavanje (aglomeracija Lipik - Pakrac).

Slika 7. Prikaz odvodnje otpadnih voda – Aglomeracija Lipik-Pakrac

Izvor: www.vode-lipik.hr, preuzeto 12. lipnja 2021. godine

Stanje s vodoopskrbom i odvodnjom na području Grada Lipika još uvijek nije na zadovoljavajućoj razini iako se znatno poboljšalo u odnosu na prethodno razdoblje. Zbog dotrajalosti sustava postoje veliki gubitci vode te problemi s osiguranjem potrebnih količina i kakvoće vode. Dio stanovništva napaja se iz vlastitih bunara. Ulaganja u postojeće i nove vodovodne cjevovode dovest će do optimizacije sustava te će se osigurati pouzdana opskrba stanovništva sa zdravom pitkom vodom kroz cijelu godinu. Sektorski su ciljevi razvoja popravak postojećeg i izgradnja novih distribucijskih sustava kojima bi se povećala pokrivenost područja i cjelovitost sustava što je važno za podizanje razine sigurnosti opskrbe vodom. Trenutačno stanje sustava odvodnje otpadnih voda ne omogućuje zadovoljavajući standard življenja stanovništva i ne osigurava odgovarajuću zaštitu okoliša. Prema podacima još uvijek velik dio stanovništva koristi septičke i sabirne jame. Postoji uređaj za pročišćavanje otpadnih voda, no potrebna su dodatna ulaganja u povećanje priključenosti stanovništva na sustav odvodnje i pročišćavanja i povećanje broja aglomeracija opremljenih infrastrukturom za odvodnju i pročišćavanje.

3.5.4. Energetska, informacijska i komunikacijska infrastruktura

Elektroenergetska infrastruktura odnosi se na proizvodnju, prienos i distribuciju električne energije. Područje Grada Lipika opskrbljuju dva distributera i to HEP distribucija d.o.o. DP Elektra Križ, Pogon Lipik i HEP distribucija d.o.o. DP Elektra Križ. Prijenosna mreža područja Grada Lipika sadrži jednu

građevinu na 400 kV i jednu na 110 kV naponsku razinu i to: dalekovod DV 400 kV koji prolazi Gradom Lipikom u smjeru istok-zapad odnosno Ernestinovo-Žerjavinec i izravno ne doprinosi elektroopskrbi potrošača na području Grada; dalekovod DV 110 kV koji prolazi zapadnim područjem Grada Lipika u smjeru sjever – jug odnosno Međurić - Daruvar.

Distribucijska mreža područja Grada Lipika sadrži građevine na 35 kV, 35/10 kV, 10 kV i 10/04 kV naponskoj razini, i to: trafostanice 35 i 10(20)/0,4 kV, nadzemne i podzemne kabelaške dalekovode te javnu rasvjetu. Ukupna duljina naponske i niskonaponske mreže iznosi 299,896 km. Udio dalekovoda je 51,3 % a udio mreže niskog napona je 48,7 %. Mreža niskog napona (nadzemna i podzemna) obnovljena je nakon Domovinskog rata te kao takva zadovoljava trenutne zahtjeve. Ukupan broj kupaca Grada Lipika i pripadajućih naselja iznosi 4.137, te se procjenjuje da postoji oko 10 % pasivnih potrošača. Ukupna potrošnja iznosi 8 336 820 kWh.

Zemni plin napaja se iz magistralnog visokotlačnog plinovoda Piljenice – čvor Janja Lipa - Lipik - Pakrac - Daruvar DN 150/50. Postoji 5 plinskih mjerno redukcijских stanica (MRS) koje su vlasništvo PLINACRO d.o.o., u kojima se tlak plina reducira na 3 bara i kao srednje tlačni plin razvodi po naseljima Grada Lipika: MRS Poljana, MRS Gaj (PS Janja Lipa), MRS Brezine, MRS Kukunjevac, MRS Dobrovac. Distribuciju prirodnog plina za područje Grada Lipika obavlja PAKRAC - PLIN d.o.o. Pakrac. Distributivna lokalna plinska mreža na području Grada Lipika ukupne je dužine 117,113 km. Postojeći plinski sustav izveden je čeličnim ukopanim cjevovodima (starosti od 25 do 30 godina) i to u naseljima Brezine, Dobrovac, Filipovac, Gaj, Kukunjevac, Lipik, Japaga, Šeovica i pola naselja Poljana ukupne dužine 88 km. Posljednjih 10 godina plinski sustav izrađuje se od PEHD cijevi, a izgrađen je u naseljima Klisa, D. Čaglić, Marino Selo i u pola naselja Poljana dužine 23 km. Na plinski sustav ukupno je priključeno 1.750 kućnih priključaka, odnosno 4.500 stanovnika Grada Lipika.

Planirana je daljnja izgradnja mjesnih plinovodnih mreža za korištenje prirodnog plina u što većem broju naselja i što većeg broja korisnika. Nova plinska i distributivna mreža izgrađena je u naseljima Brekinska i Antunovac, dok preostala naselja bez plinske mreže imaju trenutno mali broj stanovnika, odnosno nekoliko domaćinstava te će se plinifikacija u njima vršiti u skladu s procjenom o isplativosti takvog ulaganja. Za sva naselja na području Grada Lipika u kojima je izvršena plinifikacija, u narednom se razdoblju planira mogućnost rekonstrukcije i sanacije plinske mreže, kao i redovito održavanje plin opskrbnog sustava, sukladno potrebama razvoja Grada Lipika te potrebama stanovništva i tehničkim mogućnostima postojećeg plinskog sustava, uz mogućnost njegovog proširenja.

Grad Lipik s pripadajućim naseljima ima ukupno 2 poštanska ureda, u naselju Lipik (34551) te naselju Poljana (34543). Broj poštanskih ureda se ne planira povećati. Planirana je modernizacija poštanskog prometa, reorganizacija mreže poštanskih linija i povećanje opsega poštanskih usluga.

Prema podacima Hrvatske agencija za poštu i elektroničke komunikacije (HAKOM) na području Grada Lipika, nalazi se ukupno 6 baznih postaja pokretnih komunikacija na 5 lokacija (bazne postaje različitih operatera mogu biti smještene na istom antenskom stupu ili postojećem objektu). Naselja Poljana, Gaj i Donji Čaglić imaju po jedan samostojeći antenski stup javnih komunikacijskih mreža pokretnih komunikacija te da se njihov broj u ovom periodu nije mijenjao. Broj postojećih baznih stanica na 100 stanovnika iznosi 0,06.

Grad Lipik u cijelosti je opskrbljen električnom energijom putem dva distributera te sustavom telekomunikacija i poštanskih usluga. U pogledu opskrbe plinom, dio stanovnika još nije priključen na plinsku mrežu te je stoga potrebno planirati daljnja ulaganja za dovođenje priključaka u nepokrivenim naseljima. Za sva naselja na području Grada Lipika u kojima je izvršena plinifikacija, u narednom se

razdoblju planira mogućnost rekonstrukcije i sanacije plinske mreže. Zadaća je Grada u narednom periodu da sve energetske, komunikacijske i infrastrukturne sustave održava, po potrebi nadograđuje, uz poštivanje mjera sigurnosti lokalnog stanovništva i sprječavanje nepoželjnog utjecaja na okoliš.

3.5.5. SWOT analiza – javna infrastruktura i digitalna transformacija

SWOT je akronim za Strengths (hrv. Snage), Weaknesses (hrv. Slabosti), Opportunities (hrv. Prilike) i Threats (hrv. Prijetnje). SWOT predstavlja tehniku i alat za analizu trenutačne situacije, odnosno unutarnje (snage i slabosti) i vanjske (prilike i prijetnje) okoline Grada. SWOT analiza – javna infrastruktura i digitalna transformacija se koristila u svrhu definiranja unutarnjih i vanjskih čimbenika koji su poslužili u određivanju strategije razvoja razumijevanjem postojećeg stanja i mogućnosti i objektivnijim određivanjem strateških ciljeva, prioriteta i mjera razvoja.

JAVNA INFRASTRUKTURA I DIGITALNA TRANSFORMACIJA	
SNAGE	SLABOSTI
<ul style="list-style-type: none"> • Grad ima prostorni plan uređenja i niz planova niže razine kojima je regulirao prostorno planiranje • Dobra prometna povezanost s ostatkom RH, odličan položaj na prometnim koridorima • Počinje izgradnja brze ceste Daruvar – Lipik • Prometnice na području Grada udovoljavaju potrebama lokalnog stanovništva • Postoji asfaltirano poletno – sletna staza za male sportske i poljoprivredne zrakoplove • Postojanje vodooskrbnog sustava i sustava odvodnje • Grad ima uređaj za pročišćavanje otpadnih voda u naselju Dobrovac • Osigurano je sufinanciranje prijevoza željeznicom • Značajna ulaganja u razvoj i unaprjeđenje javne infrastrukture u naseljima i području industrijske zone • Izrada projektne dokumentacije za nova ulaganja u infrastrukturu • Grad je u potpunosti opremljen električnom energijom i sustavom telekomunikacija 	<ul style="list-style-type: none"> • Slaba prometna povezanost, posebice nezadovoljavajuće stanje u javnom prijevozu, željeznički prijevoz • Nezadovoljavajuća opskrba pitkom vodom • Nepostojanje cjelovitog kanalizacijskog sustava • Izgradnja kanalizacijskih sustava i uređaja za pročišćavanje zaostaje za vodoopskrbom • Na sustav odvodnje i pročišćavanja nije priključeno 30% stanovništva • U gradskoj jezgri nema javne garaže • Nedovoljna pokrivenost biciklističkim stazama • Postojeće biciklističke staze, pješačke staze i šetnice treba održavati • Potrebna značajna sredstva za održavanje i razvoj infrastrukture • Ne postoji cjelovita povezanost optičke infrastrukture koja osigurava povezanost do kućnog praga (korisnika) • Većina mrtvačnica je već dotrajala i iziskuje obnovu i opremanje • Pristupne ceste prema groblju su loše te nema dovoljno parkirališnih mjesta oko groblja • Groblja su neograđena

	<ul style="list-style-type: none"> • Većina groblja nema ni izgrađen priključak vodovodne i kanalizacijske mreže
PRILIKE	PRIJETNJE
<ul style="list-style-type: none"> • Daljnji gospodarski i demografski razvoj zbog bolje dostupnosti izgradnjom brze ceste • Izgradnja javne infrastrukture može se financirati iz fondova EU-a • Nova tehnologija za konkurentniju i učinkovitiju proizvodnju, produkciju ili izvedbu u prometu i infrastrukturi • Izgradnja vodovodne i kanalizacijske mreže kroz korištenje PRR-a • Mogućnost rekonstrukcije i sanacije plinske mreže i daljnjeg priključivanja stanovništva na plinovod • Daljnja ulaganja u wifi i optičku infrastrukturu 	<ul style="list-style-type: none"> • Kašnjenje u objavi natječaja s nacionalne razine za financiranje provedbe projekata • Zakonska regulativa za provedbu i realizaciju određenih poslovnih ulaganja je složena, izmjene zakona su česte, a zakonski propisi međusobno neusklađeni • Neriješeni imovinsko-pravni poslovi te sporost u njihovom rješavanju • Prirodne nepogode koje uništavaju infrastrukturu • Globalna pandemija COVID-19 (koronavirusa) usporila je aktivnosti te donijela mnoge zabrane

4. RAZVOJNE POTREBE GRADA

SWOT analiza je u polju koje se odnosi na slabosti omogućila uvid u probleme s kojima se Grad suočava. Navedene slabosti su iskorištene kao temelj za utvrđivanje razvojnih potreba koje će rješavati provedbom različitih mjera definiranih u nastavku ove Strategije razvoja. Razvojne potrebe su identificirane za sektor gospodarstva, društvenih djelatnosti, zelene tranzicije te javne infrastrukture i digitalne transformacije.

RAZVOJNE POTREBE - GOSPODARSTVO
<ul style="list-style-type: none">• Nastaviti podupirati daljnji razvoj poduzetništva• Omogućiti razvoj infrastrukture koja je u službi razvoja gospodarstva i poduzetništva• Podići razinu informiranosti lokalnih poduzetnika o programima podrške Grada te pružiti podršku u korištenju izvora financiranja kao što su fondovi EU i drugi izvori• Osigurati razvoj turističke djelatnosti poboljšanjem usluga, kvalitete smještaja, širenjem ponude, valorizacijom prirodnih i kulturnih resursa i sinergijom ruralnih djelatnosti s turizmom, stvaranjem identiteta i brendiranjem destinacije, razvojem zdravstvenog turizma• Ojačati ljudske potencijale u poduzetništvu, turizmu i poljoprivredi• Poduprijeti udruživanje poduzetnika, sinergiju svih sektora i ojačati njihovo zajedničko djelovanje za boljitak Grada
RAZVOJNE POTREBE – DRUŠTVENE DJELATNOSTI
<ul style="list-style-type: none">• Unaprijediti društvenu infrastrukturu (objekte za odgoj i obrazovanje, socijalnu skrb i skrb za starije osobe i ranjive skupine, sport i rekreaciju, vatrogasne domove kao i trgove, dječje parkove, šetnice i druge objekte)• Ojačati kvalitetu pružanja javnih usluga kroz podršku ranjivim skupinama, osobama starije životne dobi, pružanje usluga iz spektra socijalne skrbi i druge aktivnosti• Nastaviti organizirati kulturna, društvena i druga događanja• Podizati svijest o zdravim navikama i zdravom načinu života
RAZVOJNE POTREBE – ZELENA TRANZICIJA
<ul style="list-style-type: none">• Osigurati zelenu tranziciju kroz provedbu infrastrukturnih ulaganja u području otpada, energetske učinkovitosti i obnovljivih izvora energije• Podizati svijest građana, a samim tim i poduzetnika o važnosti korištenja obnovljivih izvora energije, povećanju energetske učinkovitosti, odvajanju otpada i smanjenju količine proizvedenog otpada
RAZVOJNE POTREBE – JAVNA INFRASTRUKTURA I DIGITALNA TRANSFORMACIJA
<ul style="list-style-type: none">• Unaprijediti javnu infrastrukturu (izgradnja/uređenje cesta, uređenje groblja, parkirališta, izgradnja i održavanje sustava vodoopskrbe i odvodnje, dovođenje plinskog priključaka u

nepokrivena naselja, rekonstrukcija i održavanje uvedene plinske mreže itd.)

- Omogućiti digitalnu transformaciju gradske uprave i građana kroz provedbu infrastrukturnih ulaganja i mekih mjera

5. STRATEGIJA RAZVOJA GRADA

Vizija sadrži prikaz željenog i ciljanog stanja područja Grada te daje odgovor na pitanje gdje se Grad Lipik vidi u budućnosti:

Grad Lipik je razvijen, konkurentan, inovativan grad koji kroz bogatu turističku ponudu, održivo gospodarstvo i brigu o okolišu nudi građanima kvalitetan i ugodan život.

5.1. Razvojni ciljevi, prioriteti i mjere

Razvojni ciljevi Grada predstavljaju skup mjerljivih, jasno formuliranih i međusobno sukladnih ishoda koji proizlaze iz analize stanja područja. Odgovor su na prethodno identificirane razvojne potrebe te su usmjereni na dostizanje ciljanog stanja prikazanoga u viziji. Za potrebe provedbe Strategije razvoja Grada Lipika do 2030. godine identificirana su četiri cilja:

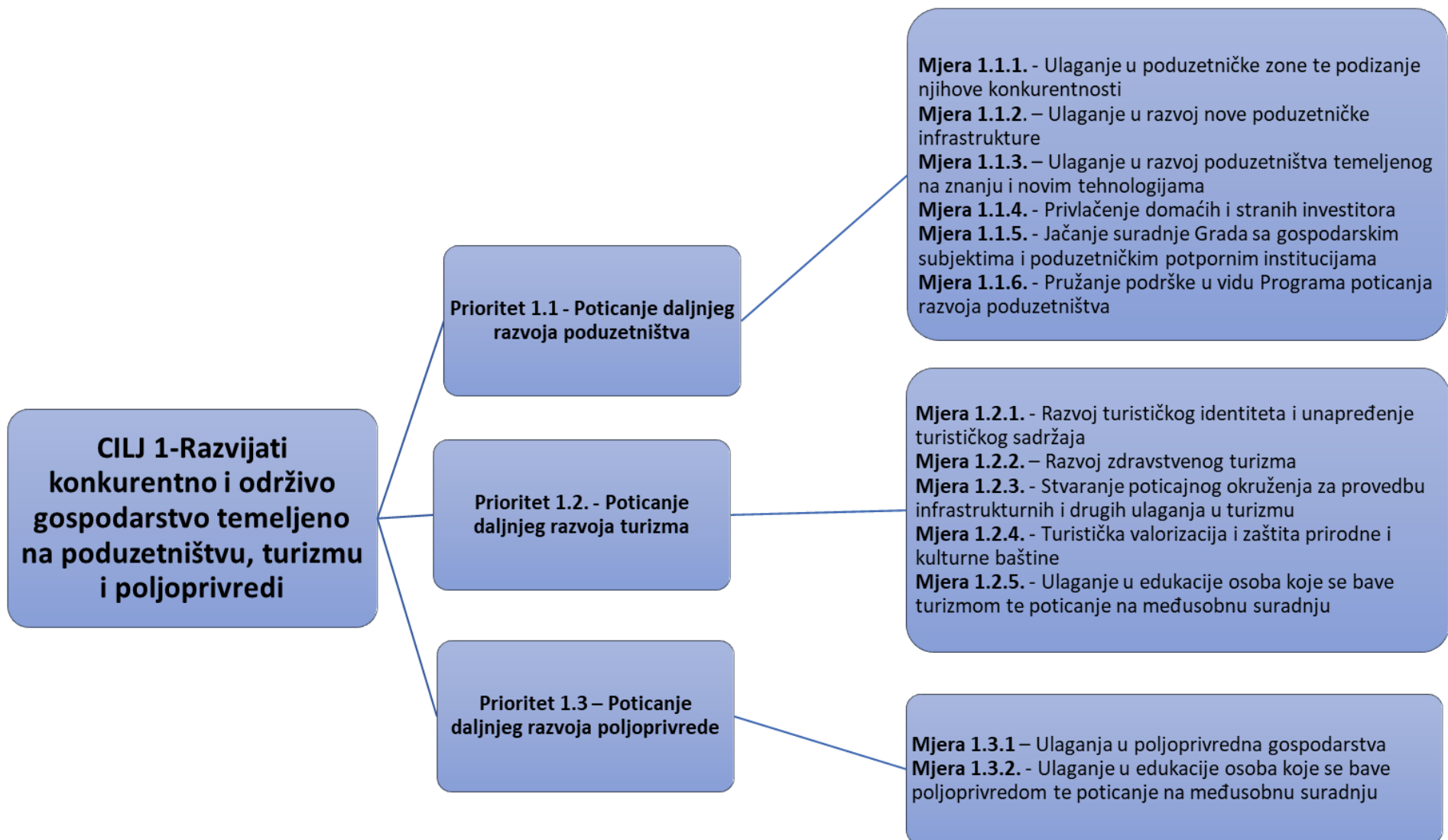
CILJ 1 - Razvijati konkurentno i održivo gospodarstvo temeljeno na poduzetništvu, turizmu i poljoprivredi

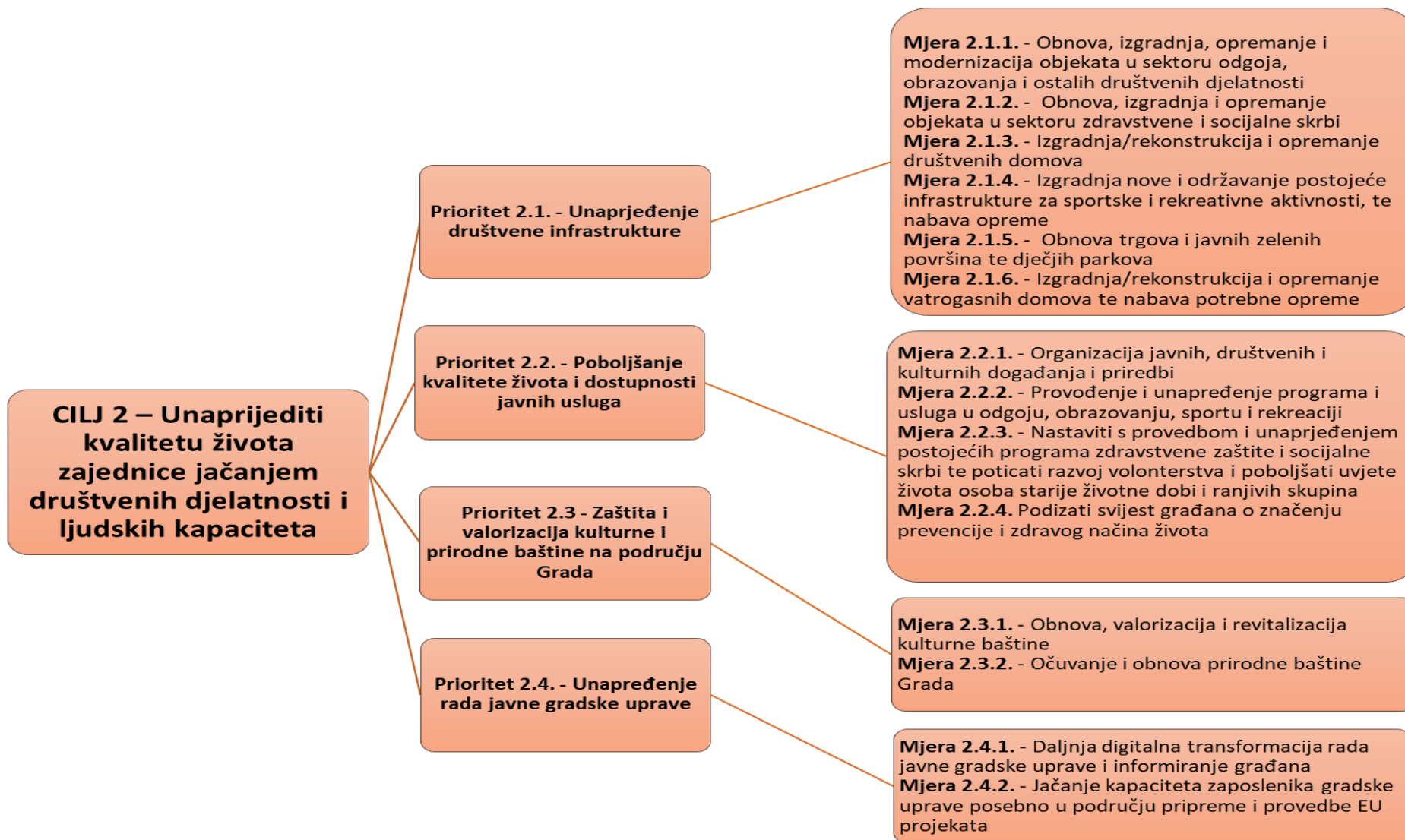
CILJ 2 - Unaprijediti kvalitetu života zajednice jačanjem društvenih djelatnosti i ljudskih kapaciteta

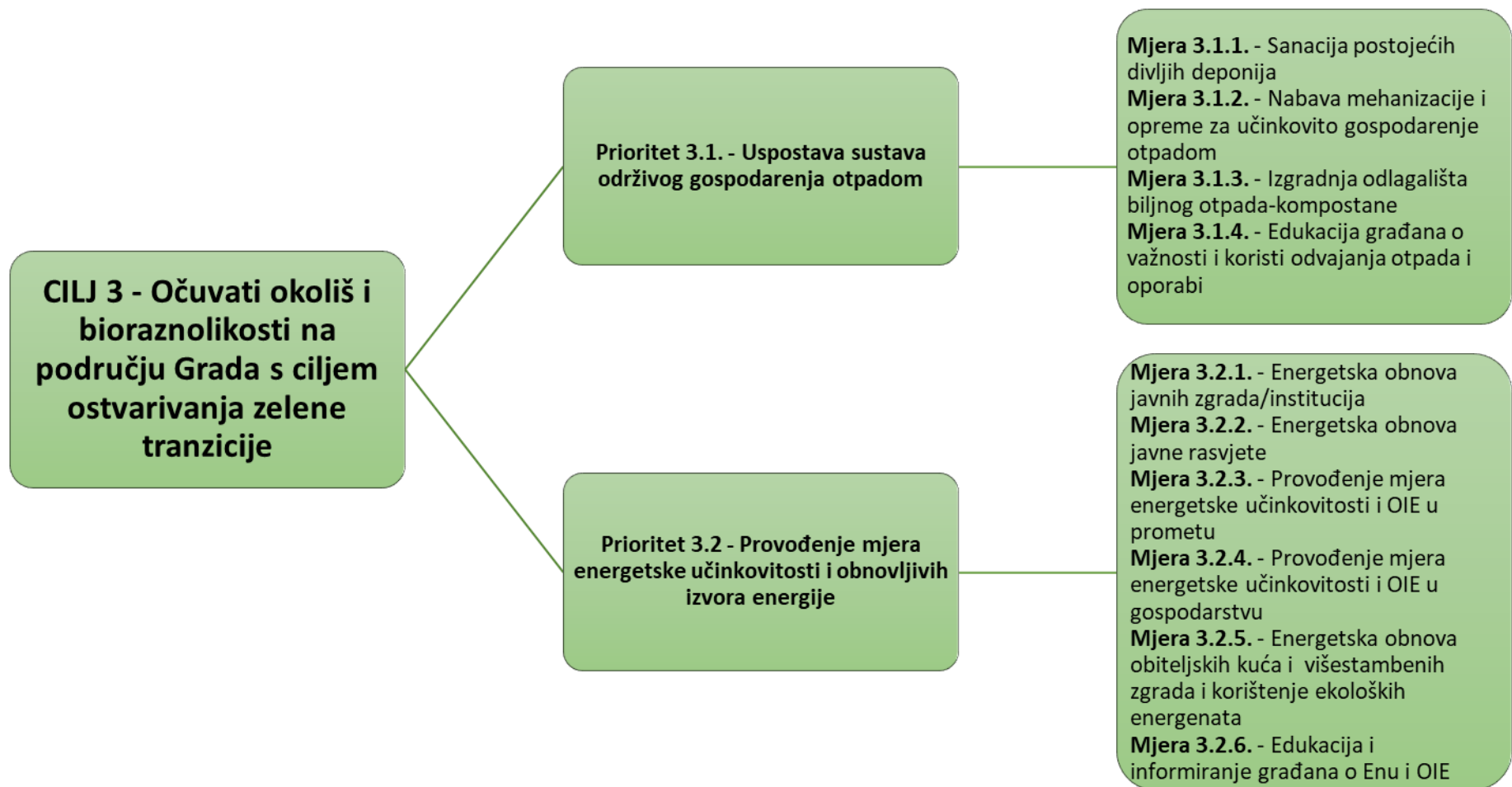
CILJ 3 - Očuvati okoliš i bioraznolikosti na području Grada s ciljem ostvarivanja zelene tranzicije

CILJ 4 - Poboljšati perspektivu za razvoj Grada ulaganjem u javnu infrastrukturu i digitalnu transformaciju

Unutar svakog cilja definirani su prioriteti i mjere koji su prikazani u nastavku.

5.2. Opis mjera

U nastavku je prikazan opis mjera koje su identificirane unutar pojedinih ciljeva i prioriteta. Za svaku su mjeru ukratko opisane aktivnosti koje će se unutar iste provoditi, kao i ciljana skupina. Krajnji korisnici kod svih mjera su lokalno stanovništvo i drugi dionici koji dolaze na područje Grada Lipika.

CILJ 1 – Razvijati konkurentno i održivo gospodarstvo temeljeno na poduzetništvu, turizmu i poljoprivredi

Prioritet 1.1 - Poticanje daljnjeg razvoja poduzetništva

Mjera 1.1.1. - Ulaganje u poduzetničke zone te podizanje njihove konkurentnosti

Aktivnosti: Obuhvaćaju infrastrukturna ulaganja i popratne aktivnosti namijenjene povećanju postojećih kapaciteta u poslovne infrastrukture na području Grada te poboljšanju njihove kvalitete.

Ciljana skupina: Grad Lipik, poduzetničke potporne institucije, poduzetnici (iz svih sektora), start-up-ovi i druge organizacije

Mjera 1.1.2. – Ulaganje u razvoj nove poduzetničke infrastrukture

Aktivnosti: Obuhvaćaju infrastrukturna ulaganja u izgradnju i uređenje poduzetničkog inkubatora, akceleratora i tehnološkog parka te popratne aktivnosti namijenjene povećanju postojećih kapaciteta u poslovne infrastrukture na području Grada te poboljšanju njihove kvalitete.

Ciljana skupina: Grad Lipik, poduzetničke potporne institucije, poduzetnici (iz svih sektora), start-up-ovi i druge organizacije

Mjera 1.1.3. Ulaganje u razvoj poduzetništva temeljenog na znanju i novim tehnologijama

Aktivnosti: Obuhvaćaju ulaganja kojima je cilj stvoriti povoljne uvjete, usmjeriti razvoj poduzetništva i stvoriti okruženje za razvoj novih grana visokih tehnologija s integriranom brigom za okoliš. U tu svrhu treba poticati razvoj poduzetništva raznim vidovima potpore te uključivanjem obrazovnih i znanstvenih ustanova i tako povećati konkurentnost poduzetnika. Ova mjera obuhvaća i ulaganje u Edukacijski centar Umjetne inteligencije Lipik te AI Kampus - Kampus umjetne inteligencije Lipik.

Ciljana skupina: Grad Lipik, poduzetničke potporne institucije, poduzetnici (iz svih sektora), start-up-ovi, znanstvene i obrazovne ustanove i druge organizacije

Mjera 1.1.4. - Privlačenje domaćih i stranih investitora

Aktivnosti: Obuhvaćaju provedbu svih vrsta mekih mjera namijenjenih privlačenju investitora u poslovne zone na području Grada i pružanju podrške u njihovom poslovanju.

Ciljana skupina: Grad Lipik, lokalne poduzetničke potporne institucije, poduzetnici (iz svih sektora),

start-up-ovi i druge organizacije

Mjera 1.1.5. - Jačanje suradnje Grada sa gospodarskim subjektima i poduzetničkim potpornim institucijama

Aktivnosti: Obuhvaća aktivnosti organizacije sastanaka, studijskih putovanja, zajedničko sudjelovanje u pripremi i provedbi projekata te druge aktivnosti kojima se uspostavlja i jača suradnja Grada, gospodarskih subjekata i poduzetničkih potpornih institucija.

Ciljana skupina: Grad Lipik, lokalne poduzetničke potporne institucije, poduzetnici (iz svih sektora), start-upovi, organizacije civilnoga društva i druge organizacije

Mjera 1.1.6. - Pružanje podrške u vidu Programa poticanja razvoja poduzetništva

Aktivnosti: Obuhvaćaju pripremu i provedbu različitih (dopuštenih) programa potpora i poticaja za poduzetnike na području Grada.

Ciljana skupina: Grad Lipik, lokalne poduzetničke potporne institucije, poduzetnici (iz svih sektora), start-upovi i druge organizacije

Prioritet 1.2. - Poticanje daljnjeg razvoja turizma

Mjera 1.2.1. - Razvoj turističkog identiteta i unapređenje turističkog sadržaja

Aktivnosti: Obuhvaća aktivnosti, projekte i programe kojima se dodatno razvija turizam na području Grada, posebice ističu njegovi turistički aduti, vrši brendiranje i promocija destinacije, dorađuje internetska stranica i prevodi na više stranih jezika

Ciljana skupina: Grad Lipik, Turistička zajednica Grada Lipika, LAG, udruge u društvenim djelatnostima i drugi dionici u sektoru turizma

Mjera 1.2.2. – Razvoj zdravstvenog turizma

Aktivnosti: Obuhvaća aktivnosti, projekte i programe kojima se dodatno razvija zdravstveni turizam na području Grada. Toplice Lipik - Specijalna bolnica za medicinsku rehabilitaciju su sinonim za zdravstveni turizam u Gradu Lipiku. Da bi se išlo s daljnjim razvojem zdravstvenog turizma, potrebno je uložiti u dodatne sadržaje kako bi posjetitelji Toplica Lipik kvalitetno provodili vrijeme. Neki od projekata unutar ove mjere su obnova Kursalona i Wandelbahna u Lječilišnom perivoju.

Ciljana skupina: Grad Lipik, Toplice Lipik - Specijalna bolnica za medicinsku rehabilitaciju, Turistička zajednica Grada Lipika, LAG, udruge u društvenim djelatnostima i drugi dionici u sektoru turizma

Mjera 1.2.3. - Stvaranje poticajnog okruženja za provedbu infrastrukturnih i drugih ulaganja u turizmu

Aktivnosti: Obuhvaća aktivnosti Grada i drugih lokalnih dionika u turizmu kojima se stvara

povoljno okruženje za privlačenje investitora iz sektora turizma kako bi svoja ulaganja provodili na području Grada te jačanje njihovih kapaciteta za prijavu projekata izgradnje smještajnih kapaciteta na različite izvore financiranja, uključujući fondove EU-a. Pri smještajnim kapacitetima posebno se misli na izgradnju hotela kojih nema u Gradu Lipiku. Zatim ulaganje u adrenalinski park, u izgradnju vidikovca, obnovu bazenskog kompleksa i slično, a sve u cilju daljnjeg razvoja turizma.

Ciljana skupina: Grad Lipik, Turistička zajednica Grada Lipika, LAG i drugi dionici u sektoru turizma

Mjera 1.2.4. - Turistička valorizacija i zaštita prirodne i kulturne baštine

Aktivnosti: Obuhvaća razvoj programa i projekata koji imaju za cilj valorizirati turističku i kulturnu baštinu na području Grada (označavanje, uređenje i opremanje kulturnih objekata, poučne staze, uspostava lanaca opskrbe i suradnje s lokalnim dobavljačima i OPG-ovima, organizacija manifestacija i događanja koje valoriziraju kulturnu i prirodnu baštinu i druge aktivnosti).

Ciljana skupina: Grad Lipik, Turistička zajednica Grada Lipika, LAG, organizacije civilnoga društva u području kulture i turizma i drugi dionici u sektoru kulture i turizma

Mjera 1.2.5. - Ulaganje u edukacije osoba koje se bave turizmom te poticanje na međusobnu suradnju

Aktivnosti: Obuhvaća razvoj programa, projekata, stipendija i drugih aktivnosti koji imaju za cilj ojačati kapacitete svih dionika u turizmu na području Grada kroz provedbu različitih edukacija, razmjenu dobre prakse, znanja i iskustava, kao i kroz aktivnosti umrežavanja različitih dionika. Tu se posebno misli na edukaciju osoblja Turističke zajednice, vodiče te ostale sudionike uključene u sektor turizma.

Ciljana skupina: Grad Lipik, Turistička zajednica Grada Lipika, LAG, organizacije civilnoga društva u području turizma i drugi dionici u sektoru turizma

Prioritet 1.3 – Poticanje daljnjeg razvoja poljoprivrede

Mjera 1.3.1 - Ulaganja u poljoprivredna gospodarstva

Aktivnosti: Razvoj projekata i programa podrške ulaganjima u sektoru poljoprivrede (izgradnja, opremanje i druge aktivnosti). U ove aktivnosti spada i bavljenje nepoljoprivrednim aktivnostima, odnosno razvijanje ruralnog turizma.

Ciljana skupina: Grad Lipik, OPG-ovi i ostali poduzetnici u poljoprivredi, LAG

Mjera 1.3.2. - Ulaganje u edukacije osoba koje se bave poljoprivredom te poticanje na međusobnu suradnju

Aktivnosti: Edukacija poljoprivrednika o korištenju sredstava iz različitih nacionalnih programa te programa Europske unije, poticanje cjeloživotnog obrazovanja poljoprivrednih proizvođača s ciljem stjecanja novih znanja i primjene novih tehnologija. Na taj bi se način povećala kvaliteta i konkurentnost poljoprivredne proizvodnje. Također, potrebno je poticati korištenje informatičkih

tehnologija u poslovanju i poslovnom komuniciranju što će doprinijeti stjecanju znanja i iskustava neophodnih za približavanje EU standardima poslovanja u poljoprivrednoj proizvodnji. Isto tako poticati poljoprivredne proizvođače da kroz zajedničku suradnju i projekte olakšaju sebi plasiranje proizvoda na tržište.

Ciljana skupina: Grad Lipik, LAG, OPG-ovi i ostali poduzetnici u poljoprivredi te dionici u sektoru poljoprivrede

CILJ 2 – Unaprijediti kvalitetu života zajednice jačanjem društvenih djelatnosti i ljudskih kapaciteta

Prioritet 2.1. - Unaprjeđenje društvene infrastrukture

Mjera 2.1.1. - Obnova, izgradnja, opremanje i modernizacija objekata u sektoru odgoja, obrazovanja i ostalih društvenih djelatnosti

Aktivnosti: Obuhvaća provedbu infrastrukturnih ulaganja za izgradnju, rekonstrukciju i obnovu vrtića, osnovnih i drugih škola, učilišta i drugih obrazovnih ustanova, knjižnice, muzeja i drugih objekata

Ciljana skupina: Grad Lipik, ustanove i druge organizacije u sektoru odgoja, obrazovanja i ostalih društvenih djelatnosti

Mjera 2.1.2 Obnova, izgradnja i opremanje objekata u sektoru zdravstvene i socijalne skrbi

Aktivnosti: Obuhvaća provedbu infrastrukturnih ulaganja za izgradnju, rekonstrukciju i obnovu domova za starije te drugih objekata koji služe pružanju deinstitutionaliziranih usluga. Također obuhvaća aktivnosti izgradnje Doma zdravlja i poboljšanja pružanja zdravstvenih usluga.

Ciljana skupina: Grad Lipik, ustanove i druge organizacije u zdravstvenoj i socijalnoj skrbi

Mjera 2.1.3. - Izgradnja/rekonstrukcija i opremanje društvenih domova

Aktivnosti: Obuhvaća provedbu infrastrukturnih ulaganja za izgradnju, rekonstrukciju, obnovu i opremanje društvenih domova na području Grada kao i njihovo održavanje.

Ciljana skupina: Grad Lipik, ustanove i druge organizacije u sektoru kulture i vezanih djelatnosti

Mjera 2.1.4. - Izgradnja nove i održavanje postojeće infrastrukture za sportske i rekreativne aktivnosti te nabava opreme

Aktivnosti: Obuhvaća provedbu infrastrukturnih ulaganja za izgradnju, rekonstrukciju, obnovu i opremanje sportskih centara, dvorana, igrališta i drugih sportskih i rekreacijskih objekata na području Grada

Ciljana skupina: Grad Lipik, ustanove i druge organizacije u sektoru sporta i rekreacije

Mjera 2.1.5. Obnova trgova i javnih zelenih površina te dječjih parkova

Aktivnosti: Obuhvaća provedbu ulaganja koja se odnose na obnovu gradskih trgova, održavanje,

širenje i obnovu zelenih površina kao i izgradnju/obnovu dječjih parkova

Ciljana skupina: Grad Lipik, Turistička zajednica Grada Lipika, djeca, stanovnici, turisti, posjetitelji (šira zajednica)

Mjera 2.1.6. Izgradnja/rekonstrukcija i opremanje vatrogasnih domova te nabava potrebne opreme

Aktivnosti: Obuhvaća provedbu ulaganja izgradnje, rekonstrukcije i opremanja vatrogasnih domova na području Grada, nabavu vozila i nabavu opreme za DVD-ove.

Ciljana skupina: Grad Lipik, Vatrogasna zajednica Grada Lipika, DVD-ovi s područja Grada Lipika

Prioritet 2.2. - Poboljšanje kvalitete života i dostupnosti javnih usluga

Mjera 2.2.1. - Organizacija javnih, društvenih i kulturnih događanja i priredbi

Aktivnosti: Obuhvaća provedbu projekata, programa i drugih javnih, društvenih i kulturnih aktivnosti karakterističnih za područje Grada

Ciljana skupina: Grad Lipik, Turistička zajednica Grada Lipika, ostale organizacije iz javnog, privatnog i civilnog sektora

Mjera 2.2.2. - Provođenje i unapređenje programa u odgoju, obrazovanju, sportu i rekreaciji

Aktivnosti: Obuhvaća projekte i aktivnosti kojima se promoviraju, unaprjeđuju i razvijaju programi u sportu i rekreaciji za osobe svake životne dobi

Ciljana skupina: Grad Lipik, sportska i rekreacijska društva, LAG, obrazovne i odgojne institucije, organizacije civilnoga društva i drugi dionici u sektoru

Mjera 2.2.3. - Nastaviti s provedbom i unaprjeđenjem postojećih programa zdravstvene zaštite i socijalne skrbi te poticati razvoj volonterstva i poboljšati uvjete života osoba starije životne dobi i ranjivih skupina

Aktivnosti: Obuhvaća provedbu aktivnosti, programa i projekata i pružanje usluga u sektoru socijalne skrbi, zdravstva (na primjer, provedba besplatnih preventivnih pregleda i slično), kao i rad sa osobama starije životne dobi i ranjivim skupinama

Ciljana skupina: Grad Lipik, organizacije civilnoga društva, lokalno stanovništvo i drugi dionici u navedenim sektorima

Mjera 2.2.4. Podizati svijest građana o značenju prevencije i zdravog načina života

Aktivnosti: Obuhvaća organizaciju događanja, provedbu projekata i suradnji te druge aktivnosti kojima se podiže svijest građana o prevenciji i zdravlju te zdravom načinu života

Ciljana skupina: Grad Lipik, organizacije civilnoga društva i drugi dionici u području zdravlja i sporta

Prioritet 2.3 - Zaštita i valorizacija kulturne i prirodne baštine na području Grada

Mjera 2.3.1. - Obnova, valorizacija i revitalizacija kulturne baštine

Aktivnosti: Uključuje obnovu stare gradske jezgre te aktivnosti kojima će se ona valorizirati u svrhu svakodnevnog života, ali i za potrebe turizma. Uključuje aktivnosti kojima se sprječava uništenje te se vrši zaštita kulturno-spomeničke baštine Grada (infrastrukturalna ulaganja i tzv. meke mjere)

Ciljana skupina: Grad Lipik, Turistička zajednica Grada Lipika, organizacije civilnoga društva u sektoru kulture, drugi dionici

Mjera 2.3.2. - Očuvanje i obnova prirodne baštine Grada

Aktivnosti: Uključuje ulaganja u infrastrukturu i opremanje područja i lokacija na kojima se nalazi prirodna baština

Ciljana skupina: Grad Lipik, Turistička zajednica Grada Lipika i drugi dionici

Prioritet 2.4. - Unapređenje rada javne gradske uprave

Mjera 2.4.1. - Daljnja digitalna transformacija rada javne gradske uprave i informiranje građana

Aktivnosti: Uključuje prelazak na nove tehnologije, daljnji razvoj i pružanje e-usluga, digitalizaciju dokumentacije i rada gradske uprave i aktivnosti informiranja građana o istima.

Ciljana skupina: Grad Lipik

Mjera 2.4.2. - Jačanje kapaciteta zaposlenika gradske uprave posebno u području pripreme i provedbe EU projekata

Aktivnosti: Uključuje obuku, usavršavanje i osposobljavanje zaposlenika gradske uprave u svim područjima s naglaskom na pripremi i provedbi projekata financiranih iz fondova EU-a

Ciljana skupina: Grad Lipik

CILJ 3 - Očuvati okoliš i bioraznolikosti na području Grada s ciljem ostvarivanja zelene tranzicije

Prioritet 3.1. - Uspostava sustava održivog gospodarenja otpadom

Mjera 3.1.1. - Sanacija postojećih divljih deponija

Aktivnosti: Uključuje aktivnosti kojima će se izvršiti detekcija novih divljih deponija te će se sanirati prethodno detektirani, kao i novodetektirani divlji deponiji otpada na području Grada

Ciljana skupina: Grad Lipik, organizacije civilnoga društva u sektoru okoliša, prirode i drugih vezanih djelatnosti te druge organizacije i pojedinci koji se bave ovom temom

Mjera 3.1.2. - Nabava mehanizacije i opreme za učinkovito gospodarenje otpadom

Aktivnosti: Uključuje nabavu opreme (spremnici i druga oprema) i vozila za potrebe gospodarenja otpadom

Ciljana skupina: Grad Lipik, Komunalac d.o.o.

Mjera 3.1.3. - Izgradnja odlagališta biljnog otpada-kompostane

Aktivnosti: Uključuje infrastrukturno ulaganje u izgradnju i opremanje kompostane na području Grada

Ciljana skupina: Grad Lipik, Komunalac d.o.o.

Mjera 3.1.4. - Edukacija građana o važnosti i koristi odvajanja otpada i uporabi

Aktivnosti: Uključuje obuku, usavršavanje i osposobljavanje te provedbu kampanja za građane o važnosti odvajanja otpada i vezanim temama

Ciljana skupina: Grad Lipik, organizacije civilnoga društva u sektoru okoliša, prirode i drugih vezanih djelatnosti, Komunalac d.o.o. te druge organizacije i pojedinci koji se bave ovom temom

Prioritet 3.2 - Provođenje mjera energetske učinkovitosti i obnovljivih izvora energije

Mjera 3.2.1. - Energetska obnova javnih zgrada/institucija

Aktivnosti: Uključuje infrastrukturna ulaganja i opremanje javnih zgrada s ciljem podizanja razine energetske učinkovitosti (ovojnice, grijanje/hlađenje, zamjena rasvjetnih tijela i slično) te prelazak na okolišno prihvatljivije energente

Ciljana skupina: Grad Lipik i ostali vlasnici javnih zgrada na području Grada

Mjera 3.2.2. - Energetska obnova javne rasvjete

Aktivnosti: Uključuje zamjenu javnih rasvjetnih tijela i prelazak na energetski učinkovitu rasvjetu

Ciljana skupina: Grad Lipik

Mjera 3.2.3. - Provođenje mjera energetske učinkovitosti i OIE u prometu

Aktivnosti: Uključuje uvođenje inteligentnih sustava upravljanja u prometu, postavljanje punionica za električna vozila i druge intervencije u siguran i čist promet

Ciljana skupina: Grad Lipik, poduzetničke zone, poduzetnici i drugi dionici

Mjera 3.2.4. - Provođenje mjera energetske učinkovitosti i OIE u gospodarstvu

Aktivnosti: Uključuje poticanje ulaganja poduzetnika u prelazak na obnovljive izvore energije i povećanje energetske učinkovitosti (ulaganja u infrastrukturu i opremanje)

Ciljana skupina: Poduzetnici s područja Grada Lipika

Mjera 3.2.5. - Energetska obnova obiteljskih kuća i višestambenih zgrada i korištenje ekoloških energenata

Aktivnosti: Uključuje infrastrukturna ulaganja i opremanje obiteljskih kuća i višestambenih zgrada s ciljem podizanja razine energetske učinkovitosti (ovojnice, grijanje/hlađenje, zamjena rasvjetnih tijela i slično) te prelazak na okolišno prihvatljivije energente

Ciljana skupina: Građani vlasnici obiteljskih kuća i suvlasnici višestambenih zgrada na području Grada

Mjera 3.2.6. - Edukacija i informiranje građana o EnU i OIE

Aktivnosti: Uključuje obuku, usavršavanje i osposobljavanje te provedbu kampanja za građane o važnosti energetske učinkovitosti i obnovljivih izvora energije

Ciljana skupina: Grad Lipik, organizacije civilnoga društva u sektoru energetske učinkovitosti i obnovljivih izvora energije i drugih vezanih djelatnosti, LAG te druge organizacije i pojedinci koji se bave ovom temom

CILJ 4 - Poboljšati perspektivu za razvoj Grada ulaganjem u javnu infrastrukturu i digitalnu transformaciju

Prioritet 4.1. – Poboljšanje javne infrastrukture i pametna rješenja

Mjera 4.1.1. - Izgradnja/rekonstrukcija cestovne infrastrukture, nogostupa i prometne signalizacije (uključujući elektroničku komunikacijsku infrastrukturu i ostalu podzemnu infrastrukturu)

Aktivnosti: Uključuje infrastrukturna ulaganja u prometu s ciljem unaprjeđenja cestovne infrastrukture na području Grada, kao i izgradnju nogostupa, postavljanje signalizacije te elektroničku komunikacijsku i ostalu potrebnu infrastrukturu

Ciljana skupina: Grad Lipik, Županijska uprava za ceste, Hrvatske ceste d.o.o. te ostali relevantni dionici

Mjera 4.1.2. - Izgradnja/rekonstrukcija biciklističkih i pješačkih staza

Aktivnosti: Uključuje infrastrukturna ulaganja u izgradnju i rekonstrukciju biciklističkih te pješačkih staza i pripadajuće infrastrukture te postavljanje signalizacije

Ciljana skupina: Grad Lipik, LAG, Turistička zajednica Grada Lipika

Mjera 4.1.3. - Izgradnja, obnova i uređenje groblja i parkirališnih mjesta oko groblja

Aktivnosti: Uključuje infrastrukturna ulaganja u obnovu i uređenje groblja, kao i pripadajućeg parkirališta

Ciljana skupina: Grad Lipik, LIPKOM d.o.o.

Mjera 4.1.4. - Rekonstrukcija, modernizacija i izgradnja vodoopskrbnog sustava

Aktivnosti: Uključuje infrastrukturna ulaganja u izgradnju novih i održavanje postojećih vodovodnih ogranaka i infrastrukture, izradu projektno-tehničke dokumentacije, unaprjeđenje postojećeg sustava i druge vezane aktivnosti

Ciljana skupina: Grad Lipik, Vode Lipik d.o.o. za vodoopskrbu i odvodnju, Hrvatske vode d.o.o.

Mjera 4.1.5. - Izgradnja sustava odvodnje otpadnih i oborinskih voda

Aktivnosti: Uključuje infrastrukturna ulaganja, izradu projektno-tehničke dokumentacije i druge vezane aktivnosti

Ciljana skupina: Grad Lipik, Vode Lipik d.o.o. za vodoopskrbu i odvodnju, Hrvatske vode d.o.o.

Mjera 4.1.6. - Plinifikacija

Aktivnosti: Uključuje ulaganja u pogledu opskrbe plinom naselja u koja plinski priključak još nije doveden. Za sva naselja na području Grada Lipika u kojima je izvršena plinifikacija, u narednom se razdoblju treba planirati mogućnost rekonstrukcije i sanacije plinske mreže.

Ciljana skupina: Grad Lipik

Mjera 4.1.7. - Izgradnja i obnova energetske-komunikacijske infrastrukture

Aktivnosti: Uključuje aktivnosti postavljanja energetske-komunikacijske infrastrukture na području Grada

Ciljana skupina: Grad Lipik, HEP d.o.o. i drugi relevantni dionici

Prioritet 4.2. – Unaprjeđenje stambenih uvjeta građana**Mjera 4.2.1. - Subvencioniranje stanogradnje**

Aktivnosti: Obuhvaća davanje potpora različitih oblika za poticanje stanogradnje na području Grada i/ili osiguravanje uvjeta za daljnju stanogradnju kroz prostorne planove i komunalnu infrastrukturu

Ciljana skupina: Grad Lipik

6. USKLAĐENOST SA STRATEŠKIM OKVIROM

Svaka strategija razvoja bi trebala biti usklađena s nadređenim strateškim okviru te su stoga u Strategiji razvoja Grada Lipika do 2030. godine definirani ciljevi, prioriteti i mjere na način da doprinose ispunjenju ciljeva ključnih europskih i nacionalnih strateških dokumenata.

Prilikom analize usklađenosti strateških dokumenata, vrši se analiza i opis usklađenosti s ključnim dokumentima na europskoj razini, dok se na nacionalnoj razini opisuje usklađenost s ključnim sektorskim strategijama i, kada se kao izvor financiranja dijela projekata predviđaju sredstva iz fondova EU-a, operativnim programima.

U trenutku izrade i usvajanja ove Strategije razvoja, operativni programi za korištenje Europskih strukturnih i investicijskih fondova za financijsku perspektivu 2021. – 2027. nisu usvojeni, ali budući da će se oni temeljiti na ključnom nacionalnom strateškom dokumentu, a to je Nacionalna razvojna strategija – Hrvatska 2030, metodologija je prilagođena te je izvršena analiza sljedećih dokumenata:

- Europski zeleni plan
- Nacionalna razvojna strategija Republike Hrvatske do 2030. godine
- Nacionalni plan oporavka i otpornosti Republike Hrvatske 2021. – 2026. (Nacrt)

6.1. Usklađenost s Europskim zelenim planom

Europski zeleni plan temeljni je strateški dokument EU-a u financijskoj perspektivi 2021. - 2027. Usmjeren je na unaprjeđenje iskorištavanja resursa prelaskom na čisto kružno gospodarstvo te borbi protiv klimatskih promjena, obnovi biološke raznolikosti i smanjenju onečišćenja. Europski zeleni plan obuhvaća sve sektore, a posebice cilja na promet, energetiku, poljoprivredu, održavanje i gradnju zgrada te industrije, kao što su proizvodnja čelika, cementa, tekstila i kemikalija.

Temeljna ulaganja koja su predviđena odnose se na:

- ulaganje u tehnologije prihvatljive za okoliš
- poticanje industrija na inovacije
- uvođenje čišćih, jeftinijih i zdravijih oblika privatnog i javnog prijevoza
- dekarbonizaciju energetskog sektora
- povećanje energetske učinkovitosti zgrada
- suradnja s međunarodnim partnerima na poboljšanju globalnih standarda u području okoliša

Smjernice u Europskom zelenom planu svrstane su u šest glavnih kategorija kako slijedi:

- a. Klima, okoliš i poljoprivreda
- b. Energija i mobilnost
- c. Industrija i kružno gospodarstvo
- d. Gospodarstvo, financije i kohezija
- e. Društvo
- f. Međunarodni odnosi

Usklađenost Strategije razvoja Grada Lipika sa strateškim dokumentom: Strategija razvoja usklađena je sa Europskim zelenim planom u svih šest kategorija budući da oni sadrže ili vertikalnu ili horizontalnu komponentu kojom se doprinosi zelenoj tranziciji u svim sektorima predviđenima Europskim zelenim planom. Strategija razvoja predviđa prioritete i mjere koje se u potpunosti odnose na zelenu transformaciju i to posebice u okviru Cilja 3 – Poboljšati zaštitu okoliša na području Grada s ciljem ostvarivanja zelene tranzicije.

U nastavku je prikazan aspekt usklađenosti prioriteta Strategije razvoja s Europskim zelenim planom.

PRIORITETI STRTEGIJE RAZVOJA	USKLAĐENOST S EUROPSKIM ZELENIIM PLANOM
Prioritet 1.1 - Poticanje daljnjeg razvoja poduzetništva Prioritet 1.2 - Poticanje daljnjeg razvoja turizma Prioritet 1.3 - Poticanje daljnjeg razvoja poljoprivrede	a. Klima, okoliš i poljoprivreda c. Industrija i kružno gospodarstvo
Prioritet 2.1 - Unaprjeđenje društvene infrastrukture Prioritet 2.2 - Poboljšanje kvalitete života i dostupnosti javnih usluga Prioritet 2.3 - Zaštita i valorizacija kulturne i prirodne baštine na području Grada Prioritet 2.4 - Unaprjeđenje rada javne gradske uprave	e. Društvo f. Međunarodni odnosi
Prioritet 3.1 - Uspostava sustava održivog gospodarenja otpadom Prioritet 3.2 - Provođenje mjera energetske učinkovitosti i obnovljivih izvora energije	a. Klima, okoliš i poljoprivreda b. Energija i mobilnost d. Gospodarstvo, financije i kohezija
Prioritet 4.1 – Poboljšanje javne infrastrukture i pametna rješenja Prioritet 4.2 - Unaprjeđenje stambenih uvjeta građana	a. Klima, okoliš i poljoprivreda b. Energija i mobilnost c. Industrija i kružno gospodarstvo

6.2. Usklađenost sa Nacionalnom razvojnom strategijom Republike Hrvatske do 2030. godine

Nacionalna razvojna strategija Republike Hrvatske do 2030. godine (NRS) predstavlja krovni nacionalni strateški dokument i sveobuhvatni akt strateškog planiranja kojim se dugoročno usmjerava razvoj društva i gospodarstva u svim važnim pitanjima za RH koja time dobiva okvir za razvoj do 2030. godine. Elemente strateškog okvira čine vizija Hrvatske u 2030. godini, razvojni smjerovi i strateški ciljevi.

NRS-om su identificirane ključne strateške odrednice razvoja i razvojni smjerovi RH do 2030. godine kako slijedi:

1. Održivo gospodarstvo i društvo
2. Jačanje otpornosti na krize
3. Zelena i digitalna tranzicija
4. Ravnomjeran regionalni razvoj

Najvažniji strateški ciljevi Hrvatske do 2030. godine koji su najrelevantniji za implementaciju ove Strategije razvoja su:

- Strateški cilj 1. „Konkurentno i inovativno gospodarstvo“
- Strateški cilj 2. „Obrazovani i zaposleni ljudi“
- Strateški cilj 5. „Zdrav, aktivan i kvalitetan život“
- Strateški cilj 8. „Ekološka i energetska tranzicija za klimatsku neutralnost“
- Strateški cilj 9. „Samodostatnost u hrani i razvoj biogospodarstva“
- Strateški cilj 11. „Digitalna tranzicija društva i gospodarstva“

Usklađenost Strategije razvoja Grada Lipika sa strateškim dokumentom: Strategija razvoja usklađena je s Nacionalnom razvojnom strategijom Republike Hrvatske do 2030. godine u svim strateškim odrednicama razvoja, a ponajprije s odrednicom održivog gospodarstva i društva te zelenom i digitalnom tranzicijom. Od strateških ciljeva, Strategija razvoja usklađena je sa šest. U nastavku je prikazana usklađenost prioriteta Strategije razvoja s Nacionalnom razvojnom strategijom RH do 2030. godine.

PRIORITETI STRATEGIJE RAZVOJA	USKLAĐENOST S NACIONALNOM RAZVOJNOM STRATEGIJOM
Prioritet 1.1 - Poticanje daljnjeg razvoja poduzetništva Prioritet 1.2 - Poticanje daljnjeg razvoja turizma Prioritet 1.3 - Poticanje daljnjeg razvoja poljoprivrede	Strateški cilj 1. „Konkurentno i inovativno gospodarstvo“ Strateški cilj 9. „Samodostatnost u hrani i razvoj biogospodarstva“
Prioritet 2.1 - Unaprjeđenje društvene infrastrukture Prioritet 2.2 - Poboljšanje kvalitete života i dostupnosti javnih usluga Prioritet 2.3 - Zaštita i valorizacija kulturne i prirodne baštine na području Grada Prioritet 2.4 - Unaprjeđenje rada javne gradske uprave	Strateški cilj 2. „Obrazovani i zaposleni ljudi“ Strateški cilj 5. „Zdrav, aktivan i kvalitetan život“ Strateški cilj 8. „Ekološka i energetska tranzicija za klimatsku neutralnost“ Strateški cilj 11. „Digitalna tranzicija društva i gospodarstva“
Prioritet 3.1 - Uspostava sustava održivog gospodarenja otpadom Prioritet 3.2 - Provođenje mjera energetske učinkovitosti i obnovljivih izvora energije	Strateški cilj 1. „Konkurentno i inovativno gospodarstvo“ Strateški cilj 5. „Zdrav, aktivan i kvalitetan život“ Strateški cilj 8. „Ekološka i energetska tranzicija za klimatsku neutralnost“
Prioritet 4.1 – Poboljšanje javne infrastrukture i pametna rješenja Prioritet 4.2 - Unaprjeđenje stambenih uvjeta građana	Strateški cilj 5. „Zdrav, aktivan i kvalitetan život“ Strateški cilj 11. „Digitalna tranzicija društva i gospodarstva“

S obzirom da je Nacionalna razvojna strategija Republike Hrvatske do 2030. godine podloga za programiranje Višegodišnjeg financijskog okvira za financijsku perspektivu 2021. - 2027., usklađivanjem s ovim strateškim dokumentom postiže se usklađenost i s budućim programskim dokumentima za korištenje fondova EU za naredno razdoblje, što je za Grad od izuzetne važnosti.

6.3. Nacionalni plan oporavka i otpornosti Republike Hrvatske 2021. – 2026. (Nacrt)

Pandemija novog koronavirusa koja je 2020. godine iznenada pogodila svijet, pa tako i Europu, uzrokovala je lanac zatvaranja država i gospodarstava čime je izazvala najveću gospodarsku krizu još od vremena Drugog svjetskog rata. Kao dio zajedničkog europskog odgovora na društveno-ekonomske posljedice pandemije koronavirusa, Nacionalni plan oporavka i otpornosti (NPOO) prepoznaje izazove s kojima se Hrvatska suočava, kao i aktivnosti koje će se poduzeti u cilju oporavka i otpornosti. NPOO obuhvaća reforme i investicije koje će se provesti u narednim godinama, a najkasnije do 31. kolovoza 2026.

Osim izazova gospodarskog oporavka od zdravstvenih i društveno-ekonomskih posljedica pandemije COVID-19 te obnove Zagreba i okolice i Banovine, provest će se već započete reforme koje bi trebale dodatno poduprijeti prilagodbe na novonastale okolnosti i jačanje konkurentnosti Hrvatske na europskoj i globalnoj razini. Planirane reforme, mjere i investicije strukturirane su prema pet komponenti i jednoj inicijativi koje su odabrane kao ključna područja intervencije u narednom razdoblju uzimajući u obzir pravce razvoja Hrvatske utvrđene aktualnim strateškim aktima, s jedne strane, i trenutnu gospodarsku situaciju uzrokovanu pandemijom COVID-19, s druge.

Komponente i podkomponente NPOO-a su sljedeće:

1. Gospodarstvo

- Jačanje konkurentnosti i zelena tranzicija gospodarstva
- Energetska tranzicija za održivo gospodarstvo
- Unaprjeđenje vodnog gospodarstva i gospodarenja otpadom
- Razvoj konkurentnog, energetski održivog i učinkovitog prometnog sustava
- Unaprjeđenje korištenja prirodnih resursa i jačanje lanca opskrbe hranom
- Razvoj održivog, inovativnog i otpornog turizma

2. Javna uprava, pravosuđe i državna imovina

- Jačanje kapaciteta za izradu i provedbu javnih politika i projekata
- Daljnje unaprjeđenje učinkovitosti javne uprave
- Digitalna tranzicija društva i gospodarstva
- Unaprjeđenje upravljanja državnom imovinom
- Moderno pravosuđe spremno za buduće izazove
- Sprječavanje i suzbijanje korupcije
- Jačanje fiskalnog okvira
- Jačanje okvira za sprječavanje pranja novca
- Jačanje okvira za javnu nabavu

3. Obrazovanje, znanost i istraživanje

- Reforma obrazovnog sustava
- Podizanje istraživačkog i inovacijskog kapaciteta

4. Tržište rada i socijalna zaštita

- Unaprjeđenje mjera zapošljavanja i pravnog okvira za moderno tržište rada i gospodarstvo budućnosti
- Unaprjeđenje mirovinskog sustava kroz povećanje adekvatnosti mirovina
- Unaprjeđenje sustava socijalne skrbi

5. Zdravstvo

- Jačanje otpornosti zdravstvenog sustava

6. Inicijativa: Obnova zgrada

- Obnova zgrada

Usklađenost Strategije razvoja Grada Lipika sa strateškim dokumentom: Strategija razvoja usklađena je s većim dijelom Nacionalnog plana oporavka i otpornosti. U nastavku je prikazana usklađenost prioriteta Strategije razvoja sa komponentama, odnosno podkomponentama Nacionalnog plana oporavka i otpornosti.

PRIORITETI STRATEGIJE RAZVOJA	USKLAĐENOST S NACIONALNIM PLANOM OPORAVKA I OTPORNOSTI
Prioritet 1.1 - Poticanje daljnjeg razvoja poduzetništva Prioritet 1.2 - Poticanje daljnjeg razvoja turizma Prioritet 1.3 - Poticanje daljnjeg razvoja poljoprivrede	Podkomponenta „Jačanje konkurentnosti i zelena tranzicija gospodarstva“ Podkomponenta „Energetska tranzicija za održivo gospodarstvo“ Podkomponenta „Unaprjeđenje korištenja prirodnih resursa i jačanje lanca opskrbe hranom“ Podkomponenta „Razvoj održivog, inovativnog i otpornog turizma“
Prioritet 2.1 - Unaprjeđenje društvene infrastrukture Prioritet 2.2 - Poboljšanje kvalitete života i dostupnosti javnih usluga Prioritet 2.3 - Zaštita i valorizacija kulturne i prirodne baštine na području Grada Prioritet 2.4 - Unaprjeđenje rada javne gradske uprave	Podkomponenta „Razvoj održivog, inovativnog i otpornog turizma“ Podkomponenta „Jačanje otpornosti zdravstvenog sustava“ Podkomponenta „Unaprjeđenje sustava socijalne skrbi“ Podkomponenta „Jačanje kapaciteta za izradu i provedbu javnih politika i projekata“ Podkomponenta „Daljnje unaprjeđenje učinkovitosti javne uprave“ Podkomponenta „Digitalna tranzicija društva i gospodarstva“
Prioritet 3.1 - Uspostava sustava održivog gospodarenja otpadom Prioritet 3.2 - Provođenje mjera energetske učinkovitosti i obnovljivih izvora energije	Podkomponenta „Jačanje konkurentnosti i zelena tranzicija gospodarstva“ Podkomponenta „Energetska tranzicija za održivo gospodarstvo“ Podkomponenta „Unaprjeđenje vodnog gospodarstva i gospodarenja otpadom“
Prioritet 4.1 – Poboljšanje javne infrastrukture i pametna rješenja Prioritet 4.2 - Unaprjeđenje stambenih uvjeta građana	Podkomponenta „Razvoj konkurentnog, energetske održivog i učinkovitog prometnog sustava“

7. AKCIJSKI PLAN PROVEDBE

Provedba Strategije razvoja zasnovana je na provedbi različitih mjera koje sadrže ključne projekte Grada. U okviru Strategije razvoja projekti su identificirani kao odgovor na rezultate SWOT analize i analize razvojnih potreba te na temelju informacija datih od strane gradonačelnika, stručne službe Grada te članova/ica radne skupine.

Provedba projekata očekuje se do 2030. godine.

Kao izvori financiranja prepoznati su:

- Proračun Grada Lipika,
- Europski strukturni i investicijski fondovi za razdoblje 2021. – 2027. kroz sve operativne programe ovisno o vrsti projekta,
- Instrument za oporavak i otpornost kroz investicije identificirane u Nacionalnom planu oporavka i otpornosti Republike Hrvatske od 2021. do 2026.g. te
- Vanjski izvori (kredit i vlastita sredstva dionika)

U nastavku je prikazano 20 projekata koji predstavljaju ključne projekte Grada za razdoblje do 2030. godine. Navedeni će projekti biti financirani kombinacijom gore identificiranih izvora financiranja.

SEKTOR	KLJUČNI PROJEKTI
Gospodarstvo	<ol style="list-style-type: none">1. Izgradnja poduzetničkog inkubatora2. Izgradnja hotela u Lipiku3. Tehnološki park Lipik4. Obnova bazenskog kompleksa u Lipiku
Društvene djelatnosti	<ol style="list-style-type: none">5. Obnova Kursalona u Lječilišnom perivoju6. Obnova Wandelbahna u Lječilišnom perivoju7. Izgradnja Sportskog centra u Lipiku8. Izgradnja područnog vrtića u Lipiku9. Izgradnja ergele u Lipiku
Zelena tranzicija	<ol style="list-style-type: none">10. Izgradnja centralne zgrade s vidikovca u Rekreativskom području jezera Raminac11. Izgradnja adrenalinskog parka u Rekreativskom području jezera Raminac12. Izgradnja Spomen parka Domovinskog rata u Lipiku kao prostora za udruge13. Interpretacijski centar Vila Savić14. Izgradnja Doma zdravlja u Lipiku15. Transportni cjevovod termalne vode

Javna infrastruktura i digitalna transformacija	<ol style="list-style-type: none">16. Edukacijski centar Umjetne inteligencije Lipik17. AI Kampus - Kampus umjetne inteligencije Lipik18. Spojna cesta Lipik – Novska – Lipovljani19. Izgradnja pristupne prometnice u Rekreativnom području jezera Raminac20. Završetak obilaznice E661
--	--

8. PRAĆENJE PROVEDBE I VREDNOVANJE POSTIGNUĆA

8.1. Metodologija praćenja provedbe i vrednovanja Strategije razvoja Grada

Provedba Strategije razvoja pratit će se na dva načina:

- kroz praćenje provedbe planiranih aktivnosti na godišnjoj razini s ciljem osiguravanja redovite, kontinuirane, efikasne i pravovremene provedbe i eventualnu prilagodbu stvarnoj situaciji na području, kao i
- kroz vrednovanje/evaluaciju provedbe Strategije razvoja koja služi vrednovanju kvalitete, sadržaja i postignuća koja su u istoj navedena, ali i vrednovanja postignuća projekata provedenih temeljem usvojene Strategije razvoja.

Za provedbu ove Strategije razvoja nadležan je Grad Lipik na čelu s gradonačelnikom kao odgovornom osobom. Grad Lipik koordinira procesom koji za cilj ima provedbu mjera usmjerenih dostizanju prioriteta i ciljeva te ispunjenju vizije. Gradonačelnik je imenovao lokalnog koordinatora, pročelnicu Veroniku Prhal, za obavljanje i koordinaciju poslova strateškog planiranja za Grad Lipik sukladno Zakonu o sustavu strateškog planiranja i upravljanja razvojem RH. Radna skupina koja će pratiti provedbu sastavljena je od glavnih dionika razvoja nadležnih za provedbu pojedinih mjera.

Gradonačelnik je odgovoran za redovno izvještavanje o provedbi Strategije razvoja i uspješnosti zadanih ciljeva. Na godišnjoj osnovi, početkom svake kalendarske godine, do kraja siječnja, revidirat će se i pripremiti operativni plan za sljedeću godinu. Operativni plan neformalni je dokument u kojem su identificirani zadaci i rokovi za provedbu konkretnih zadataka, koji predstavljaju nužne korake za postizanje ciljeva Strategije razvoja. Ovakva metodologija će omogućiti provođenje aktivnosti identificiranih unutar Strategije razvoja, ali i doprinijeti jačanju kapaciteta i znanja svih uključenih dionika.

Praćenje provedbe odvija se tako da lokalni koordinador priprema godišnja izvješća o provedbi. Gradsko vijeće zaprima i prihvaća godišnja izvješća te daje preporuke za unaprjeđenje izvršavanja.

U nastavku su prikazani elementi praćenja provedbe i vrednovanja Strategije razvoja Grada Lipika do 2030. godine.

PRAĆENJE PROVEDBE STRATEGIJE RAZVOJA		
	PRAĆENJE PROVEDBE	VREDNOVANJE
ORGANIZIRA	Ured gradonačelnika	Ured gradonačelnika
ODGOVORNO TIJELO	Stručne službe Grada	Vanjski suradnici i Grad
SADRŽAJ PRAĆENJA	Provedba Akcijskoga plana Utrošak/izvršenje proračunskih	Doprinos ciljevima i pokazateljima Strategije razvoja

	sredstava Broj realiziranih projekata i projekata u provedbi, vezani podaci i analitika Ažuriranje baze ključnih projekata	Kvaliteta provedenih aktivnosti
ROKOVI/RASPORED	Sukladno izvršenju proračuna	Na kraju programskog razdoblja
IZVJEŠĆE PRIHVATA	Gradsko vijeće	Gradsko vijeće
SVRHA	Osiguranje provedbe Strategije razvoja u okviru plana	Osiguranje kvalitete postignuća na razini Strategije razvoja

8.2. Indikatori za mjerenje postignuća Strategije razvoja Grada

Za potrebe mjerenja uspješnosti implementacije Strategije razvoja, za svaki je prioritet identificiran set mjerljivih indikatora. U nastavku su opisani indikatori za vrednovanje ukupnih postignuća Strategije razvoja, a sistematizirani su prema identificiranim prioritetima kako je prikazano u nastavku. Radi se o postignućima koja se imaju ostvariti do 2030. godine.

PRIORITET	INDIKATOR	CILJANO STANJE
Prioritet 1.1 - Poticanje daljnjeg razvoja poduzetništva Prioritet 1.2 - Poticanje daljnjeg razvoja turizma Prioritet 1.3 - Poticanje daljnjeg razvoja poljoprivrede	Broj provedenih ulaganja gospodarstvenika	20
	Broj novozaposlenih	200
	Broj poduzetničkih inkubatora	1
	Broj tehnoloških parkova	1
	Broj akceleratora	1
	Broj zajedničkih projekata poduzetnika i znanstvenih ustanova	2
	Broj kampusa umjetne inteligencije	1
	Broj novih investitora u Gradu	5
	Broj sastanaka Grada s poduzetnicima i poduzetničkim potpornim institucijama	20
	Broj studijskih putovanja	5
	Broj dodijeljenih potpora iz Programa poticanja razvoja poduzetništva	150
	Broj projekata u turističke svrhe	5
	Broj dorađenih internetskih stranica za potrebe turizma	1

	Broj aktivnosti provedenih u svrhu razvoja turističkog identiteta i dodatnog sadržaja	5
	Broj obnovljenih turističkih sadržaja u Lječilišnom perivoju	2
	Broj izgrađenih hotela	1
	Broj izgrađenih adrenalinskih parkova	1
	Broj obnovljenih bazena	1
	Broj dodatnih smještajnih kapaciteta	50
	Broj dodatnih ugostiteljskih objekata	5
	Broj educiranih osoba koje se bave turizmom	30
	Broj projekata ulaganja u razvoj poljoprivrede i poljoprivrednih gospodarstava	30
	Broj educiranih poljoprivrednika	20
Prioritet 2.1 - Unaprjeđenje društvene infrastrukture Prioritet 2.2 - Poboljšanje kvalitete života i dostupnosti javnih usluga Prioritet 2.3 - Zaštita i valorizacija kulturne i prirodne baštine na području Grada Prioritet 2.4 - Unaprjeđenje rada javne gradske uprave	Broj provedenih ulaganja u objekte u sektoru odgoja i obrazovanja	2
	Broj ulaganja u knjižnicu	1
	Broj ulaganja u muzej i muzejsku građu	1
	Broj provedenih ulaganja u objekte u sektoru zdravstvene i socijalne skrbi	2
	Broj ulaganja u društvene domove	4
	Broj izgrađenih/obnovljenih objekata za potrebe sporta i rekreacije	2
	Broj obnovljenih trgova	1
	Broj izgrađenih/obnovljenih dječjih parkova	2
	Broj ulaganja u vatrogasne domove i potrebnu opremu	9
	Broj organiziranih javnih događanja	50
	Broj provedenih i unaprijeđenih programa u sportu, obrazovanju, odgoju i rekreaciji	20
	Broj provedenih aktivnosti/programa u sektoru zdravstvene i socijalne skrbi kao i rad s osobama starije životne dobi i ranjivim skupinama	10
	Broj događaja/projekata/aktivnosti provedenih u svrhu podizanja svijesti građana o prevenciji i zdravlju te zdravom načinu života	10
	Broj ulaganja u zaštitu i valorizaciju kulturne baštine	2

	Broj ulaganja u očuvanje i obnovu prirodne baštine	2
	Broj sastanaka za identifikaciju potreba Grada i izmjenu Plana razvoja	5
	Broj novih e-usluga koje pruža Grad	1
	Broj edukacija u kojima su sudjelovali dionici u Gradu	5
	Broj dionika koji je sudjelovao u edukacijama i aktivnostima jačanja kapaciteta	10
Prioritet 3.1 - Uspostava sustava održivog gospodarenja otpadom Prioritet 3.2 - Provođenje mjera energetske učinkovitosti i obnovljivih izvora energije	Broj kućanstava koja razvrstavaju otpad	100
	Broj izgrađenih odlagališta biljnog otpada-kompostane	1
	Broj saniranih divljih deponija	3
	Broj provedenih edukacija za građane o važnosti odvajanja otpada	5
	Broj energetske učinkovitijih građevina	15
	Broj energetske učinkovitih rasvjetnih tijela	200
	Broj provedenih edukacija građana o EnU i OiE	5
Prioritet 4.1. - Pобољшanje javne infrastrukture i pametna rješenja Prioritet 4.2. - Unapređenje stambenih uvjeta građana	Broj ulaganja u cestovnu infrastrukturu	5
	Broj ulaganja u biciklističke i pješačke staze	2
	Broj ulaganja u groblja	5
	Broj ulaganja u vodoopskrbni sustav	2
	Broj ulaganja u sustav odvodnje otpadnih i oborinskih voda	3
	Broj ulaganja u plinsku mrežu	2
	Broj ulaganja u energetske-komunikacijsku infrastrukturu	2
	Broj subvencioniranja stanogradnje	5

8.3. Informiranje i komunikacija sa zainteresiranom javnošću

Izrada Strategije razvoja Grada Lipika do 2030. godine odvijala se u vrijeme pandemije korona-virusa. Zbog toga, za sve dionike procesa, izrada je predstavljala veliki izazov iz razloga što su svi dionici željeli dati konkretan doprinos sadržaju Strategije razvoja i tako potaknuti i dati podršku budućem razvoju Grada Lipika.

Tijekom postupka pripreme Strategije razvoja odvijala se suradnja između članova/ica radne skupine, Grada i konzultanata te su pribavljena mišljenja na svaki pripremljeni dio dokumenta, kao i na završni Nacrt.

Komunikacija se, zbog pandemije uzrokovane korona-virusom i epidemioloških preporuka stožera civilne zaštite uglavnom odvijala telefonskim putem, putem e-pošte i putem sustava Zoom i/ili MS Teams kojima je osigurana kontinuirana suradnja i razmjena informacija unutar Gradske uprave, članova/ica radne skupine i konzultanata. Takav pristup zahtijevao je dodatnu koncentraciju, fokus i predanost svih dionika kako bi zaista i polučio željeni rezultat, a to je kvalitetno pripremljen, sadržajno cjelovit, strukturiran i provediv strateški dokument.

Ukupno su održane 2 javne prezentacije na kojima su prezentirani metodologija rada u okviru radne skupine i ključni dijelovi Strategije razvoja u fazi nacрта te održano javno predstavljanje Strategije razvoja. Održano je i nekoliko online savjetovanja s članovima radne skupine. Izvršeno je više od 20 konzultacija putem e-pošte u okviru kojih su prikupljeni pisani komentari članova/ica radne skupine i Gradske uprave. Svi prikupljeni komentari i sugestije članova/ica radne skupine analizirani su i uključeni u sadržaj dokumenta.

Ovim putem izražava se posebna zahvala lokalnoj koordinatorici i svim članovima i članicama radne skupine na značajnom doprinosu u izradi ovog strateškog dokumenta.

Dokument je upućen u e-savjetovanje putem objave na internetskoj stranici Grada u trajanju 30 dana. Svi komentari analizirani su i na odgovarajući način uključeni u dokument.

Sve informacije i dokumenti koji će nastati na temelju ove Strategije razvoja bit će objavljeni na internetskim stranicama Grada (www.lipik.hr) te će ih Grad komunicirati s javnošću putem svih dostupnih kanala komunikacije s ciljem jačanja transparentnosti rada Gradske uprave i poticanja participativnosti u provedbi ovog strateškog dokumenta i postizanju identificiranih ciljeva.

9. ZAKLJUČAK

Strategija razvoja Grada Lipika do 2030. godine prošla je kroz zahtjevan proces izrade – od analize stanja, preko identifikacije razvojnih potreba, vizije, strateških ciljeva, prioriteta, kao i mjera koje će omogućiti njegovo ostvarenje.

Strategija se odnosi na razdoblje od 10 godina, tj. razdoblje u kojem je realno moguće i provesti zacrtane ciljeve razvoja. U mjeri u kojoj je to moguće, prilikom pisanja Strategije razvoja Grada Lipika nastojalo se dobiti razumljiv i jednostavan dokument, primjenjiv u osmišljavanju razvoja Grada Lipika. Postojeće komparativne prednosti treba iskoristiti na taj način da Grad Lipik postane prema utvrđenoj viziji razvijen, konkurentan, inovativan grad koji kroz bogatu turističku ponudu, održivo gospodarstvo i brigu o okolišu nudi građanima kvalitetan i ugodan život.

Važnost i relevantnost sadržaja dokazuje i činjenica da su u procesu sudjelovali brojni dionici s područja Grada, ali i činjenica da je cjelokupni nacrt bio objavljen na internetskoj stranici Grada u okviru e-savjetovanja.

Upravo je takav doprinos onih koji će provoditi ovaj strateški dokument bio ključan za kvalitetu i identifikaciju onih potreba koje Grad zaista ima. Time se osigurava postignuće ciljeva, ali i pravilna alokacija i utrošak financijskih sredstava.

Velik dio identificiranih mjera usklađen je s mogućnostima financiranja iz fondova EU kako bi Grad i u daljnjoj budućnosti nastavio još bolje koristiti ove izvore financiranja.

Međutim, prihvaćena Strategija razvoja ne čini kraj zadatka, već predstavlja temelj ustrajnog stručnog i znanstvenog, partnerskog promišljanja razvoja Grada Lipika. Zadovoljstvo stanovništva, zaposlenika, turista i poslodavaca Grada krajnji je i najviši cilj ove Strategije. Iskustvo dobiveno njezinom izradom i spremnost za njezinu provedbu nedvojbeno upućuje na izglednost njene realizacije.

Sve navedeno, uz veliki trud i zalaganje gradske uprave na čelu s gradonačelnikom te drugih važnih dionika s područja Grada, dovest će do toga da će se Grad 2030. godine moći pohvaliti nizom postignuća koja će u konačnici doprinijeti tome da građani, ali i njihovi gosti, žive bolje i kvalitetnije.

POPIS TABLICA

TABLICA 1. USPOREDBA BROJA STANOVNIŠTVA GRADA LIPIKA I NASELJENIH MJESTA UNUTAR GRADA 2001. I 2011. GODINE	11
TABLICA 2. STANOVNIŠTVO PREMA STAROSTI I SPOLU U GRADU LIPIKU, POPIS 2011. GODINE	12
TABLICA 3. STAROSNA STRUKTURA POŽEŠKO-SLAVONSKOJE ŽUPANIJE I GRADA LIPIKA, POPIS 2011. GODINE.....	12
TABLICA 4. STANOVNIŠTVO PREMA NARODNOSTI U GRADU LIPIKU, POPIS 2011. GODINE	13
TABLICA 5. PRIRODNO KRETANJE STANOVNIŠTVA U REPUBLICI HRVATSKOJ, POŽEŠKO-SLAVONSKOJ ŽUPANIJI I GRADU LIPIKU U RAZDOBLJU OD 2015. GODINE DO 2019. GODINE.....	13
TABLICA 6. VRIJEDNOST OSNOVNIH POKAZATELJA INDEKSA RAZVIJENOSTI ZA GRAD LIPIK.....	17
TABLICA 7. OSNOVNI FINACIJSKI REZULTATI PODUZETNIKA GRADA LIPIKA U 2018. GODINI I 2019. GODINI.....	17
TABLICA 8. DESET PODUZETNIKA PO NAJVEĆIM POSLOVNIM PRIHODIMA U 2019. GODINI U GRADU LIPIKU	19
TABLICA 9. BROJ AKTIVNIH OBRTA U UDRUŽENJU OBRTNIKA PAKRACA I LIPIKA NA DAN 31.12.2019. GODINE.....	19
TABLICA 10. PODACI O KORIŠTENJU PROGRAMA ZA POTICANJE MSP-A ZA 2018., 2019. I 2020. GODINU	26
TABLICA 11. PODUZEĆA U VLASNIŠTVU/SUVLASNIŠTVU GRADA LIPIKA.....	26
TABLICA 12. DOLASCI I NOĆENJA TURISTA U GRADU LIPIKU U RAZDOBLJU OD 2016. DO 2020. GODINE	29
TABLICA 13. DOLASCI I NOĆENJA TURISTA PO ZEMLJAMA U GRADU LIPIKU ZA 2018., 2019. I 2020. GODINU	31
TABLICA 14. SMJEŠTAJNI KAPACITETI U GRADU LIPIKU S DATUM 28. VELJAČE 2021. GODINE.....	34
TABLICA 15. BROJ POLJOPRIVREDNIH GOSPODARSTAVA PREMA TIPU U POŽEŠKO-SLAVONSKOJ ŽUPANIJI, GRADU LIPIKU I NJEGOVIH NASELJIMA NA DATUM 31.12.2020. GODINE	36
TABLICA 16. BROJ POLJOPRIVREDNIH GOSPODARSTAVA PREMA DOBI NOSITELJA U POŽEŠKO-SLAVONSKOJ ŽUPANIJI, GRADU LIPIKU I NJEGOVIH NASELJIMA NA DATUM 31.12.2020. GODINE	37
TABLICA 17. BROJ POLJOPRIVREDNIH GOSPODARSTAVA PREMA ŠKOLSKOJ SPREMI NOSITELJA/ODGOVORNE OSOBE U POŽEŠKO-SLAVONSKOJ ŽUPANIJI I GRADU LIPIKU NA DATUM 31.12.2020. GODINE.....	37
TABLICA 18. PRIKAZ PODATAKA IZ ARKOD BAZE PODATAKA NA DAN 31.12.2020. (PODACI O ARKOD PARCELAMA SU PRIKAZANI PREMA GRUPAMA S OBZIROM NA UKUPNU POVRŠINU ARKOD PARCELA (HA) POLJOPRIVREDNIKA I PROSTORNOJ KOMPONENTI DO KATEGORIJE NASELJA S OBZIROM NA SJEDIŠTE PG-A.....	39
PRIKAZ PODATAKA IZ ARKOD BAZE PODATAKA NA DAN 31.12.2020. (PODACI O ARKOD PARCELAMA SU PRIKAZANI PREMA VRSTAMA UPORABE POLJOPRIVREDNOG ZEMLJIŠTA I PROSTORNOJ KOMPONENTI DO KATEGORIJE NASELJA U KOJEM JE ISTA SMJEŠTENA).....	40
TABLICA 19. BROJNO STANJE DOMAĆIH ŽIVOTINJA 2016., 2017., 2018., 2019. I 2020. GODINE U GRADU LIPIKU.....	44
TABLICA 20. NEZAPOSLENE OSOBE U EVIDENCIJI HZZ-A S PREBIVALIŠTEM NA PODRUČJU GRADA LIPIKA PREMA DOBI.....	47

TABLICA 21. NEZAPOSLENE OSOBE U EVIDENCIJI HZZ-A S PREBIVALIŠTEM NA PODRUČJU GRADA LIPIKA PREMA RAZINI OBRAZOVANJA.....	47
TABLICA 22. STANOVNIŠTVO STARO 15 I VIŠE GODINA PREMA NAJVIŠOJ ZAVRŠENOJ ŠKOLI, OBRAZOVNIM PODRUČJIMA I SPOLU U GRADU LIPIKU, POPIS 2011.	49
TABLICA 23. STANOVNIŠTVO STARO 10 I VIŠE GODINA PREMA INFORMATIČKOJ PISMENOSTI, STAROSTI I SPOLU U GRADU LIPIKU, POPIS 2011.....	52
TABLICA 24. ZAPOSLENI PREMA PODRUČJIMA DJELATNOSTI I STAROSTI U GRADU LIPIKU, POPIS 2011. GODINE.....	56
TABLICA 25. OBRAZOVNA STRUKTURA OSOBA STARIJIH OD 15 GODINA PREMA NAJVIŠOJ ZAVRŠENOJ ŠKOLI I PREMA SPOLU U REPUBLICI HRVATSKOJ, POŽEŠKO-SLAVONSKOJ ŽUPANIJ I GRADU LIPIKU, 2011. GODINA	63
TABLICA 26. POPIS KULTURNIH DOBARA S PODRUČJA GRADA LIPIKA.....	66
TABLICA 27. USTANOVE ZDRAVSTVENE SKRBI NA PODRUČJU GRADA LIPIKA	71
TABLICA 28. BROJ OPERATIVNIH VATROGASACA I BROJ ČLANOVA DOBROVOLJNIH VATROGASNIH DRUŠTAVA NA PODRUČJU GRADA LIPIKA U 2021. GODINI	74
TABLICA 29. KOLIČINE KOMUNALNOG OTPADA PRIKUPLJENE NA PODRUČJU CRKVIŠTE-LIPIK-PAKRAC I PREDANE NA DALJNJE ZBRINJAVANJE U PERIODU OD 2015. DO 2019. GODINE.....	84

POPIS SLIKA

SLIKA 1. POLOŽAJ GRADA LIPIKA U POŽEŠKO-SLAVONSKOJ ŽUPANIJI.....	7
SLIKA 2. WANDELBAHN POTKRAJ 19. ST.....	9
SLIKA 3. PODUZETNIČKA ZONA II LIPIK	22
SLIKA 4. KARTA PRIKAZANIH PODRUČJA POD ZAŠTITOM EKOLOŠKE MREŽE NATURA 2000 NA PODRUČJU GRADA LIPIKA	80
SLIKA 5. RECIKLAŽNO DVORIŠTE U PODUZETNIČKOJ ZONI II U LIPIKU	83
SLIKA 6. PRIKAZ DRŽAVNIH, ŽUPANIJSKIH I BRZIH CESTA U GRADU LIPIKU	90
SLIKA 7. PRIKAZ ODVODNJE OTPADNIH VODA – AGLOMERACIJA LIPIK-PAKRAC.....	94

POPIS KRATICA

APRRR	Agencija za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju
ARKOD	Nacionalni sustav identifikacije zemljišnih parcela, odnosno evidencija uporabe poljoprivrednog zemljišta u Republici Hrvatskoj
COVID-19	(Eng. Coronavirus disease 2019) Bolest uzrokovana novim koronavirusom SARS—CoV-2 otkrivenim u Kini krajem 2019. godine koji se nakon toga proširio na cijeli svijet
DV	Dječji vrtić
DVD	Dobrovoljno vatrogasno društvo
EnU	Energetska učinkovitost
ESF	Europski socijalni fond
EU	Europska unija
FINA	Financijska agencija
JLS	Jedinica lokalne samouprave
LAG	Lokalna akcijska grupa
NK	Nogometni klub
NPOO	Nacionalni plan oporavka i otpornosti Republike Hrvatske 2021. – 2026.
NRS	Nacionalna razvojna strategija Republike Hrvatske do 2030. godine
OIE	Obnovljivi izvori energije
OPKK	Operativni program „Konkurentnost i kohezija“
OPULJP	Operativni program „Učinkoviti ljudski potencijali“
PDV	Porez na dodanu vrijednost
PG	Poljoprivredno gospodarstvo
POP	Područja očuvanja značajno za ptice
POVS	Područja očuvanja značajno za vrste i stanišne tipove
PRR	Program ruralnog razvoja
RH	Republika Hrvatska
SWOT	(S: strenghts W: weaknesess O: opportunities T: threats) analiza kojom se utvrđuju snage, slabosti, mogućnosti i prijetnje određenog područja ili organizacije
TZ	Turistička zajednica
UO	Upravni odjel

VSS
ŽRS

Visoka stručna sprema
Županijska razvojna strategija